
COMUNA GRĂMEȘTI, JUDEȚUL SUCEAVA
PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL

STRATEGIA
DE DEZVOLTARE DURABILĂ
2021 - 2027

Cuvânt înainte

Strategia este un instrument de planificare a obiectivelor care reflectă nevoile actuale ale comunității și atingerea acestora în viitor.

Stimați cetățeni,

Strategia de dezvoltare locală a comunei Grămești, județul Suceava reprezintă instrumentul de lucru al administrației locale și este agreat de întreaga comunitate locală. Astfel, se va orienta gândirea, decizia și acțiunea către obiective superioare sau către premisele obiectivelor. Totodată, prin acest mijloc se vor evita abaterile datorate urgențelor, avantajelor și dezavantajelor ce pot interveni în anumite momente. În aceste condiții, toți factorii interesați de progresul economico-social al comunei vor beneficia de acest ghid de prezentare a tuturor obiectivelor de dezvoltare, prin care se indică atât direcțiile de dezvoltare specifice, cât și acțiunile punctuale ce se vor constitui ca viitoare proiecte ale administrației publice locale.

Necesitățile comunității locale a determinat adaptarea tuturor propunerilor de acțiuni pentru că se dorește ca la final strategia de dezvoltare locală să fie în consens cu aspirațiile locuitorilor comunei Grămești. Importanța acestui aspect este dată atât de certitudinea implicării viitoare a comunității în implementarea strategiei de dezvoltare locală, cât și de posibilitatea asumării depline și conștiente a acesteia.

Strategia de dezvoltare economico-socială a comunei noastre vine ca un gest normal în contextul preocupării pentru o reală deschidere și transparență a instituției noastre și dorința permanentă de dezvoltare a comunei și își propune să valorifice potențialul, oportunitățile și realele disponibilități pentru dezvoltare, inclusiv crearea unui mediu de afaceri stimulat și competitiv, menit a atrage investiții private importante, din țară și din străinătate. Vom reveni asupra acestei strategii în mod regulat pentru a-i aduce îmbunătățiri astfel încât ajustarea să corespundă schimbării continue.

Ca primar al comunei Grămești, județul Suceava doresc să declar disponibilitatea instituției pe care o conduc de a fi un partener viabil și serios în rezolvarea problemelor cu care se confruntă locuitorii în slujba cărora se desfășoară întreaga noastră activitate.

În nume personal, dar și în numele colegilor mei din primăria Grămești și Consiliul Local Grămești, vă promit că ne vom face în continuare datoria cu maximum de profesionalism și seriozitate, făcând astfel pasul decisiv către transformarea definitivă a comunei Grămești într-o comună modernă, care să le ofere locuitorilor săi toate condițiile de confort și civilizație.

Cu deosebită considerație,

Primar
Comuna Grămești, județul Suceava
Șuleap Vasile

CUPRINS:

1. Întroducere	4
1.1 Definiții și Abrevieri	4
2. Strategia UE pentru Dezvoltare Durabilă	6
2.1 Strategia politică generală a UE	6
2.2 Orizont Europa	7
2.3 Angajamentul UE față de dezvoltarea durabilă	8
2.4 Implementarea Agendei 2030 pentru dezvoltarea durabilă	12
3. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030	14
3.1 Principiile generale utilizate în elaborarea Strategiei Durabile	21
3.2 Planul Național de Redresare și Reziliență	23
4. Strategia regională de dezvoltare pentru perioada 2021-2027	29
4.1 Cadrul de dezvoltare pentru perioada 2021-2027 în regiunea Nord-Est	31
4.2 Axe prioritare și obiectivele specifice ale Strategiei de dezvoltare regională	51
4.3 Parteneriate	57
4.4 Analiza SWOT Regională	61
5. Caracterizare generală a județului Suceava	73
5.1 Cadrul istoric	73
5.2 Cadrul natural	75
5.3 Populația	77
5.4 Învățământ și educație	77
5.5 Economia și Mediul de afaceri	78
5.6 Transportul	79
5.7 Cultura	80
5.8 Turismul	81
5.9 Sănătate și situația socială	82
5.10 Valorile județului	83
6. Prezentarea comunei Grămești, județul Suceava	86
6.1 Repere istorice	86
6.2 Așezare geografică și suprafața	89
6.3 Cadrul natural	89
6.4 Populația	90
6.5 Învățământ și educație	90
6.6 Economia și Mediul de afaceri	91
6.7 Infrastructura	92
6.8 Servicii publice	93
6.9 Sănătate	94
6.10 Asistență socială	95
6.11 Cultura	96
6.12 Turismul	98

7. Evaluarea Strategiei de Dezvoltare Locală 2014-2020	101
7.1 Portofoliul de proiecte demarate/implementate în perioada 2014-2020	101
8. Planificarea strategică	107
8.1 Generalități	107
8.2 Principii și condiții	109
8.3 Obiective generale	109
8.4 Consolidarea capacității instituționale a primăriei	109
9. Strategia de Dezvoltare Durabilă a comunei Grămești, județul Suceava	112
9.1 Etapele metodologice principale ale elaborării Strategiei de Dezvoltare Durabilă	112
9.2 Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Durabilă	114
9.2.1 Obiective generale	114
9.2.2 Obiective specifice	114
9.3 Dezvoltarea locală a comunei Grămești, județul Suceava	117
9.4 Implementarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă	120
9.4.1 Metode de implementare a Strategiei de Dezvoltare Durabilă	131
10. Alocare financiară	132
11. Parteneriatul în cadrul Strategiei de Dezvoltare Durabilă	133
11.1 Grupurile de Acțiune Locală - GAL	133
11.2 Federația Națională a Grupurilor de Acțiune Locală (FNGAL)	135
11.3 Asociația Grupul de Acțiune Locală ”Suceava Sud Est”	137
11.4 Parteneriatul comunei Grămești în cadrul GAL ” Suceava Sud Est”	141
12. Bibliografie	143

1. Introducere

1.1 Definiții și Abrevieri

Dezvoltare durabilă înseamnă totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează în primul rând pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și elementele capitalului natural. Cea mai cunoscută definiție a dezvoltării durabile este cea dată de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) în raportul „Viitorul nostru comun”, cunoscut și sub numele de Raportul Brundtland: „dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi”.

Strategia reprezintă cadrul care orientează alegerile ce determină natura și direcția unei comunități. Aceasta ajută la stabilirea unei direcții unitare pentru comunitate în termenii obiectivelor sale operaționale și furnizează baza alocării resurselor necesare pentru orientarea acesteia spre atingerea scopului principal și a obiectivelor stabilite.

Strategia Locală de Dezvoltare Durabilă exprimă viziunea și aspirațiile de dezvoltare ale comunității prin valorificarea potențialului local.

Echitatea socială – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării.

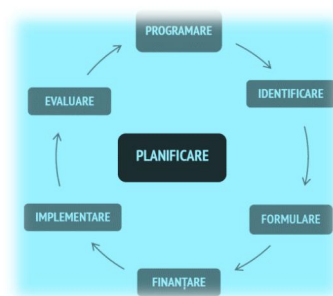
Creșterea economică – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate.

Planificarea reprezintă un proces continuu care nu are finalitate decât după ce strategia a fost implementată cu succes cu ajutorul organizării, coordonării și controlului. Controlul furnizează informații în legătură cu eficiența planurilor de acțiune și asigură date de intrare în noul proces de planificare.

Planificarea strategică este efortul organizat de luare a deciziilor fundamentale și de planificare a acțiunilor care arată cine este acea organizație, ce face și de ce face ceea ce face în sensul atingerii scopului ideal pe care și l-a propus. (Bryson's Strategic Planning in Public and Nonprofit Organizations). Realizarea planificării este constituită din proiectarea și trasarea obiectivelor care vor fi menționate în Strategia de Dezvoltare Locală.

Etapile elaborării și realizării unui plan strategic formează un ciclu continuu, prin intermediul sistemului de monitorizare, evaluare și actualizare pe baza mecanismului parteneriatului strategic.

La elaborării și realizării unui plan strategic se află colaborarea între instituții, agenți economici, organizații neguvernamentale, comunități locale, toate având un interes comun în ceea ce privește rezolvarea problemelor, inclusiv de mediu.

Planificarea începe cu un cadru de 4 întrebări fundamentale. Principiile care vor fundamenta procesul de planificare strategică sunt: diversitatea, echitatea, deschiderea, răspunderea și transparența, toate fiind componente ale încrederii civice.

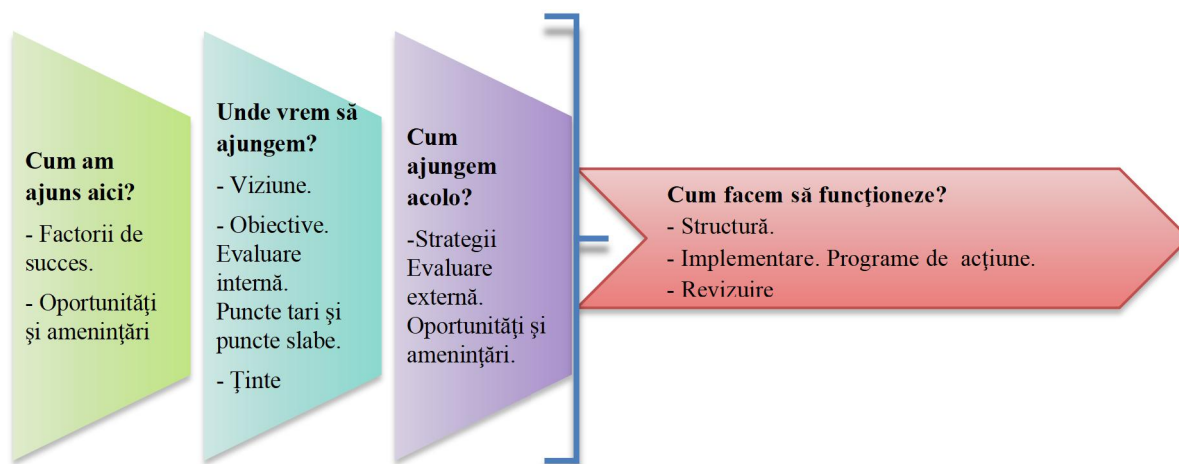

Fig. 1 Planificarea strategică

Abrevieri:

ADI – Asociație de Dezvoltare Intercomunitară;
ADR - Agenția pentru Dezvoltare Regională;
AFIR – Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale;
AJOFM – Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă;
AM PODD - Autoritatea de Management al Programului Operațional Dezvoltare Durabilă AM POEO
- Autoritatea de Management al Programului Operațional Educație și Ocupare AM POR – Autoritatea de Management al Programului Operațional Regional;
A.P.D.R.P. – Agenția pentru Plați pentru Dezvoltare Rurala si Pescuit;
DGASPC - Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului;
F.E.A.D.R. – Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală;
F.E.D.R. – Fondul European pentru Dezvoltare Regională;
G.A.L. – Grup Acțiune Locală;
LEADER - Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale (Legătura dintre acțiunile de dezvoltare a economiei rurale);
Natura 2000 - Rețea ecologică de arii protejate ce are scopul să mențină într-o stare de conservare favorabilă o selecție a celor mai importante tipuri de habitate și specii ale Europei
P.D.R. - Planul de Dezvoltare Regională;
PNCDI – Planul Național de Cercetare-Dezvoltare și Inovare;
P.N.D.R. – Plan Național de Dezvoltare Rurală;
PNRR – Planul Național de Redresare și Reziliență al României;
PNS – Planul Național Strategic;
POAT - Program Operațional Asistență Tehnică;
POCID - Programul Operațional Creștere Inteligență și Digitalizare;
POCIDIF - Programul Operațional Creștere Inteligență, Digitalizare și Instrumente Financiare;
POCS - Program Operațional Combaterea Sărăciei;
POCU - Program Operațional Capital Uman;
PODD - Programul Operațional Dezvoltare Durabilă;
POEO - Programul Operațional Educație și Ocupare;
POIDS - Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială;
P.O.R. - Programul Operațional Regional;
POS - Program Operațional Sănătate;
POT - Programul Operațional Transport;
RIS3 NV - Strategia de Specializare Inteligentă.

2. Strategia UE pentru Dezvoltare Durabilă

2.1 Strategia politică generală a UE

Strategia politică generală a UE este stabilită în comun de către următoarele instituții: Parlamentul European, Consiliul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană. În special:

- Consiliul European (care reunește liderii țărilor UE) stabilește orientările și prioritățile politice generale.
- Președintele Comisiei identifică, de asemenea, prioritățile politice ale mandatului său. O dată la 5 ani, la începutul mandatului fiecărei Comisii, președintele acesteia stabilește prioritățile care trebuie urmărite de-a lungul mandatului respectiv. Acestea reflectă agenda strategică a Consiliului și rezultatele discuțiilor dintre grupurile politice din cadrul Parlamentului European. În fiecare an, președintele Comisiei prezintă în fața Parlamentului European realizările obținute de Comisie în cursul anului precedent și prioritățile sau inițiativele planificate pentru anul următor, în discursul privind starea Uniunii. Pe baza declarației rostite de președintele Comisiei în fața Parlamentului European, în programul de lucru al Comisiei este inclus un plan de acțiune pentru următoarele 12 luni. El prezintă modalitățile prin care pot fi transpuse în practică prioritățile politice.
- Celelalte instituții europene și parlamentele naționale pot, de asemenea, să ofere sugestii cu privire la program.

Prioritățile Comisiei Europene pentru perioada 2019-2024 (orientări politice):

Pactul verde european

• Transformarea UE până în 2050 într-o economie modernă, eficientă în utilizarea resurselor și competitivă, păstrarea cadrului natural al Europei, abordând schimbările climatice și trasând calea către o Europă neutră din punctul de vedere al emisiilor de dioxid de carbon și eficientă din punctul de vedere al resurselor.

O Europă pregătită pentru era digitală

• Transformarea digitală prin investiții în întreprinderi, cercetare și inovare, reformarea protecției datelor, abilitarea persoanelor cu competențele necesare pentru o nouă generație de tehnologii și elaborarea unor norme corespunzătoare.

O economie în serviciul cetățenilor

• Consolidarea economiei UE prin asigurarea locurilor de muncă și reducerea inegalităților, sprijinirea întreprinderilor, aprofundarea uniunii economice și monetare și finalizarea uniunii piețelor de capital.

O Europă mai puternică pe scena internațională

• Aninarea UE pe scena mondială, prin consolidarea poziției de campion al unui comerț puternic, deschis și echitabil, al multilateralismului și al unei ordini mondiale bazate pe norme. Consolidarea relațiilor cu țările vecine și cu țările partenere, precum și întărirea capacității UE de a gestiona crizele prin reziliență civilă și militară.

Promovarea modului nostru de viață european

• Respectarea drepturilor fundamentale și a statului de drept - baza pentru egalitate, toleranță și echitate socială. Abordarea riscurilor în materie de securitate, protejarea și responsabilizarea consumatorilor, precum și consolidarea unui sistem de migrație legală și sigură, gestionând în același timp în mod eficient frontierele externe ale UE, modernizând sistemul de azil al UE și cooperând îndeaproape cu țările partenere.

Un nou elan pentru democrația europeană

• Consolidarea proceselor democratice ale Europei prin întărirea relațiilor cu Parlamentul European și cu parlamentele naționale, prin protejarea democrației UE împotriva ingerințelor externe, prin asigurarea transparenței și a integrității în întregul proces legislativ, precum și prin implicarea într-o mai mare măsură a cetățenilor UE în conturarea viitorului Uniunii.

2.2 Orizont Europa

Comisia Europeană a adoptat în data de 15 martie 2021 primul plan strategic pentru Orizont Europa, noul program de cercetare și inovare al UE în valoare de 95,5 miliarde EUR în prețuri curente. Planul strategic reprezintă o noutate în cadrul programului Orizont Europa și stabilește orientările strategice pentru direcționarea investițiilor în primii patru ani ai programului.

Acesta asigură faptul că acțiunile UE în materie de cercetare și inovare contribuie la prioritățile UE, printre care se numără o Europă verde și neutră din punct de vedere climatic, o Europă pregătită pentru era digitală și o economie în serviciul cetățenilor.

Margrethe Vestager, vicepreședinta executivă pentru *O Europă pregătită pentru era digitală*, a declarat: „Acest plan oferă un cadru pentru cercetarea și inovarea de înaltă calitate, bazate pe excelență, care urmează să fie realizate prin programul de lucru Orizont Europa. Prin această orientare strategică, ne asigurăm că investițiile în cercetare și inovare pot contribui la un proces de redresare bazat pe dubla tranziție verde și digitală, pe reziliență și pe autonomia strategică deschisă.”

Maria Gabriel, comisarul pentru inovare, cercetare, cultură, educație și tineret, a declarat: „Orientările planului strategic vor garanta că prioritățile noastre comune de politică a UE beneficiază de noi cunoștințe, idei și inovații.. Această nouă abordare reprezintă o altă modalitate de a ne asigura că cercetarea și inovarea finanțate de UE vor aborda provocările cu care se confruntă europenii.”

Un plan ambițios pentru un program ambițios

Planul strategic stabilește patru orientări strategice pentru investițiile în cercetare și inovare în cadrul programului Orizont Europa pentru următorii patru ani:

- Promovarea unei autonomii strategice deschise prin orientarea dezvoltării tehnologiilor, sectoarelor și lanțurilor valorice digitale, generice și emergente esențiale;
- Refacerea ecosistemelor și a biodiversității Europei și gestionarea durabilă a resurselor naturale;
- Transformarea Europei în prima economie digitală circulară, neutră din punct de vedere climatic și sustenabilă;
- Crearea unei societăți europene mai reziliente, mai favorabile incluziunii și mai democratice.

Cooperarea internațională stă la baza tuturor celor patru orientări, deoarece este esențială pentru abordarea multor provocări globale.

Planul strategic identifică, de asemenea, parteneriatele europene cofinanțate și programate în comun, precum și misiunile UE care urmează să fie sprijinite prin intermediul programului Orizont Europa. Parteneriatele vor acoperi domenii critice precum energia, transporturile, biodiversitatea, sănătatea, alimentația și circularitatea și vor completa cele zece parteneriate europene instituționalizate. Misiunile UE vor aborda provocările globale care ne afectează viața de zi cu zi prin stabilirea unor obiective ambițioase și inspiraționale, dar realizabile, cum ar fi lupta împotriva cancerului, adaptarea la schimbările climatice, protejarea oceanelor, ecologizarea orașelor și asigurarea sănătății solului și a alimentelor. Utilizând un portofoliu amplu de instrumente în diverse discipline și domenii de politică, misiunile UE vor aborda aspecte complexe prin proiecte de cercetare, măsuri de politică sau chiar inițiative legislative.

Orientările planului abordează, de asemenea, o serie de aspecte orizontale, cum ar fi problemele legate de gen. Integrarea dimensiunii de gen va constitui o cerință implicită în conținutul cercetării și inovării în întregul program, cu excepția cazului în care se specifică faptul că sexul sau genul ar putea să nu fie relevant pentru subiectul în cauză.

(Sursa: *Comisia Europeană* și <https://www.adrnordest.ro/primul-plan-strategic-al-programului-orizont-europa-pentru-perioada-2021-2024-comisia-stabileste-prioritatile-in-materie-de-cercetare-si-inovare-pentru-un-viitor-durabil/>)

2.3 Angajamentul UE față de dezvoltarea durabilă

Dezvoltarea durabilă, prin însăși natura ei, presupune abordarea largă, acoperind aproape orice problemă care are o componentă socială, economică sau de mediu. Această perspectivă amplă prezintă atât avantaje, cât și dezavantaje – fiind nevoie de un echilibru între extinderea și profunzimea analizei.

În domeniul dezvoltării durabile, UE se află într-o poziție avansată. UE, alături de statele sale membre, este printre primii actori care pun în aplicare Agenda 2030 a ONU. Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) sunt integrate în toate prioritățile de acțiune ale Comisiei Europene.

Conceptul de ODD s-a născut la Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă (Rio+20), în 2012. ODD înlocuiesc cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) cuprinse în textul Declarației Mileniului adoptată în septembrie 2000 la ONU. Majoritatea statelor lumii, printre care și România, se reuniau în 2000 în jurul unui angajament de a reduce sărăcia globală și a salva milioane de vieți.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a fost adoptată în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă, în septembrie 2015, prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1.

În 2016, Comisia Europeană și-a prezentat abordarea strategică față de punerea în aplicare a Agendei 2030 și îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

În 2017 au fost adoptate *Concluziile Consiliului UE: „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă”*, care reprezintă *documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă*.

Și în mai 2018 Comisia Europeană a publicat propunerea privind *Pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2012-2027*.

Acesta cuprinde:

- Regulamentul privind prevederile comune (CPR)
- Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC)
- Regulamentul privind cooperarea teritorială;
- Regulamentul privind mecanismul de cooperare transfrontalieră;
- Regulamentul privind „Fondul social european plus” (FSE+).

Ca urmare a evaluării implementării la nivelul UE a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, în octombrie 2018, Consiliul European a emis un nou set de concluzii: „*UE și statele sale membre își mențin angajamentul ferm față de Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și față de punerea în aplicare a acesteia. Consiliul European salută intenția Comisiei de a publica,*

în 2018, documentul său de reflecție, care ar trebui să deschidă calea către adoptarea în 2019 a unei strategii cuprinzătoare de punere în aplicare”.

În cadrul președinției României la Consiliul UE (ianuarie 2019 - iunie 2019), Grupul de lucru pentru Agenda 2030 de la nivelul acestei instituții a fost prezidat de către Csilla Lőrincz, șef de birou al Departamentului. În această perioadă au fost obținute progrese importante în ceea ce privește implementarea Obiectivelor pentru Dezvoltare Durabilă la nivel european.

Adoptarea Concluziilor Consiliului UE „Către o Europă tot mai sustenabilă până în 2030” este una dintre cele mai importante realizări. Cele 27 de articole reafirmă angajamentul Uniunii Europene pentru Agenda 2030 și schițează un cadru prin care poate fi implementată. Concluziile Consiliului UE au fost incluse și în discuțiile ce au stat la baza Agendei strategice a Comisiei Europene, care cuprinde o parte importantă dedicată dezvoltării durabile.

ONU consideră că ”Este important să îmbunătățim sinergia și coerența între politici și să dezvoltăm un cadru de reglementare, financiar și comportamental care să le transforme în realitate. Dezvoltarea durabilă ar trebui să fie unul dintre principiile fundamentale în toate domeniile de activitate.”(sursa:http://parlament.ro/afaceri_europene/afeur/2019/fi_2678.pdf).

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă este structurată pe cei trei piloni ai dezvoltării durabile - **economic, social și de mediu**.

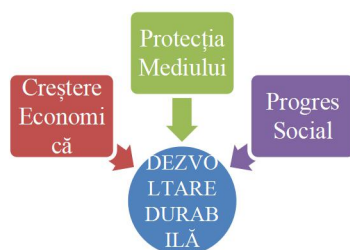

Fig. 2 Pilonii dezvoltării durabile

Pentru perioada 2021-2027, Uniunea Europeană a făcut o propunere ambițioasă pentru bugetul european care să sprijine domenii importante precum **inovarea și mediul înconjurător**, urmărind o simplificare nu doar de ordin administrativ, ci și a concentrării investițiilor în **5 obiective principale de politică (OP)** cu **propuneri Logica intervenției**:

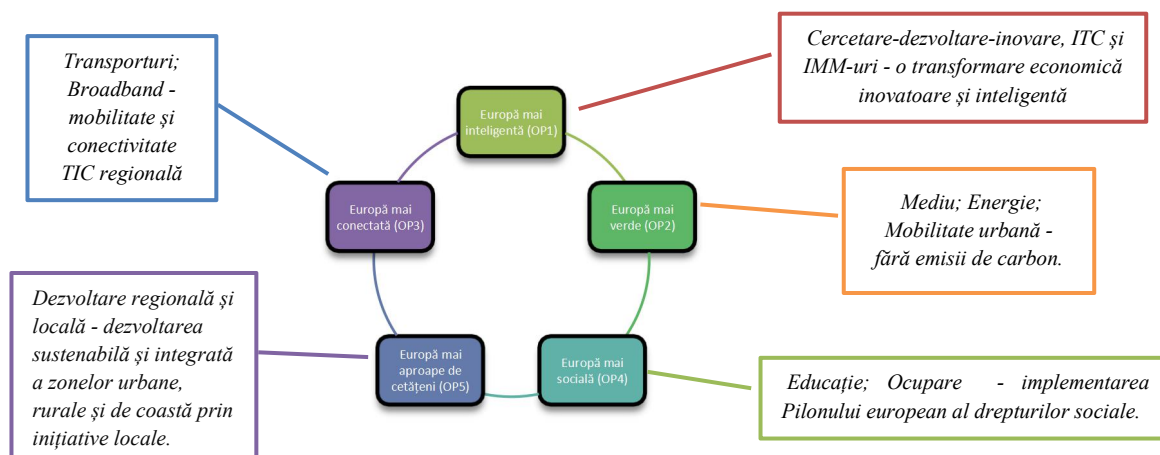

Fig. 3 Cele 5 OP

Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă a Organizației Națiunilor Unite conține 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD) care sunt strâns legate între ele și concepute pentru a fi indivizibile, motiv pentru care integrarea acestora în acțiunile întreprinse de toți actorii este esențială pentru aplicarea cu succes a acestora pe teren.

ODD își propun să echilibreze cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – cea economică, cea socială și componenta de mediu – prin acțiuni concrete prevăzute pentru următorii 15 ani, axate, printre altele, pe:

- demnitate umană
- stabilitate regională și globală
- o planetă sănătoasă
- societăți reziliente și echitabile
- economii prospere.

Statele membre ale UE ocupă deja primele locuri în privința punerii în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD). Cu toate acestea, nici o țară din lume nu a atins toate obiectivele convenite și, la o analiză mai atentă a performanței UE privind obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD), se observă că UE trebuie să facă în continuare eforturi pe toate fronturile. Obiectivele contribuie la sporirea convergenței între țările UE, în cadrul societăților și în restul lumii.

Fig. 4 Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD)

Deși fiecare obiectiv este important în realizarea Agendei 2030, *Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor* este mai special pentru că ne arată modul prin care putem realiza celelalte obiective, mai precis prin implicarea tuturor părților interesate - toate părțile interesate trebuie să fie implicate și să joace un rol activ în tranziția către durabilitate.

Fig. 5 Parteneriate ODD

Agenda 2030 a fost adoptată și de România, și de Uniunea Europeană.

Pentru punerea în aplicare a prevederilor europene și a celor din documentele ONU în materie de dezvoltare sustenabilă a fost înființat Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, prin Hotărârea Guvernului nr. 313/2017. Departamentul funcționează în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, în subordinea prim-ministrului.

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă din cadrul Guvernului României a inițiat în data de 21 iulie 2020, Conferința „Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 (SNDDR 2030), Cadrul de planificare strategică pentru Strategia de Dezvoltare Locală a Administrației Publice”. Sub motto-ul „*Planificăm global, acționăm local!*”, organizatorii și-au propus să creeze un spațiu de discuții care să reunească o gamă diversă de actori instituționali de la nivel central și local, pentru a accelera dezvoltarea României pe baza celor 17 Obiective pentru Dezvoltare Durabilă (ODD).

La nivel național, România a realizat primele analize pe baza Raportului de Țară din 2020 – *Anexa D: Orientări în materie de investiții privind finanțarea politicii de coeziune în perioada 2021-2027*. Pe fiecare obiectiv de politică, de asemenea, pentru conturarea viitoarelor programe operaționale, s-au organizat întâlniri cu partenerii de la nivel național și regional și s-a purtat un dialog permanent cu reprezentanții Comisiei Europene.

La nivel regional, ADR Nord-Vest a elaborat *Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027*. Elaborarea acestui document strategic de programare se bazează pe consultări cu autoritățile regionale, locale, cu organizațiile societății civile, cu parteneri economici și sociali, astfel încât să reflecte nevoile de dezvoltare ale regiunii, urmând ca pe baza acestuia, să se contureze un Program Operațional Regional dedicat Regiunii Nord-Vest. În data de 17 februarie 2021 a avut loc ședința Consiliului pentru Dezvoltare Regională Nord-Vest, în cadrul căreia s-a prezentat PDR Nord-Vest 2021-2027. Documentul a fost supus la vot și a fost aprobat favorabil prin Hotărârea 542/17.02.2021.

2.4 Implementarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă

Principalele măsuri pentru implementarea Agendei 2030:

- integrarea ODD în absolut toate politicile și inițiativele UE – dezvoltarea durabilă este principiul călăuzitor esențial pentru toate politicile Comisiei Europene;
- raportări periodice, începând din 2017, referitoare la progresul UE
- promovarea Agendei 2030, astfel încât aplicarea acesteia să devină o prioritate și pentru guvernele statelor membre, Parlamentul European, celelalte instituții europene, diverse organizații internaționale și organizații ale societății civile și alte părți interesate
- înființarea unei platforme la nivel înalt care să sprijine schimbul de bune practici în vederea îndeplinirii obiectivelor în toate sectoarele și la toate nivelurile (național și european)
- lansarea unei viziuni pe termen mai lung, pentru perioada de după 2020.

*Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) au un caracter mondial,
sunt universal aplicabile și sunt interconectate.*

Pentru a promova o dezvoltare durabilă în întreaga lume, UE va continua cooperarea cu partenerii externi, utilizând toate instrumentele disponibile în cadrul politicilor sale externe și sprijinind, în special, eforturile țărilor în curs de dezvoltare.

Orientări strategice comunitare 2021-2027

La nivel comunitar, noile orientări strategice aferente perioadei de programare 2021-2027 accentuează importanța acordată cercetării, inovării și transferului tehnologic. Astfel, în propunerea Comisiei Europene pentru cadrul financiar multianual 2021-2027, unul dintre cele cinci obiective de politică este „*O Europă mai inteligentă – transformare industrială inovatoare și inteligentă*” și urmează să-i fie alocate cel puțin 35% din fondurile dedicate politicii de coeziune.

În *Raportul de țară din 2020* privind România, sunt identificate, precizate, nevoi de investiții prioritare pentru a consolida competitivitatea întreprinderilor mici și mijlocii prin sprijinirea creării de noi firme tip start-up și start-scale, de creștere a ratei de supraviețuire, gradului de competitivitate și internaționalizare, de a spori capacitățile de inovare a firmelor existente prin introducerea inovării la nivel de servicii, produse, proces, organizare-marketing, prin sprijinirea clusterelor industriale, prin cursuri de formare orientate către competențe specifice specializării inteligente.

Viziunea comunitară privind dezvoltarea teritorială în perioada de programare 2021-2027:

La nivel comunitar, noile orientări strategice aferente perioadei de programare 2021-2027 accentuează importanța acordată dezvoltării teritoriale. Astfel, în propunerea Comisiei Europene pentru cadrul financiar multianual 2021-2027, unul dintre cele cinci obiective de politică este „ O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale”.

Au fost identificate nevoi de investiții prioritare cu rang înalt de prioritate pentru zonele metropolitane (poli de creștere) caracterizate prin creștere și suburbanizare, în vederea consolidării capacității de planificare și coordonare; sprijinirea dezvoltării urbane durabile a municipiilor reședință de județ încât să se asigure accesul la locuri de muncă și servicii publice de bază la nivel local în conformitate cu potențialul lor de creștere, inclusiv o abordare mai adaptată și diferențiată pentru aceste localități.

Totodată, vor fi adresate nevoi de investiții cu rang înalt de prioritate și pentru dezvoltarea locală integrată economică, socială, culturală, demografică, mediu și securitate – sprijin pentru realizarea și implementarea strategiilor teritoriale integrate în zonele dezavantajate, reconversia zonelor afectate de declinul industrial, zonele sensibile cu o importanță deosebită pentru mediu.

3. *Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030*

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adevărată la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030. România s-a alăturat liderilor celor 193 state membre ale ONU la Summitul privind dezvoltarea din septembrie 2015 adoptând *Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă*, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economic, social și de mediu. Pentru prima oară, acțiunile vizează în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare.

În primul semestru al anului 2019, România a deținut Președinția Consiliului Uniunii Europene. În acea perioadă, România a avut oportunitatea, dar și responsabilitatea, de a promova valorile dezvoltării durabile la nivel european.

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă din cadrul Guvernului României a anunțat în iulie 2020 lansarea proiectului „Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, Cadru de planificare strategică pentru Strategia de Dezvoltare Locală a Administrației Publice” cu devizul ”*Planificăm global, acționăm local!*” .

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă sprijină fundamentarea și elaborarea strategiilor de dezvoltare locală prin:

- promovarea și informarea la nivelul Administrației Publice Locale a Strategiei naționale pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 (SNDDR 2030);
- promovarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD);
- fundamentarea cadrului de lucru al Planului de acțiune pentru implementarea SNDDR 2030 la nivel local, prin armonizarea obiectivelor de dezvoltare locală cu cele de dezvoltare durabilă la nivel național și adaptarea contextului local la ODD-uri;
- construcția unui ghid pentru autoritățile publice locale pentru elaborarea Strategiilor de Dezvoltare Locală 2021-2027 în acord cu SNDDR 2030.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă sunt reunite informal și sub denumirea de Obiective Globale. Prin intermediul Obiectivelor Globale, se stabilește o agendă de acțiune pentru următorii 15 ani în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a injustiției și protejării planetei până în 2030.

Obiectivul 1: Fără sărăcie

*Eradicarea sărăciei în
toate formele sale și în
orice context*

Ținte 2030:

- Stabilirea unor standarde durabile de calitate și de cost pentru toate serviciile sociale, vizând în

mod special pe cele destinate grupurilor vulnerabile;

- Dezvoltarea unui sistem național de indicatori de incluziune socială prin integrarea tuturor bazelor de date din sfera asistenței sociale în regim digitalizat care să țină cont de mobilitatea socială; monitorizarea anuală efectivă a rezultatelor pe baza acestor indicatori;
- Stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă aflate în risc de excluziune prin dezvoltarea măsurilor active de consiliere și asistență socială.
- Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii;
- Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă;
- Consolidarea sistemului național unitar al serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

Obiectivul 2: Foamete zero

*Eradicarea foamei,
asigurarea securității
alimentare, îmbunătățirea
nutriției și promovarea
unei agriculturi
sustenabile*

Strategia vizează dezvoltarea unui sector agroalimentar durabil și competitiv pentru îmbunătățirea calității vieții și asigurării unor condiții de viață în mediul rural apropiate de cele din mediul urban, promovarea producției autohtone și ecologice și valorificarea produselor tradiționale și montane cu valoare adăugată.

Ținte 2030:

- Susținerea producției și diversificarea speciilor autohtone cu valoare genetică ridicată, dar deficitare pe piața internă, în domenii precum legumicultura, creșterea efectivelor la rasele valoroase de suine, taurine și bivoli, sectorul avicol, colectarea și comercializarea lânii, apicultură, pescuit și acvacultură, inclusiv prin stimularea cercetării-dezvoltării în domeniul agro-alimentar;
- Creșterea numărului de produse recunoscute la nivel european / atestate tradițional / atestate ca rețete consacrate;
- Finalizarea cadastrului agricol;
- Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018;
- Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană. Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică.

Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare

*Asigurarea unei vieți sănătoase și
promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă*

Strategia are în vedere reducerea ratei mortalității materne și infantile, diminuarea incidenței îmbolnăvirilor de boli infecțioase și cronice, respectiv prevenirea și tratarea abuzului de substanțe nocive și a bolilor mintale.

Obiectivul 4: Educație de calitate

*Garantarea unei educații de
calitate și promovarea
oportunităților de învățare de-a
lungul vieții pentru toți*

Strategia se adresează, în principal, următoarelor domenii: accesul tuturor copiilor la educație timpurie, învățământ primar și secundar echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe profesionale relevante, care să faciliteze angajarea la locuri de muncă decente și antreprenoriatul. Asigură faptul că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile.

Ținte 2030:

- Promovarea culturii antreprenoriale și a deprinderilor necesare în tot sistemul de educație prin reînființarea și/sau modernizarea atelierelor școlare în învățământul profesional și tehnologic; organizarea de concursuri antreprenoriale bazate pe proiecte cu aplicare practică în și între unitățile de învățământ; încurajarea activităților de mentorat voluntar și a parteneriatelor cu mediul de afaceri pe plan local; extinderea societăților antreprenoriale studențești și încurajarea conlucrării acestora cu agenții economici pe bază de contract prin dezvoltarea de parteneriate între universități și

reprezentanții mediului antreprenorial.

- Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional;
- Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale;
- Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat;
- Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor.

Obiectivul 5: Egalitate de gen

Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate.

Strategia își propune prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor, în sfera publică și cea privată, asigurarea participării echilibrate și efective a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

Obiectivul 6: Apă curată și sanitație

Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitației pentru toți.

Strategia vizează creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare și a serviciilor publice, alinierea României la cerințele și standardele UE privind gestionarea apei potabile, apelor uzate, deșeurilor și creșterea eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele.

Ținte 2030:

- Folosirea mai activă a apelor geotermale atât în scopuri energetice, cât și pentru turismul de sănătate (spa);
- Monitorizarea strictă a calității apei potabile destinate consumului populației pentru menținerea în parametrii bio-chimici acceptați.
- Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare;
- Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%.

Obiectivul 7: Energie curată și la prețuri accesibile

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.

Pentru a susține pe termen lung așteptările consumatorilor, sectorul energetic românesc trebuie să devină mai robust din punct de vedere economic, mai avansat și mai flexibil din punct de vedere tehnologic și mai puțin poluant.

Ținte 2030:

- Consolidarea politicii de eficiență energetică și protecția consumatorilor;
- Reducerea cu 19% a consumului intern de energie primară.
- Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale;
- Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de *status-quo*) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile;
- Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi.

Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă

Strategia urmărește susținerea creșterii economice pe locuitor și promovarea sectoarelor productive și diversificarea produselor cu valoare adăugată, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, modernizarea tehnologică și inovarea, asigurarea muncii decente pentru toți cetățenii, inclusiv pentru tineri și

tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

persoanele cu dizabilități, renumerarea egală pentru munca de valoare egală, accesul la finanțare. Se susține un turism durabil care creează locuri de muncă și promovează diversitatea culturală, produsele locale și respectul pentru tradiții și mediul în care trăim.

Ținte 2030:

- Sprijinirea activității întreprinderilor mici și mijlocii, a antreprenoriatului în rândul tinerilor prin încurajarea și susținerea financiară a start-up-urilor;
- Inițierea unor programe de formare profesională de bază cu finanțare UE în corelare cu cerințele pieței muncii, cu accent pe segmentele tinere sau social vulnerabile ale populației;
- Încurajarea încheierii de contracte de muncă cu orar flexibil și / sau tele-muncă / teleworking (munca de la distanță); asigurarea de facilități și servicii de sprijin pentru îngrijirea copiilor și a membrilor de familie aflați în întreținere.
- Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației;
- Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenorialul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare.

Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură

Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.

Strategia propune dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, sigure și durabile, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea pentru toți, integrarea întreprinderilor mici și mijlocii în lanțuri valorice și pe piețe externe, modernizarea infrastructurii și reabilitarea durabilă a industriilor pentru utilizarea eficientă a resurselor, prin adoptarea tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, întărirea cercetării științifice și colaborarea cu mediul privat, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare.

Ținte 2030:

- Îmbunătățirea conectivității între localități și regiuni prin sporirea ponderii drumurilor județene și comunale modernizate la 61% în 2020 (în comparație cu 39,4% în 2016);
- Creșterea bugetului alocat cercetării cu aproximativ 30% anual, cu asigurarea unei distribuții bugetare echilibrate, destinate susținerii atât a cercetării aplicative și inovării, a cercetării fundamentale și de frontieră, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă / cu potențial de creștere.
- Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora;
- Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere.

Obiectivul 10: Inegalități reduse

Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări

Strategia propune reducerea decalajelor, eliminarea discriminărilor de orice fel și politici de realizare progresivă a unei egalități sporite, în special fiscale, salariale, educaționale și de protecție socială. Coeficientul GINI este indicatorul care măsoară gradul de inegalitate a veniturilor disponibile ale unei populații – când este 0% reprezintă egalitate deplină și când este 100% reprezintă inegalitate absolută. Conform Eurostat, în anul 2008, acest coeficient a fost de 35,9% pentru România, comparativ cu 31,0% media UE, iar în 2016 a fost de 34,7%, comparativ cu 30,8%.

Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile

*Dezvoltarea orașelor și a
așezărilor umane pentru ca
ele să fie deschise tuturor,
sigure, reziliente și durabile*

Ținte 2030:

- Creșterea procentajului de proprietăți cadastrate și înregistrate în toate localitățile la 80% pentru construcții și finalizarea înregistrării terenurilor agricole ce fac obiectul subvențiilor acordate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, ca element de bază al planificării spațiale și amenajării teritoriului;
- Implementarea programelor existente și adoptarea de măsuri suplimentare pentru avertizarea timpurie, intervențiile de urgență și acțiunile ulterioare de reabilitare prin precizarea responsabilității tuturor factorilor cu atribuții în domeniu în caz de calamități naturale (seisme, inundații, alunecări de teren) sau accidente (deversări sau emisii nocive, incendii extinse etc.).
- Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ;
- Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială;
- Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic.

Obiectivul 12: Consum și producție responsabile

*Asigurarea unor modele de
consum și producție
durabile*

Strategia propune trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare prin introducerea unor elemente ale economiei circulare, creșterea productivității resurselor, reducerea risipei de alimente și a deșeurilor, prin: diminuarea generării, de consumuri la toate nivelurile sale; reciclare și reutilizare; încurajarea companiilor să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea activităților lor în ciclul de raportare; promovarea practicilor durabile de achiziții publice; conștientizarea cetățenilor asupra a ce înseamnă un stil de viață în armonie cu natura.

Ținte 2030:

- Tranziția de la modelul economic actual bazat pe producție și consum la economia circulară prin schimbarea mentalității prin educație, schimbarea comportamentului consumatorilor și prin dezvoltarea de mecanisme financiare pentru susținerea perioadei de tranziție;
- Finalizarea cadrului legislativ privind promovarea achizițiilor publice verzi;
- Introducerea unui cod al sustenabilității care permite o raportare complexă a atitudinii companiilor privind aplicarea principiilor dezvoltării durabile.
- Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare;
- Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030;
- Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%);
- Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025.

**Obiectivul 13:
Acțiune în domeniul
schimbărilor climatice**

*Luarea unor măsuri urgente de
combatere a schimbărilor climatice și a
impactului lor*

Strategia vizează consolidarea capacității de adaptare și reziliență a României pentru a combate pericolele legate de schimbările climatice și dezastrelor naturale prin integrarea măsurilor de diminuare și de adaptare la acestea atât în strategiile, cât și în politicile naționale și în planificarea și creșterea nivelului de educație și conștientizare.

**Obiectivul 14:
Viață acvatică**

*Conservarea și utilizarea durabilă a
oceanelor, mărilor și a resurselor
marine pentru o dezvoltare durabilă*

Strategia își propune prevenirea și reducerea poluării marine, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine, conservarea zonelor costiere și asigurarea unui pescuit durabil.

**Obiectivul 15:
Viață terestră**

*Protejarea, restaurarea și promovarea
utilizării durabile a ecosistemelor
terestre, gestionarea durabilă a
pădurilor, combaterea deșertificării,
stoparea și repararea degradării
solului și stoparea pierderilor de
biodiversitate*

Strategia are în vedere conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor terestre, managementul durabil al pădurilor, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații, dezvoltarea infrastructurii verzi, conservarea și protejarea zonelor umede, asigurarea conservării ecosistemelor montane, susținerea cercetării în domeniu, gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea defrișărilor abuzive și a tăierilor rase, tranziția către o economie circulară.

**Obiectivul 16:
Pace, justiție și
instituții eficiente**

*Promovarea unor societăți pașnice și
incluzive pentru o dezvoltare durabilă,
a accesului la justiție pentru toți și
crearea unor instituții eficiente,
responsabile și incluzive la toate
nivelurile*

Strategia are în vedere dezvoltarea capitalului social, promovarea toleranței, eradicarea violenței asupra copiilor și reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență, diminuarea corupției, dezvoltarea instituțiilor eficiente și transparente la toate nivelurile, asigurarea procesului decizional receptiv, inclusiv participarea și reprezentarea cetățenilor la toate nivelurile și asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale.

**Obiectivul 17:
Parteneriate pentru realizarea
obiectivelor**

*Consolidarea mijloacelor de implementare și
revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare
durabilă*

În vederea sprijinirii acestui obiectiv, prin strategie, România înțelege să-și susțină angajamentele internaționale, aderarea la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică și să joace un rol proactiv pe plan european și internațional.

Ca membru al Uniunii Europene, România contribuie la îndeplinirea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă nu numai din perspectivă națională, dar și la nivel internațional, prin sprijinul pe care îl acordă țărilor mai puțin dezvoltate, prin intermediul asistenței oficiale pentru dezvoltare. Experiența acumulată de România în procesul de tranziție este de natură a susține eforturile țărilor interesate de a beneficia de un astfel de sprijin.

3.1 Principiile generale utilizate în elaborarea Strategiei Naționale

Ca membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național.

Strategia susține ca România să fie în 2030 o țară membră a unei Uniunii Europene puternice, în care decalajele dintre țări vor fi reduse, iar cetățenii României vor putea trăi într-o țară în care statul servește nevoile fiecărui cetățean într-un mod echitabil, eficient și cu preocupări crescute și constante pentru un mediu curat. Toate măsurile și strategii, finanțarea de proiecte și prin diverse programe, acestea sunt dezvoltate pe baza unui set de principii ce stau la baza elaborării și aplicării lor, după cum urmează:

- *principiul descentralizării procesului de luare a deciziei, prin trecerea de la nivelul central/guvernamental la cel regional și local;*
- *principiul parteneriatului, prin crearea și promovarea de parteneriate între toți actorii implicați;*
- *principiul planificării, în vederea atingerii obiectivelor stabilite;*
- *principiul co-finanțării, adică obligativitatea contribuției financiare a diversilor actori implicați în realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare.*

Dacă în etapa de tranziție conceptul de Dezvoltare Durabilă a fost acceptat mai mult declarativ, ca urmare a însușirii documentelor ONU în materie, după anul 2000, odată cu începerea tratatelor de aderare la UE, el a devenit o parte integrantă a construcției legislative și instituționale, găsindu-și reflectarea în principalele direcții ale politicii de stat. Se poate aprecia că încorporarea acquisului comunitar și aplicarea instrumentelor de lucru agreate la nivelul UE au constituit principalul motor al alinierii accelerate a României la principiile și practicile dezvoltării durabile.

În ansamblu, în ciuda dificultăților întâmpinate, bilanțul primului deceniu de implementare a SNDD este pozitiv, demonstrând reziliența și sustenabilitatea opțiunilor strategice ale societății românești și apartenența sa la UE.

Această apreciere este susținută de faptul că produsul intern brut al României calculat la paritatea puterii de cumpărare a sporit de la 39% din media UE în 2006 la 63% în 2017, cu perspectiva realistă, potrivit programului de convergență, să ajungă la 80% în 2020.

Pentru a asigura integrarea și corelarea echilibrată a componentelor economice, ecologice și socio-culturale ale dezvoltării durabile, Strategia UE statuează următoarele principii directoare:

- Promovarea și protecția drepturilor fundamentale ale omului;
- Solidaritatea în interiorul generațiilor și între generații;
- Cultivarea unei societăți deschise și democratice;
- Informarea și implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional;
- Implicarea mediului de afaceri și a partenerilor sociali;
- Coerența politicilor și calitatea guvernării la nivel local, regional, național și global;
- Integrarea politicilor economice, sociale și de mediu prin evaluări de impact și consultarea factorilor interesați;
- Utilizarea cunoștințelor moderne pentru asigurarea eficienței economice și investiționale;

- Aplicarea principiului precauțiunii în cazul informațiilor științifice incerte;
- Aplicarea principiului “poluatorul plătește”.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă în România, ca orientare generală a vizat realizarea obiectivelor strategice pe termen scurt, mediu și lung cu:

- *Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.*

Îndeplinirea acestor obiective strategice va asigura, pe termen mediu și lung, o creștere economică ridicată și, în consecință, o reducere semnificativă a decalajelor economico-sociale dintre România și celelalte state membre ale UE.

3.2 Planul Național de Redresare și Reziliență

Declanșarea epidemiei de COVID-19 la începutul anului 2020 a modificat perspectivele economice, sociale și bugetare în Uniune și în lume, fiind necesar un răspuns urgent și coordonat atât la nivelul Uniunii, cât și la nivel național pentru a face față enormelor consecințe economice și sociale, precum și efectelor asimetrice asupra statelor membre.

În contextul crizei provocate de COVID-19 este necesar să se acorde sprijin financiar eficace și semnificativ, dar și direct statelor membre, folosind un mecanism de redresare și reziliență, un sprijin financiar menit să accelereze implementarea reformelor sustenabile și a investițiilor publice conexe în statele membre. Acest mecanism special a fost conceput pentru a aborda efectele și consecințele negative ale crizei provocate de COVID-19 în Uniune.

Mecanismul este gândit pe șase piloni:

1. Tranziția verde;
2. Transformarea digitală;
3. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, inclusiv coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate, cercetare, dezvoltare și inovare, precum și o piață internă funcțională, cu întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) puternice;
4. Coeziune socială și teritorială;
5. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională, în scopul, printre altele, al creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză;
6. Politici pentru generația următoare, copii și tineret, cum ar fi educația și competențele.

Pentru a se asigura asumarea responsabilității la nivel național și concentrarea pe reformele și investițiile relevante, statele membre care doresc să primească sprijin transmit Comisiei un plan de redresare și reziliență care să fie motivat și justificat în mod

corespunzător. Planul de redresare și reziliență stabilește setul detaliat de măsuri pentru monitorizarea și implementarea sa, inclusiv ținte și jaloane și costuri estimate, precum și impactul preconizat al planului de redresare și reziliență asupra potențialului de creștere, a creării de locuri de muncă și a rezilienței economice, sociale și instituționale, inclusiv prin promovarea politicilor pentru copii și tineret, și asupra atenuării impactului economic și social al crizei provocate de COVID-19, contribuind la punerea în aplicare a pilonului european al drepturilor sociale, consolidând astfel coeziunea economică, socială și teritorială și convergența în cadrul Uniunii. Pentru îndeplinirea Planului de redresare și reziliență a fost propusă alocarea de 41,1 miliarde euro, reprezentând 141% din alocarea României atât din granturi cât și împrumuturi pentru reforme care să producă schimbări structurale, precum reforma sistemului de pensii, reforma funcției publice, reforma salarizării în sector public, reforma companiilor de stat și introducerea venitului minim de incluziune.

În aprilie 2021 Ministrul Investițiilor și Proiectelor Europene, Cristian Ghinea, a prezentat, în cadrul unei dezbateri organizate în Comisia de Afaceri Europene a Camerei Deputaților, un document de poziție privind structura Planului Național de Relansare și Reziliență. Documentul detaliază componentele celor șase piloni din structura PNRR, așa cum este ea stabilită prin regulamentul Mecanismului de Relansare și Reziliență adoptat de Parlamentul European și Consiliu la 12 februarie 2021. Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) este cel mai mare instrument financiar creat de Uniunea Europeană în afara cadrului financiar multianual, menit să ofere sprijin financiar statelor membre pentru a asigura o revenire economică rapidă.

Acest mecanism e construit pe o logică diferită de fondurile de coeziune, fiind bazat doar pe rezultatele obținute la finalul perioadei de implementare. ***Astfel, statele membre își stabilesc în cadrul planurilor naționale de redresare și reziliență reformele și investițiile pe care le vor realiza până la finalul anului 2026.***

Pentru fiecare investiție se stabilesc o serie de jaloane (milestones) și ținte (targets) care demonstrează progresul în atingerea rezultatelor asumate. Plățile de la Comisie se vor face de 2 ori pe an, în raport cu realizarea acestora.

În discrepanță cu Politica de Coeziune, proiectele din PNRR nu se pot extinde după finalul perioadei și nici nu se pot faza, fiind crucială finalizarea lor până în 2026.

În cadrul ședinței de guvern din aprilie 2021 executivul a adoptat în a doua lectură varianta actualizată a documentului propus de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE) privind Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR). Acesta însumează 33 de componente grupate în șase piloni distincți, conform Regulamentului UE. Fiecare domeniu de intervenție conține atât reforme cât și investițiile propuse, precum și jaloanele și țintele care trebuie realizate în fiecare an. De asemenea, în aprilie 2021 a fost adoptat Memorandumul care mandatează MIPE pentru a desfășura negocierile pe document cu Comisia Europeană (n.r. MEMORANDUM cu tema: Mandatarea Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene pentru a desfășura procedurile de negociere cu Comisia Europeană, în vederea aprobării Planului național de redresare și reziliență și a cererii de împrumut prevăzută la art.14 din Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului).

Termenul de transmitere oficială către Comisia Europeană a Planurilor Naționale de Redresare și Reziliență (PNRR) ale statelor membre UE a fost până la mijlocul anului 2021, în vederea emiterii de către Comisie a deciziei de aprobare a Planului național al fiecărui stat.

La mijlocul lunii iulie 2021 numărul statelor membre ale UE, care au primit undă verde de la Comisia Europeană pentru PNRR, a ajuns la 16, printre ele fiind Germania, Italia, Franța, Spania, Austria, Belgia, Danemarca, Croația, Cipru, Letonia, Lituania, Estonia, Grecia, Luxemburg, Portugalia, Slovenia și acestea se pot apuca de revenirea postpandemie. PNRR-ul României este încă în analiză la Comisia Europeană.

La începutul lunii august 2021 primele trei state membre ale Uniunii care au primit tranșe din fondul european de relansare de 800 de miliarde de euro sunt Portugalia, Luxemburg și Belgia.

România a transmis PNRR în data de 31.05.2021. *Comisia Europeană a aprobat pe data de 27.09.2021 Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) al României, care valorează 29,2 miliarde de euro, împărțiți în două părți aproape egale ce reprezintă granturi, respectiv împrumuturi. Executivul european a ținut cont de 11 criterii de evaluare. Din acești bani, 41% sunt alocați pentru investițiile și reformele privind mediul și tranziția „verde” iar 21% pentru digitalizarea României. Acești bani vor fi acordați în funcție de atingerea obiectivelor de pe parcursul celor cinci ani în care se aplică planul. În comunicatul oficial al Comisiei Europene se spune că, fiind atinse toate cele 7 sectoare emblematiche ale politicilor UE (flagship areas), PNRR-ul României include reforme & investiții pentru sprijinirea tranziției verde & digitale, „creșterea inteligentă”, sănătatea, reziliența și politicile pentru generația viitoare. #NextGenerationEU va contribui la construirea unui viitor mai verde și mai sustenabil pentru România”.*

NextGenerationEU

NextGenerationEU este un **instrument temporar de redresare, în valoare de peste 800 de miliarde EUR**, menit să contribuie la repararea daunelor economice și sociale imediate provocate de pandemia de coronavirus. După pandemia de COVID-19, Europa va fi mai verde, mai digitală, mai rezilientă și mai bine pregătită să facă față provocărilor actuale și viitoare.

- Mecanismul de redresare și reziliență: elementul central al instrumentului NextGenerationEU, cu împrumuturi și granturi în valoare de 723,8 miliarde EUR disponibile pentru sprijinirea reformelor și a investițiilor întreprinse de țările UE. Scopul este de a atenua impactul economic și social al pandemiei de COVID-19 și de a face ca economiile și societățile europene să devină mai durabile, mai reziliente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și de tranziția digitală. Statele membre lucrează la planurile lor de redresare și reziliență pentru a accesa fonduri din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență.
- Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-UE): NextGenerationEU include, de asemenea, 50,6 miliarde EUR pentru REACT-EU. Este vorba despre o nouă inițiativă care continuă și extinde măsurile de răspuns la criză și de remediere a consecințelor crizei prin intermediul Inițiativei pentru investiții ca reacție la coronavirus și al Inițiativei plus pentru investiții ca reacție la coronavirus. Ea va contribui la o redresare ecologică, digitală și robustă a economiei. Fondurile vor fi direcționate către:
 - Fondul european de dezvoltare regională (FEDR);
 - Fondul social european (FSE);

- Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD).
 Aceste fonduri suplimentare vor fi puse la dispoziție în perioada 2021-2022.

NextGenerationEU va suplimenta în același timp fondurile pentru alte programe sau fonduri europene, cum ar fi Orizont 2020, InvestEU, dezvoltarea rurală sau Fondul pentru o tranziție justă (JTF). (Sursa: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_ro)

PNRR

- conține cele mai mari investiții făcute în România de după 1990 în școli, spitale, autostrăzi și protecția mediului, în special pentru păduri, sistemul de apă și protecția aerului, include reforme structurale absolut necesare pentru dezvoltarea sustenabilă a României.
- se va demara un proces major de digitalizare a statului care va schimba total modul de interacțiune cu cetățeanul și va crea o cetățenie digitală
- se va include un program național de reducere a abandonului școlar.
- Se va propune o alocare semnificativă pentru instrumente financiare pentru mediul de afaceri aplicate direct prin băncile din România.

PNRR cuprinde 6 piloni:

Nr. Crt	Piloni	Domenii de intervenție
I	Pilonul I <i>Tranziția Verde</i>	I.1 Sistemul național de gestionare a apei: acces la apă și canalizare, irigații, dezmlăștiniri, lucrări de combatere a eroziunii solului și intervenții active în atmosferă.
		I.2 Împădurim România și protejăm biodiversitatea
		I.3 Managementul deșeurilor și economie circulară
		I.4 Transport feroviar și mobilitate urbană
		I.5 Valul renovării – Fondul pentru reabilitarea verde și seismică
		I.6 Energie regenerabilă și eficiență energetică
II	Pilonul II <i>Transformarea digitală</i>	II.1 Cloud guvernamental și sisteme digitale interconectate în administrația publică, semnătură și identitate electronică, promovarea investițiilor cu valoare adăugată mare în TIC.
		II.2 România Educată – Digitalizarea educației
		II.3 Broadband și 5G
III	Pilonul III <i>Creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii</i>	III.1 Reforma sistemului de pensii
		III.2 Modernizarea și consolidarea sistemului financiar-fiscal
		III.3 Investiții și instrumente financiare pentru sectorul privat și reforma companiilor de stat
		III.4 România Educată – Învățământ dual, tehnic și profesional
		III.5 Cercetare, Dezvoltare și Inovare
		III.6 Dezvoltarea infrastructurii de gaz natural în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi
		III.7 România Creativă (industrii creative)
		III.8 Transport rutier și autostrăzi
IV	Pilonul IV <i>Coeziune socială și</i>	IV.1 Fondul de reziliență pentru localități
		IV.2 Fondul pentru dezvoltare comunitară în rural și zone urbane sărace

	teritorială	IV.3 Infrastructură socială și cămine de bătrâni
		IV.4 România Velo – Încurajarea transportului și turismului pe bicicletă, pedestru și alte forme nemotorizate
		IV.5 România Atractivă
V	Pilonul V <i>Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională</i>	V.1 Fondul pentru Spitale. Creșterea accesului la Sănătate
		V.2. Reziliență în situații de criză
		V.3 România Educată – infrastructură școlară și universitară
		V.4 Încurajarea formalizării muncii, economie socială și introducerea Venitului Minim de Incluziune
		V.5 Reforma administrației publice, salarizarea unitară, dialog social și creșterea eficienței justiției
		V.6 Fondul de reziliență a societății civile
VI	Pilonul VI <i>Politici pentru Generația următoare, Copii și Tineri</i>	VI.1 România Educată - Programul național de reducere a abandonului școlar
		VI.2 Granturi pentru tineret și sport
		VI.3 România Educată - Programul Național pentru Creșe

Tab.1 Pilonii PNRR

În vederea implementării ODD-4 *Educație de calitate*, în iulie 2021, Proiectul „România educată”, a fost aprobat de către Guvernul României în ședința din 14.07.2021, fiind adoptat un memorandum privind implementarea proiectului „România Educată” și aprobarea priorităților în reforma sistemului național de Educație. Ședința de guvern a fost prezidată de președintele Klaus Ioahnnis. „Guvernul României își asumă, prin prezentul memorandum, obiectivele și țintele strategice în domeniul educației stabilite prin proiectul 'România Educată', ceea ce va determina accelerarea procesului de reformă a educației românești și va crea premisele asigurării stabilității și credibilității sistemului educațional. Pentru implementarea proiectului 'România Educată', în cadrul căruia sunt clar identificate domeniile prioritare, țintele, obiectivele și direcțiile de acțiune, este necesar să se elaboreze un pachet legislativ, astfel încât documentele de politici publice, rapoartele tematice și acțiunile asociate, rezultate din procesul de dezbatere și consultare aferente proiectului 'România Educată', să fundamenteze legiferarea unui nou model de guvernanță în educație, capabile să răspundă nevoilor educaționale și economice ale unei lumi moderne, globale, competitive, puternic tehnologizate și digitalizate”, se arată în memorandum. Potrivit memorandumului, reformele preconizate prin proiectul „România Educată”, concordante cu măsurile prevăzute în programul de guvernare 2021-2024, sunt elaborate în acord cu *Recomandările Specifice de țară ale Comisiei Europene* și cu *Programul Național de Reformă* și au nevoie de finanțări adecvate din surse multiple: Planul Național de Redresare și Reziliență, programe operaționale europene 2014-2020 și 2021-2027, bugetul central, bugetele locale, parteneriate public-private, fonduri nerambursabile, finanțări SEE, contribuții ale firmelor private.

Proiectul propune reorganizarea instituțiilor la nivel național și județean, între acestea și desființarea inspectoratelor și transformarea lor. Va exista un Consiliu Consultativ pentru Învățământ Preuniversitar la nivel județean, condus de șeful Consiliului Județean, un Centru județean pentru Învățământ Preuniversitar - fostul inspectorat, un Centru județean pentru Formare Continuă - fosta Casă a corpului didactic, ambele în subordinea ministerului

Educației, dar și o Direcție județeană de Asigurare a Calității. Consiliul Consultativ pentru Învățământul Preuniversitar sprijină demersurile de administrare și dezvoltare a rețelei școlare și de monitorizare a capacității autorităților publice locale de a susține educația. Este prezidat de Președintele Consiliului Județean și întocmește și avizează *Raportul anual privind starea învățământului preuniversitar la nivelul județului*.

La nivel național:

- Ministerul Educației sub care să existe:
 - ARACIP (Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar);
 - O structură dedicată administrării sistemului preuniversitar;
 - O structură dedicată de politici publice în educație;
 - Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare;
 - Centrul Național de formare continuă, asistență și resurse educaționale

La nivel județean:

- Consiliul Consultativ pentru Învățământ Preuniversitar;
- DACIS - Direcția Județeană de Asigurare a Calității și Inspecție Școlară (în subordinea ARACIP);
- CJ-IP - Centru Județean pentru Învățământ Preuniversitar (fostul Inspectorat școlar județean, în subordinea ministerului Educației);
- CJ-FCARE - Centru județean pentru Formare Continuă, Asistență și Resurse Educaționale (fostul Casa Corpului Didactic, în subordinea Ministerului).

Domeniile prioritare de acțiune din cadrul proiectului „România Educată” sunt: cariera didactică; managementul și guvernanta; finanțarea sistemului de învățământ preuniversitar; infrastructura sistemului de educație; curriculum și evaluare centrate pe rezultate; educație incluzivă de calitate pentru toți copiii; alfabetizarea funcțională; promovarea educației STEAM (science, technology, engineering, arts and mathematics); digitalizare; reziliență.

Orizontul de implementare a măsurilor propuse în proiectul „România Educată” este anul 2030.

4. Strategia Regională de dezvoltare pentru perioada 2021-2027

Regiunea este ”Un teritoriu care formează, din punct de vedere geografic, o unitate netă, sau un ansamblu similar de teritorii în care există continuitate, în care populația posedă anumite elemente comune și dorește să-și păstreze specificitatea astfel rezultată, și să o dezvolte cu scopul de a stimula progresul cultural, social și economic” (Definiție Parlamentul European).

În aplicarea legii dezvoltării regionale în România, în concordanță cu obiectivele de coeziune economică și socială ale României, precum și ale Uniunii Europene în domeniul politicilor de dezvoltare regională, pe teritoriul României sunt constituite opt regiuni de dezvoltare.

Fig. 6 Harta regiunilor de dezvoltare din România

Regiunile de dezvoltare sunt opt mărimi statistice, create în anul 1998 prin asocierea consiliilor județene din România pentru a coordona dezvoltarea regională în România:

Nr. Crt	Regiunile de dezvoltare	Județele din componența
1	Nord-Est	Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui
2	Sud-Est	Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea și Vrancea
3	Sud - Muntenia	Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman
4	Sud-Vest Oltenia	Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea
5	Vest	Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș
6	Nord-Vest	Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu-Mare și Sălaj
7	Centru	Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu
8	București - Ilfov	municipiul București și județul Ilfov

Dezvoltarea regională urmărește impulsivitatea și diversificarea activităților economice, stimularea investițiilor în sectorul privat, reducerea somajului și, nu în cele din urmă, îmbunătățirea nivelului de trai.

Regiunile de dezvoltare nu sunt unități administrativ-teritoriale, nu au personalitate juridică și reprezintă:

- o zonă ce cuprinde teritoriile mai multor județe;
- cadrul de elaborare, implementare și evaluare a politicilor de dezvoltare regională, precum și de culegere a datelor statistice specifice, în conformitate cu reglementările EUROSTAT pentru nivelul de clasificare teritorială NUTS 2;
- acțiuni de coordonare a proiectelor infrastructurale regionale.

Structurile de dezvoltare regională sunt următoarele :

La nivel național:

- Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională (CNDR), cu rol decizional;
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP), cu rol executiv.

La nivel regional:

- Consiliul pentru Dezvoltare Regională (CDR) cu rol decizional;
- Agenția pentru Dezvoltare Regională (ADR) cu rol executiv.

Înființată după semnarea acordului celor 6 administrații publice județene Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui de a forma Regiunea de Dezvoltare Nord-Est, ADR Nord-Est și-a stabilit sediul în Piatra Neamț și a început activitatea cu un număr de 10 angajați.

Toate regiunile de dezvoltare, care au graniță cu statele vecine, din UE sau nu, au un PIB pe cap de locuitor mai mare decât cel existent în regiunile vecine de dincolo de graniță. Regiunile de dezvoltare ale României s-au dezvoltat mai mult decât regiunile de la graniță din statele vecine, chiar dacă vorbim despre un stat precum Ungaria, ce are un PIB pe locuitor mai mare decât al României.

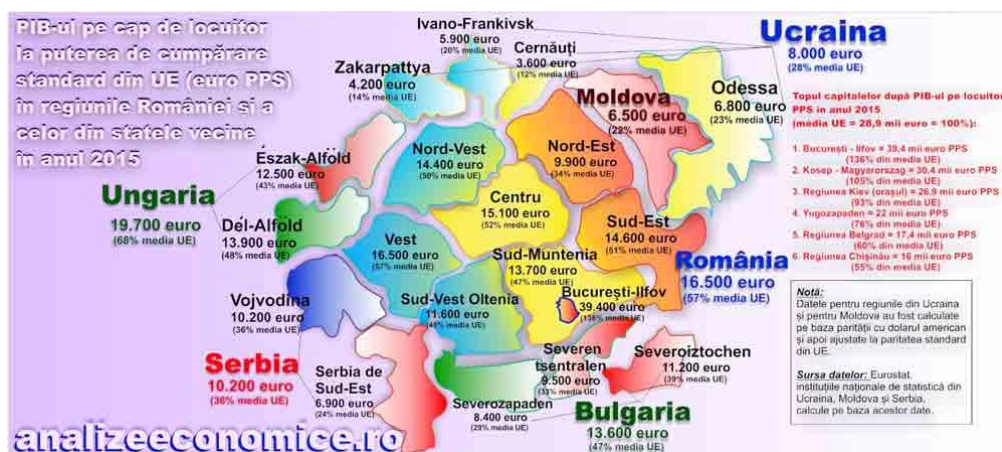

Fig. 7 Regiuni de dezvoltare, care au graniță cu statele vecine

Conform datelor statistice Eurostat - PIB-ul pe locuitor PPS la nivel de state și capitale față de vecini în 2015, România era pe locul doi între statele vecine în ceea ce privește PIB-ul pe locuitor la paritatea standard din UE (16,5 mii euro PPS; 57% din media UE), după Ungaria (19,7 mii euro PPS; 68% din media UE) și înaintea celorlalte state, inclusiv a Bulgariei (vezi datele din imagine).

4.1 Cadrul de dezvoltare pentru perioada 2021-2027 în regiunea Nord-Est

Regiunea Nord-Est acoperă zona de nord-est a țării și este o parte a vechii regiuni istorice a Moldovei, fiind compusă din șase județe: Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui.

Conform clasificării Eurostat prin Nomenclatorul Unităților Teritoriale pentru Statistica (NUTS1), regiunea Nord-Est este încadrată pe palierul NUTS 2, împreună cu celelalte regiuni de dezvoltare ale țării, acestea fiind incluse, la rândul lor, în unități teritoriale statistice mai mari (NUTS 1).

Regiunea Nord-Est face parte, alături de regiunea Sud-Est, din Macroregiunea 2 a României.

Conform Anuarului Statistic al României, INS:

Suprafața regiunii este de 3.684.983 hectare (36.850 km²), reprezentând aproximativ 15,46% din suprafața României), cele mai întinse județe fiind Suceava, cu o suprafață de 8.553 km² și Bacău cu 6.621 km².

Unitate teritorială	Suprafața totală (km ²)
Bacău	6.621
Botoșani	4.986
Iași	5.476
Neamț	5.896
Suceava	8.553
Vaslui	5.318
Regiunea Nord-Est	36.850

Tab. 2

În regiune se află localitatea situată la cea mai mare latitudine din România – Horodiștea – 48°14'9''.

Regiunea se desfășoară între 48°15'N - 46°00'N latitudine nordică și 28°15'E - 24°56'E longitudine estică.

Altitudinea maximă din regiune este de 2.100 m pe vârful Pietrosul Calimani, situat la limita dintre județele Suceava și Mureș.

Peste 58% din populația regiunii locuiește în mediul rural. În mediul urban 40,4% din populație trăiește în zone dezavantajate sau marginalizate, iar în mediul rural 11,3% din populație trăiește în zone marginalizate; 28 din cele 29 de orașe și 2 din cele 17 municipii din regiune au peste 50% din populație în zone dezavantajate. Ponderea ridicată a populației care locuiește în zone marginalizate 11,3%; disparități interjudețene: cele mai mari procente din populația rurală care trăiește în zonele marginalizate se regăsesc în județul Vaslui cu 22,7% și Iași cu 14,6%, iar cele mai mici procente în județele Suceava cu 5,5% și Neamț cu 5,7%;

Regiunea Nord-Est se situează pe primul loc între cele opt regiuni ale țării ca populație totală -16,4% din populația României (populație rezidentă);

Geografic, regiunea se învecinează la nord cu Ucraina (oblastul/regiunea Cernăuți) – granița de 184,2 km lungime, la sud cu județele Galați și Vrancea (Regiunea Sud-Est), la est cu Republica Moldova (regiunile Nord, Centru și Sud) – granița de 562,3 km lungime, iar la vest cu județele Maramureș și Bistrița-Năsăud (Regiunea Nord-Vest) și județele Mureș, Harghita și Covasna (Regiunea Centru).

Țările vecine (Ucraina și Republica Moldova) nu fac parte din Uniunea Europeană, fapt care îngreunează dezvoltarea unor axe de transport coerente la nivel European, cu implicații negative pentru Regiunea Nord-Est.

Regiunea este împărțită în 3 zone de relief:

- zona montană carpatică în vest, ocupând 28% din teritoriu,
- zona subcarpatică în partea mediană spre sud, cu 12% din teritoriu și
- zona de podis și câmpie în est, ocupând cea mai mare suprafață – 60% din teritoriu. Județele Botoșani, Iași și Vaslui se află integral în această ultimă zonă.

Diferitele tipuri de relief creează zone climatice cu diferențe semnificative între cele muntoase și cele de deal și de câmpie:

- Zona montană este influențată în nord de masele de aer scandinav-baltice, iar pe direcția vest-est de masele de aer oceanice transportate de vânturile din vest.
- În zona subcarpatică predomină circulația aerului pe direcția nord-vest – sud-est, pe văile principalelor râuri. În depresiunile subcarpatice se produc iarna inversiuni termice, iar primăvara fenomene de tipul foehnului.
- Zona de podis este caracterizată în est prin influențe continentale estice, aride, cu temperaturi medii anuale de 9-10°C, iernile fiind reci, fiind prezent și crivățul, iar verile foarte călduroase și secetoase.

Regiunea este străbătută de opt cursuri importante de apă, care drează teritoriul pe direcția Nord-Sud, întreaga hidrografie aparținând bazinelor hidrografice a Siretului (42.890 kmp) și Prutului (10.990 kmp). Acesta din urmă, reprezintă granița naturală cu Republica Moldova, pe o distanță de cca. 562,3 km.

Din punct de vedere biogeografic, fauna și flora regiunii de Nord-Est fac parte din:

- regiunea alpină în partea de vest (vestul județelor Suceava, Neamț și Bacău),
- regiunea continentală în partea centrală și de nord-est (estul județelor Suceava, Neamț și Bacău, județele Botoșani, Iași și parțial județul Vaslui),
- regiunea stepică în estul și sudul județului Vaslui.

Regiunea dispune de o gamă largă, diversificată de resurse ale solului și subsolului.

Din speciile de plante de interes comunitar, localizate în ariile naturale protejate ale județului se enumeră: clopoțel, papucul doamnei, iris, iarba gâtului, gălbenele, deditei, capul șarpelui.

Lista apelor minerale naturale recunoscute localizate în Regiunea Nord-Est:

Nr. Crt.	Locul de exploatare	Denumire comercială
1	Iași (județul Iași)	Amfiteatru
2	Păltiniș (județul Suceava)	Aqua Carpatica
3	Dorna Candrenilor (județul Suceava) Perimetrul Rosu-Vatra Dornei, localitatea Roșu (județul Suceava)	Bucovina
4	Tosorog (județul Neamț)	Carpatina
5	Bicazul Ardelean (județul Neamț)	Cheile Bicazului
6	Dealul Floreni (județul Suceava) Poiana Vinului (județul Suceava)	Dorna
7	Dorna Candrenilor (județul Suceava)	Dorna Izvorul Alb
8	Poiana Negri (județul Suceava) Negrișoara-Poiana Negri (județul Suceava)	Poiana Negri
9	Fundul Moldovei (județul Suceava)	Raraul
10	Dorna Candrenilor (județul Suceava)	Roua Munților

Tab. 3 Lista apelor minerale naturale din regiunea Nord-Est

Principalele centre ale regiunii

În regiunea Nord-Est figurează 46 orașe, grupate după cum urmează:

- 6 localități urbane mari (cu peste 100.000 locuitori) – municipiile Iași, Bacău, Botoșani, Piatra Neamț, Suceava și Vaslui;
- 3 localități urbane mijlocii (50.000 - 100.000 locuitori) – municipiile Bârlad, Onești, Roman;
- 25 localități urbane mici (10.000 - 50.000 locuitori) – 8 municipii (Moinesti, Dorohoi, Pascani, Radauți, Falticeni, Campulung Moldovenesc, Vatra Dornei, Huși) și 17 orașe (Buhuși, Comanești, Darmanești, Târgu Ocna, Darabani, Flâmanzi, Târgu Frumos, Podu Iloaiei, Târgu Neamț, Roznov, Gura Humorului, Vicovu de Sus, Dolhasca, Sălcea, Liteni, Negrești și Harlau;
- 12 localități urbane foarte mici (sub 10.000 locuitori) – Slănic Moldova, Săveni, Ștefanești, Bucecea, Bicaz, Siret, Cajvana, Frasin, Broșteni, Milisauti, Solca și Murgeni.

(Sursa: Planul de Dezvoltare Regionala Nord-Est 2021-2027)

Infrastructura

Conform definiției, infrastructura este suma elementelor bazei tehnico-materiale cu ajutorul căreia între comunitățile componente se desfășoară toate fluxurile și transferurile de resurse materiale, umane, servicii și informații în timp util. Aceste elemente sunt descrise de următoarele componente:

- transportul pe drumuri, cai ferate și alte categorii (aerian, naval);
- gaze naturale, energie termică și structura locativă;
- servicii de telecomunicații, televiziune, radio, internet;
- infrastructură socială;

- condiții de locuire, alte servicii publice, spații verzi, etc.

Infrastructura de transport - Rețeaua TEN-T în regiunea Nord-Est

Stabilirea rețelei trans-europene de transport (TEN-T) a urmărit crearea unei infrastructuri necesare funcționării optime a pieței interne comunitare, în stransă legătură cu realizarea obiectivelor strategiei Europa 2020 privind creșterea economică.

Asigurând coeziunea teritorială și socială, politica rețelelor trans-europene sprijină dreptul fundamental al fiecărui cetățean al Uniunii Europene de a circula liber în spațiul comunitar.

Conform regulamentului comunitar 1315/2013 privind orientările pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport în regiunea Nord-Est figurează următoarele coridoare TEN-T:

	Rețea de bază	Rețea extinsă (complementară)	Noduri complementare	Puncte de trecere a frontierei
TEN-T Rutiera	Sasculț-Bacău-Roman-Falticeni-Suceava-Siret	Tutova-Bârlad-Crasna-Huși-Albița		Siret
	E 85 (DN 2)	E 581, (DN24, DN24B)		Albița
	Bicaz Chei-Bicaz-Piatra Neamț-Târgu Neamț-Pășcani-Târgu Frumos-Iași-Ungheni	Bacău-Onești-Oituz		Ungheni (nu exista momentan legatura rutiera)
	DN 12C, DN 15, DN 15C, DN 15B, DN) 28A, E 58/E 583 (DN 28)	E 574 (DN 11)		
TEN-T feroviară	Sasculț-Bacău-Roman-Pășcani-Dolhasca-Suceava-Vicsani	Adjud-Onești – Comanești-Ghimes	Suceava	Vicsani
	M 500	Linia 501		
	Vatra Dornei-Câmpulung Moldovenesc-Gura Humorului-Suceava			Cristesti Jijia
	Linia 502			
	Pășcani-Iași-Cristesti Jijia-Ungheni			
	Linia 606, M 600			
TEN-T aeriană			Bacău	
			Iași	
			Suceava	

Tab. 4 Coridoare TEN-T în regiunea Nord-Est

Servicii de furnizare a apei potabile

În anul 2018, la nivel regional, un număr total de 381 de localități dețineau rețea de distribuție a apei potabile, reprezentand doar 66,6% din totalul localităților regiunii - nivel inferior față de ponderea națională (80,63%). Fața de anul 2012, numărul localităților cu rețea de apă potabilă a crescut cu 38 de unități, toate situate în mediul rural: 4 în județul Bacău, 11 în județul Iași, 4 în județul Neamț, 12 în județul Suceava și 7 în județul Vaslui. În continuare, există două localități urbane în regiune care nu dețin rețea de apă potabilă: Cajvana și Milisauti.

La nivel intraregional, cele mai mici ponderi ale populației conectate la rețeaua de apă se înregistrează în continuare în județul Suceava cu 35% (fața de 29% în 2012), județul Botoșani

Dezvoltarea socială la nivel regional

Pentru cuantificarea nivelului de dezvoltare socială pentru cele 273 de regiuni din Uniunea Europeană a fost folosit indexul de progres social la nivel regional, care este un instrument dezvoltat de către serviciile Comisiei Europene, fiind complementar indicatorilor care urmăresc progresul economic (în special PIB pe locuitor).

Începând cu anul 2016, indexul de progres social a fost dat publicității, fiind exprimat pe o scală de la 0 la 100 și calculat pe baza a 50 de indicatori statistici care acoperă tematicile: nutriție și asistența medicală primară, apă și canalizare, locuire, siguranță personală, drepturile omului, libertatea individuală și de a alege, toleranța și incluziune, acces la cunoașterea de bază, acces la internet/aplicații TIC, sănătate și bunăstare, calitatea mediului și acces la educație avansată.

Pentru Regiunea Nord-Est, pentru anul 2016, a fost înregistrată valoarea de 43,49 unități. Acest nivel plasează regiunea la 9 unități distanță față de Regiunea București-Ilfov și la 39 unități față de prima regiune din clasament - Övre Norrland, Suedia.

De-a lungul timpului, în Regiunea Nord-Est s-au constituit și dezvoltat instituțional organisme partenoriale dedicate susținerii învățământului, turismului, inovării, ocupării, etc. Astfel, în anul 2002, a fost înființat *Consortiul Regional pentru Educație Nord-Est* - structură consultativă a Consiliului pentru Dezvoltare Regională Nord-Est, format din reprezentanți ai Agenției pentru Dezvoltare Regională Nord-Est, filialei regionale a Centrului Național pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic, consiliilor județene, inspectoratelor școlare județene, agențiilor județene pentru ocuparea forței de muncă, universităților și Comitetelor Locale pentru Dezvoltarea Parteneriatelor Sociale.

Principalele atribuții ale acestui organism sunt realizarea și actualizarea, implementarea și monitorizarea Planului Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI), monitorizarea implementării Planurilor Locale de Acțiune pentru Învățământ (PLAI), asistarea inspectoratelor școlare județene și Comitetelor Consultative pentru Parteneriate Sociale în dezvoltarea și implementarea PLAI. Scopul principal al PRAI Nord-Est este de a furniza cadrul de referință și principalele direcții strategice pentru învățământ, precum și de a facilita documentarea pentru elaborarea și armonizarea documentelor strategice de la nivel județean și local (PLAI și PAS).

În perioada 2017-2019, cu sprijinul unui proiect finanțat prin POCA 2014-2020 au fost desfășurate activități care au vizat realizarea și actualizarea Planului Regional de Acțiune pentru Învățământul Profesional și Tehnic 2016 – 2023.

Grupuri de Acțiune Locală

Grupurile de acțiune locală au fost înființate în zona rurală, începând cu anul 2010, cu sprijinul Programului Național pentru Dezvoltare Rurală 2007-2013. Acestea sunt structuri partenoriale de tip public-privat, care își propun ca în baza unei strategii de dezvoltare locală să dezvolte zona în care au fost instituite.

În anul 2020, în zona rurală figurau un număr total de 47 de GAL-uri, în creștere față de anul 2013, acoperind 99% dintre comunele regiunii Nord-Est. Doar 4 comune nu fac parte din GAL-uri, respectiv Sabaoani (județul Neamț), Schitu Duca (județul Iași), Malini (județul Suceava) și Muntenii de Sus (județul Vaslui). Din cele 29 de orașe din regiune, 22 fac parte din GAL-uri (tip LEADER), iar 2 dintre acestea au peste 20.000 de locuitori (Buhuși și Târgu Neamț). Orașele care nu fac parte din GAL-uri sunt: Slănic Moldova, Frasin, Salcea,

Dolhasca, Podu Iloaiei, Harlau și Comanești. Populația inclusă ajunge la aproximativ 2,4 milioane de persoane, iar bazinul demografic acoperit de un grup de acțiune locala variaza între 20.000 și 90.000 de persoane. Toate grupurile de acțiune locală au realizat și implementează în prezent strategii de dezvoltare locală, prin realizarea de investiții finanțate din diferite măsuri ale Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020.

Asociații de Dezvoltare Intercomunitară

În cadrul regiunii Unitățile administrativ teritoriale se pot asocia formând asociații de dezvoltare intercomunitară - organisme de drept privat și de utilitate publică cu personalitate juridică.

În regiune asociațiile au fost create fie între două sau mai multe unități administrativ teritoriale învecinate, fie între municipiul reședință de județ și mai multe unități din județ, cu scopul dezvoltării și implementării unor proiecte de interes local sau regional. Asocierile vizează administrarea activităților dedicate salubrității și managementului deșeurilor la nivel județean, reabilitării, modernizării și extinderii sistemului de alimentare cu apă și canalizare, reabilitării și/sau modernizării infrastructurii de transport sau modernizării infrastructurii spațiului rural.

Conform bazei de date a asociațiilor de dezvoltare comunitară, la nivelul iulie 2015 în regiune figurau 52 de asociații de dezvoltare intercomunitare, repartizate pe județe după cum urmează: Bacău – 8 de asociații; Botosani – 9 asociații; Iași – 11 de asociații; Neamț – 10 asociații; Suceava – 2 asociații; Vaslui – 12 asociații. O parte dintre asociațiile de dezvoltare intercomunitară existente se adresează zonelor metropolitane Bacău, Botoșani, Iași, Piatra Neamț, Roman și Vaslui.

În regiunea Nord-Est un rol important îl deține Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Euronest - organism înființat în 2008 prin asocierea celor șase consilii județene. *Asociația de Dezvoltare Intercomunitară EURONEST are scopul de a pregăti și promova, la toate nivelurile, proiecte destinate dezvoltării regionale, de interes comun pentru toate cele șase județe asociate, în domeniile serviciilor de sănătate, sociale, de transport, apă/apă uzată, mediu, administrație publică, educație etc. și de a obține finanțări interne și externe necesare derulării acestora.* (sursa: <http://adieuronest.ro/proiecte/>).

Această asociație urmărește dezvoltarea de proiecte cu impact la nivel regional. Astfel, până în anul 2012, intervențiile asociației au fost adresate îmbunătățirii capacității și calității sistemului public de intervenție pentru situații de urgență – acordarea de asistență medicală de urgență. De la jumătatea anului 2012 aria de acțiune s-a extins, încât astăzi, proiectele se adresează unei palete diversificate de domenii: educație, servicii sociale, transport, apă și apă uzată, mediu, administrație publică.

Banca Mondială, prin studiul realizat în iunie 2017 - „*Orașe Magnet-Migrație și Navetism în România*” delimitează ariile urbane funcționale în cinci categorii: poli naționali, regionali, interjudețeni, județeni și locali. În regiunea Nord-Est, municipiul Iași este inclus în categoria polilor regionali, municipiile Bacău, Suceava și Piatra Neamț - în categoria polilor județeni, iar municipiile Botoșani și Vaslui - în categoria polilor locali.

Fondurile europene sprijină dezvoltarea teritorială integrată, inclusiv prin investiții teritoriale integrate (ITI) bazate pe o strategie de dezvoltare teritorială integrată aferentă unui teritoriu desemnat. Acest tip de investiții fac posibilă combinarea resurselor din mai multe fonduri europene, din cadrul axelor prioritare ale unui sau mai multor Programe Operaționale. În conformitate cu cadrul legislativ existent, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară

Dezvoltare Sustenabilă în Țara de Sus (formată din județele Botoșani, Iași, Suceava) va face parte din Programul Național Pilot de Descentralizare prin dezvoltarea teritorială integrată ITI.

Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Est - ADR NORD-EST

Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Est este o organizație non-guvernamentală non-profit, de utilitate publică, cu personalitate juridică, înființată la 1 aprilie 1999 în baza legii dezvoltării regionale nr. 151 din 1998, modificată și completată ulterior de legea nr. 315 din 28 iunie 2004, și a Hotărârii Tribunalului Neamț nr.38PJ/01.04.1999.

Agenția este organul executiv al Consiliului pentru Dezvoltare Regională Nord-Est, organism responsabil de elaborarea și implementarea politicilor de dezvoltare regională.

Legislația privind dezvoltarea regională, armonizată cu standardele europene, prevedea ca pentru implementarea politicilor de dezvoltare regională în România să fie create:

- un număr de 8 regiuni de dezvoltare în baza acordului liber consimțit de asociere al unităților administrativ-teritoriale din cadrul acestora, și
- instituțiile adecvate, la nivel central (Ministerul Dezvoltării și Prognozei - la acea vreme - actualmente Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Administrației și Internelor, Consiliul Național de Dezvoltare Regională) respectiv regional (8 agenții și 8 Consilii pentru Dezvoltare Regională).

Obiective

- Îndeplinirea angajamentelor asumate prin Acordul Cadru semnat cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Locuinței pentru managementul Programului Operațional Regional, în calitate de Organism Intermediar în perioada 2007-2013;
- Dezvoltarea și pregătirea instituțională, corespunzătoare îndeplinirii eficiente a rolului de Organism Intermediar pentru Noul Instrument de Vecinătate, a Birourilor Regionale de Cooperare Transfrontalieră aflate sub coordonarea Agenției;
- Continuarea implementării și monitorizării Programelor PHARE CES, în calitate de Autoritate de Implementare, în condiții optime și cu rezultate bune;
- Dezvoltarea colaborării cu reprezentanții administrației publice locale și asigurarea unui suport activ pentru activitatea Consiliului pentru Dezvoltare Regională Nord - Est și a celorlalte organisme implicate în implementarea programelor de dezvoltare;
- Dezvoltarea activității de promovare a regiunii și atragerea de investiții, continuarea și amplificarea cooperării interregionale și internaționale;
- Asigurarea resurselor umane, financiare și logisticii necesare pentru activitatea viitoare a Agenției.

Fig. 9 ADR Nord-Est – la aniversarea de 20 ani a agenției

Structura organizațională a agenției

Departamentele funcționale ale agenției, structura lor este următoarea:

- Direcția Planificare, Programare,
- Direcția Organism Intermediar Program Operațional Regional,
- Direcția Programe Phare și Românești,
- Direcția Comunicare și Promovare Regională,
- Direcția Economică,
- Direcția Juridică și Resurse Umane,
- Direcția Audit Intern,
- Asistent Director General.

Acoperirea serviciilor agenției la nivel regional este asigurată și prin intermediul celor 5 birouri județene, care sunt operaționale în municipiile Bacău, Botoșani, Iași, Suceava și Vaslui.

Serviciile agenției la nivel regional

Managementul Programului Operațional Regional (REGIO) prin care:

- Organizează campanii de informare REGIO prin conferințe regionale, seminarii, ateliere de lucru,
- Asigură îndrumare și consiliere pentru potențialii beneficiari și beneficiarii de finanțare,
- Informează grupurile țintă, mass-media și publicul larg asupra disponibilității fondurilor europene și pentru asigurarea transparenței privind utilizarea acestora prin intermediul materialelor realizate și a paginilor web,
- Primește și înregistrează solicitările de finanțare,
- Analizează conformitatea administrativă și eligibilitatea cererilor de finanțare,
- Organizează sesiuni de evaluare tehnică și financiară,
- Efectuează vizite pe teren pentru verificarea proiectelor și încheierea contractelor de finanțare cu beneficiarii,
- Monitorizează implementarea proiectelor aprobate,
- Primește cererile de plată de la beneficiari și verifică exactitatea și corectitudinea cheltuielilor efectuate.

Planificare, programare și monitorizare regională

- Asigură coordonarea elaborării și actualizării în parteneriat a Planului de Dezvoltare Regională și a documentelor de planificare tematice la nivel regional, precum Planul Regional de Acțiune pentru Învățământul Profesional și Tehnic, Strategia Regională pentru Inovare, Planul Regional de Acțiune pentru Turism,
- Asigură monitorizarea planurilor și strategiilor regionale și acordă suport Autorității de Management POR în activitățile de monitorizare și evaluare a programului la nivel regional,
- Oferă sprijin administrației publice locale în dezvoltarea documentelor de planificare la nivel local (inclusiv Planuri Integrate de Dezvoltare Urbană) și a portofoliului de proiecte aferent acestora,

- Constituie și actualizează portofoliul regional de proiecte finanțabile din POR 2007-2013,
- Asigură coordonarea grupurilor de lucru județene, grupurilor de lucru tematice regionale pentru turism, mediul de afaceri, infrastructură locală și regională, Comitetul Regional pentru Planificare,
- Asigură secretariatul și suportul tehnic pentru Comitetul Regional de Evaluare Strategică și Corelare,
- Furnizează date statistice și indicatori prin analiza economico-socială regională.

Programe finanțate din fonduri PHARE - Coeziune Economică și Socială și de la Guvernul României .

- Furnizează pachetele informative și materialele promoționale specifice,
- Oferă asistență și documente suport beneficiarilor de finanțare nerambursabilă în pregătirea etapelor de contractare și achiziție,
- Asigură monitorizarea tehnică și financiară a proiectelor-programelor aflate în implementare și verificarea documentelor aferente,
- Asigură monitorizarea ex-post a proiectelor implementate prin ADR Nord - Est,
- Stabilește acțiuni corectoare în vederea atingerii obiectivelor stabilite în contractele de finanțare,
- Prezintă exemple de succes din regiune.

Promovare Regională

- Asigură promovarea și vizibilitatea ADR și a Regiunii Nord - Est prin intermediul Biroului de Reprezentare de la Bruxelles și prin mijloace de informare proprii,
- Promovează organizațiile din Regiunea Nord - Est în mediul economic național și internațional prin includerea în baze de date, pagina web, broșuri, newsletter electronic și reprezentare la târguri și expoziții,
- Stimulează dezvoltarea mediului antreprenorial prin facilitarea asocierii la nivel local și regional, furnizarea de informații privind oportunitățile de finanțare, dezvoltarea rețelelor de sprijin pentru investitori și a turismului,
- Mediatizează politicile economice și sociale ale Uniunii Europene și ale Guvernului României.

Cooperare Externă

- Selectează parteneri regionali interesați și elaborează documentații în vederea solicitării de finanțare prin proiecte și programe internaționale pentru satisfacerea nevoilor identificate,
- Pune la dispoziția partenerilor externi informații și contacte pentru a stimula cooperarea/valorificarea resurselor economice regionale, între instituții, organizații și societăți comerciale din regiune și omologi din Uniunea Europeană,
- Organizează, la cerere, vizite ale unor misiuni economice internaționale în regiune,
- Participă la activitățile de programare și la reuniunile Comitetelor de Monitorizare aferente Programului Operațional Comun România – Ucraina - Republica Moldova, a Programelor PHARE CBC Romania-Ucraina și România - Republica Moldova, INTERREG IV C și SEE.

Programe implementate

- ❖ În perioada 1999-2001, prin agenție s-a derulat primul program de finanțare descentralizat- *Programul PHARE Coeziune Economică și Socială (CES)*. Acesta a constat în contractarea și implementarea unui număr de 136 proiecte sub îndrumarea Agenției în calitate de Autoritate de Implementare. Ca orice început, nici acesta nu a fost unul ușor. Nu existau experiența și expertiza necesare, nici la nivel regional și nici la nivelul ministerelor. Atunci au fost stabilite pentru prima oară regulile și procedurile necesare pentru contractarea și implementarea unei scheme de finanțare și s-au pus bazele activității ADR Nord-Est în domeniul evaluării, contractării și monitorizării proiectelor cu finanțare nerambursabilă. Rezultatul a fost că ADR Nord-Est și-a început activitatea cu 136 proiecte implementate cu un grad de absorbție de 85%.
- ❖ Între 1999-2009, în Regiunea Nord-Est s-au derulat un număr de 17 programe care au vizat acordarea de finanțare nerambursabilă pentru dezvoltarea sectorului de întreprinderi noi, microîntreprinderi, IMM-uri, dezvoltarea resurselor umane, a turismului, a serviciilor sociale, modernizarea Învățământului Profesional și Tehnic, gestionarea deșeurilor și, nu în ultimul rând, modernizarea infrastructurii regionale (educațională, de turism și de afaceri). În cifre aceasta a însemnat 468 de proiecte cu o finanțare nerambursabilă atrasă de 83,05 milioane Euro. Având și calitatea de Autoritate Contractantă în cazul programelor de dezvoltare regională finanțate de către Guvernul României, agenția a monitorizat și implementarea a 200 proiecte finanțate exclusiv de Guvernul României. Cele 6 programe cu finanțare nerambursabilă derulate în perioada 2000-2007 au atras 54,92 milioane lei, proiectele implementate vizând dezvoltarea zonelor defavorizate (Comănești-Moinești, județul Bacău și Bucovina, județul Suceava) prin stimularea investițiilor productive, crearea de noi locuri de muncă și dezvoltarea turismului în localitățile Slănic Moldova, Bălțătești, Târgu - Ocna, Durău, Câmpulung Moldovenesc și Vatra Dornei.
- ❖ În perioada 2007-2009 s-au mai implementat un număr de 7 programe de finanțare nerambursabilă de tipul PHARE CES. Acestea au vizat un număr de 50 de proiecte de infrastructură regională, investiții în sectoare prioritare de mediu, măsuri împotriva dezastrelor provocate de inundații și servicii de consultanță în afaceri însumând o finanțare nerambursabilă atrasă de 57,43 milioane Euro. Pentru a rezuma, la finalizarea programelor de pre-aderare ADR Nord-Est implementase peste 700 proiecte din aproape toate domeniile de activitate și a atras fonduri nerambursabile totale în valoare de 125 milioane Euro. Succesul acestei activități s-a bazat pe acumularea expertizei profesionale, preocuparea continuă a colectivului pentru asigurarea unor servicii de calitate și tratarea beneficiarului ca un partener esențial pentru absorbția cât mai ridicată a fondurilor alocate regiunii și atingerea obiectivului de dezvoltare durabilă a regiunii. În această perioadă:
 - ◆ Se semnează ACORDUL CADRU pentru implementarea POR 2007-2013 în regiune.
 - ◆ Are loc primul Forum Regional „Investiții în Nord-Est România”, la Iași.
 - ◆ Primul proiect PC6 „Discover North-East Romania”.
 - ◆ Bazele primei strategii de inovare a regiunii noastre.
 - ◆ ADR Nord-Est devine structura gazdă pentru Centrul Europe Direct Nord-Est dedicat în exclusivitate furnizării de servicii de informare europeană.
- ❖ În 2010-2012:
 - Se întemeiază Biroul de Reprezentare la Bruxelles al ADR Nord-Est.
 - Ia ființă Centrul Regional de Studii Nord-Est.

- IMAGO-MOL – constituirea primului Cluster Regional de Imagistică Moleculară și Structurală din România, în care ADR Nord-Est este membru fondator.

❖ În 2012-2015:

- 1521 proiecte depuse în cadrul POR 2007-2013
- 805.5 mil EUR alocare nerambursabilă contractată atrasa în regiunea Nord-Est

❖ În 2013:

- Semnare ACORD CADRU cu MINISTERUL ECONOMIEI pentru preluarea responsabilităților OI POS CCE în Regiunea Nord-Est (Axa Prioritară 1),
- 543 proiecte contractate,
- 111.8 mil. EUR valoare totală nerambursabilă atrasă în Regiunea Nord-Est.

În 2014-2015:

- Aprobarea STRATEGIEI DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ NORD-EST și includerea ei în Planul de Dezvoltare Regională 2014-2020.
- ADR Nord-Est devine structură gazdă pentru Centrul Enterprise Europe Network, concentrat pe furnizarea de servicii specializate pentru sprijinirea afacerilor și a inovării din Regiunea Nord-Est.

❖ În 2016-2017:

- ADR Nord-Est devine membră a platformelor S3 pentru agricultură și modernizare industrială și sunt înființate primele structuri de guvernare a RIS3 Nord-Est: Consorțiul Regional de Inovare și Comisia Consultativă Academică.
- Ia ființă Rubik Hub la Piatra Neamț – primul spațiu dedicat antreprenoriatului din Regiunea Nord-Est, ce are ca scop bine definit sprijinirea și dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și de start-up din regiune.

❖ În 2018-2019:

- 1,089 mil EUR alocate Regiunii Nord-Est din POR 2014-2020,
- 386 mil EUR valoare rambursabilă,
- 88 proiecte internaționale cu un buget total de 10,2 mil. EUR,
- 22 contracte de servicii și AT în valoare de 56,7 mil.EUR,
- 879 absolvenți ai cursurilor de formare profesională,
- 2780 proiecte depuse în Regiunea Nord-Est,
- 755 proiecte contractate/în curs de contractare, în valoare de 1,4 mld. EUR.

Participare în proiecte europene

Încă din anul 2002, agenția a participat în numeroase proiecte și programe ca promotor, partener sau beneficiar, pentru a încuraja dezvoltarea parteneriatelor regionale și internaționale și de a dezvolta proiecte în vederea valorificării potențialului de dezvoltare socio-economică a Regiunii Nord-Est:

- **Programul PHARE**

- Integrare prin Comunicare și Informare Europeană în Regiunea Nord - Est (proiect finanțat din Fondul Europa);
- Fondul Comun al Proiectelor Mici pentru granițele România - Republica Moldova și România - Ucraina (PHARE CBC 2003)
- Proiect de Înfrățire Instituțională Regională în parteneriat cu regiunile Umbria, Marche și Campagna din Italia

- Proiect de Înfrățire Instituțională Regională în parteneriat cu Biroul Vice-Prim Ministrului Adjunct (ODPM) și ADR Nord-Vest din Marea Britanie
- Acordul Cadru Regional cu ADR Nord-Est (RO2002/000-586.02.04.02.01)
- Sprijin acordat ADR Nord-Est pentru implementarea Programului PHARE CES (RO2003/005-551.05.03.06.02.01)
- Sprijin acordat ADR Nord-Est pentru implementarea și monitorizarea programelor de dezvoltare regională (RO2004/016-772.04.03.04.04.01)
- **Programul INTERREG III B CADSES**
 - CARE – Orașe Accesibile din Regiunile Europei;
 - EST – Drumuri Spirituale Europene.
- **Programul de Cooperare Interregională INTERREG IV C**
 - INOLINK - Interconectarea teritoriilor printr-o rețea de inovare (proiect de inițiativă regională).
 - Rețeaua "Cradle to Cradle" (proiect de capitalizare).
- **Programul de Cooperare Transnațională Sud-Estul Europei**
 - ASVILOC Plus - Agenții care sprijină valoarea sistemului de inovare în economiile locale și regionale.
- **Programul Leonardo da Vinci**
 - COPFIM – Consultanță și orientare pentru formarea individuală a emigranților (proiect pilot).
 - Formarea și îmbunătățirea competențelor personalului care lucrează în departamentele strategice ale ADR Nord - Est (proiect de mobilități).
 - INNOV@ - Creșterea capacității inovative a firmelor din Regiunea Nord-Est prin îmbunătățirea calității serviciilor de consultanță și managementul inovației (proiect de mobilități).
- **Programul Cadru 6 - Acțiuni de Suport Specific pentru Proiectele RIS în Statele Asociate**
 - DISCOVER NE România - Dezvoltarea unei Strategii Regionale Inovatoare Orientate Continuă spre Valorificarea Resurselor Economice din Regiunea Nord - Est România
 - INNO-DEAL – Analize, Diagnostic, Evaluare, Acțiuni Pilot și Procese de Învățare pentru Programe Comune în domeniul Inovării
- **Programul TACIS - Suport pentru Societatea Civilă și Inițiative Locale**
 - Crearea unui cadru instituțional descentralizat adecvat pentru sprijinirea capacității companiilor din Republica Moldova de a opera la nivel transfrontalier și internațional
- **Alți donori**
 - Funcțiuni de dezvoltare economică în ADR Nord - Est România (Fondul de Oportunitate Globală al Ambasadei Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord);
 - Utilități Publice și Aquis Comunitar (colaborare cu Provincia Livorno, Italia);
 - Dezvoltarea Parteneriatelor Locale și Regionale în Regiunea Nord - Est România (Program al Departamentului pentru Dezvoltare Internațională al Guvernului Regatului Unit al Marii Britanii - DfID);
 - Acordul de Colaborare UINERO (în parteneriat cu Ministerul de Finanțe, Regiunea Umbria, Italia);
 - Centrul Europe Direct Nord - Est (finanțare asigurată de Directoratul General pentru Comunicare prin intermediul Reprezentanței Comisiei Europene la București);

- Fit for Europe (proiect în parteneriat cu EURADA, finanțat de Directoratul General pentru Extindere);
- SAIL Thematic Network (proiect de inițiativă comunitară și acțiuni inovative, finanțat de Directoratul General pentru Politică Regională);
- PARTNER Thematic Network (proiect de inițiativă comunitară și acțiuni inovative, finanțat de Directoratul General pentru Politică Regională).

Prin proiectele și programele implementate de către agenție, suma totală atrasă în Regiunea Nord-Est depășește 1,9 milioane Euro și 1,5 milioane lire sterline în total grant.
(Sursa: <https://www.adrnordest.ro/>)

Începând cu perioada de programare 2021-2027, Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Est îndeplinește funcția de Autoritate de Management pentru Programul Operațional Regional.

Noua responsabilitate a ADR Nord-Est este statuată prin Ordonanța de Urgență, nr. 122 din 29 iulie 2020, privind unele măsuri pentru asigurarea eficientizării procesului decizional al fondurilor externe nerambursabile destinate dezvoltării regionale în România, publicată în Monitorul Oficial nr. 686 din 31 iulie 2020.

Procesul de elaborare a Programului Operațional Regional Nord-Est 2021-2027 s-a desfășurat în stransă colaborare cu partenerii locali, având drept premise necesitățile reale ale regiunii.

Programul Operațional Regional pentru Regiunea Nord-Est 2021-2027 este un document strategic de programare care acopera domeniile: specializare inteligenta și inovare, IMM-uri, digitalizare, eficiența energetică, dezvoltare urbana, mobilitate și conectivitate, protecția naturii și a biodiversității, infrastructura educatională, turism și cultura/patrimoniu cultural.

Elaborarea Programului Operațional Regional 2021-2027 – Nord-Est presupune corelarea acestuia, atât cu documentele de planificare existente la nivel regional, cât și cu regulamentele existente la nivel european, intervențiile propuse urmând să fie concentrate pe cele 5 obiective principale de politică (OP) ale Comisiei Europene:

- O Europă mai inteligentă (o transformare economică inovatoare și inteligentă),
- O Europă mai verde, fără emisii de carbon,
- O Europă mai conectată (mobilitate și conectivitate TIC regională),
- O Europă mai socială (implementarea Pilonului european al drepturilor sociale),
- O Europă mai aproape de cetățeni (dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale).

Programul Operațional Regional Nord-Est (POR Nord-Est) a propus viziunea strategică privind dezvoltarea regională, care are la bază nevoile de dezvoltare, identificate și prioritizate într-un larg cadru partenerial, care să permită Regiunii Nord-Est, ca la nivelul orizontului anului 2030 să fie o regiune europeană cu un nivel ridicat de inovare, capabilă să atragă și să capitalizeze investiții și competențe, conectată intern și internațional, cu acces facil pentru cetățeni la servicii de calitate și oportunități diverse. POR Nord-Est este principalul instrument de finanțare din fonduri europene disponibil la nivelul Regiunii Nord-Est în perioada 2021-2027.

Această viziune strategică va fi urmărită într-un orizont de timp de 8-10 ani prin implementarea de proiecte care să genereze dezvoltare, continuând ciclul de programare 2014 –2020, dar care răspund și noilor provocări lansate de UE pentru perioada 2021-2027.

Domeniile care necesită dezvoltare sunt următoarele:

Nr. crt.	Domeniul	Problema identificată	Obiectiv specific
1	Cercetare-inovare	Rezultatele modeste obținute de Regiunea Nord-Est în materie de cercetare și inovare care limitează perspectivele de dezvoltare și creștere economică	Dezvoltarea unui ecosistem care să stimuleze inovarea în regiune prin susținerea transferului rezultatelor din activitatea de cercetare în produse și servicii noi sau îmbunătățite la nivelul mediului de afaceri și a accesului la rețele internaționale
<p>Conform datelor European Innovation Scoreboard (EIS), Regiunea Nord-Est este clasificată în categoria „inovatorilor modești”, ceea ce o include într-o grupă cu alte 28 de regiuni din Uniunea Europeană care înregistrează cele mai scăzute scoruri în ceea ce privește inovarea. Totuși, se înregistrează punctaje crescute la indicatorii: ocuparea forței de muncă în producție manufacturieră de nivel mediu și înalt, servicii cu grad ridicat de cunoștințe, co-publicații științifice, cheltuielile sectorul afacerilor în CDI (cercetare, dezvoltare și inovare). Potențialul de inovare în Regiunea Nord-Est este încă nevalorificat.</p> <p>În urma analizei sectoriale a specializării economice la nivelul Regiunii Nord-Est realizată în cadrul Strategiei de Specializare Inteligentă RIS 3 Nord-Est 2021-2027, au fost identificate șase sectoare de specializare inteligentă, ca urmare a relevanței și a potențialului lor în economia regiunii, după cum urmează: <i>agricultură și industrie alimentară; digitalizare, industrializare, inclusiv Industry 4.0; eficiență energetică și clădiri sustenabile; industria prelucrătoare; industriile culturale și creative; sănătate și calitatea vieții.</i></p> <p>Este nevoie de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - operaționalizarea infrastructurii de cercetare existente, - îmbunătățirea competențelor personalului care activează în aceste infrastructuri și implementarea unui model de afaceri pentru gestionarea infrastructurilor, în beneficiul firmelor. - creșterea finanțării publice și private pentru inovare, - creșterea participării entităților din Regiunea Nord-Est în consorții, parteneriate și proiecte europene,. - dezvoltarea unui ecosistem care să stimuleze inovarea care vizează: antreprenoriatul bazat pe tehnologie, crearea de servicii suport pentru mediul de afaceri de către infrastructurile tehnologice și științifice, sisteme de inovare în afaceri (adopteie de RD, inovare, training, internaționalizare), acces la rețele și organizații internaționale. <i>Se vor finanța prioritar proiectele identificate în atelierile de descoperire antreprenorială și validate de Consorțiului Regional de Inovare.</i> 			
2	Servicii publice digitale și digitalizarea întreprinderilor	Regiunea Nord-Est are rezultate slabe în ceea ce privește serviciile publice digitale, competențele digitale generale ale populației și digitalizarea întreprinderilor	Îmbunătățirea accesului și acoperirea cu servicii digitale la nivel regional pentru administrația publică, cetățeni și mediul de afaceri
<p>Lipsa competențelor digitale și lipsa de încredere față de noile tehnologii, determină neparticiparea la posibilitățile oferite de societatea modernă. <i>În anul 2019, nu mai puțin de 43% dintre românii cu vârste între 16-74 de ani aveau competențe digitale reduse, clasând România pe primul loc în Uniunea Europeană la acest capitol, potrivit datelor Eurostat.</i> România se află pe ultimul loc în UE în ceea ce privește serviciile publice digitale, este mult sub media UE în ceea ce privește nivelul</p>			

competențelor digitale și are cel mai scăzut nivel de utilizare a serviciilor de internet (servicii bancare, cumpărături, muzică), deși *se situează pe primul loc în UE în ceea ce privește utilizarea rețelelor sociale*, indică Raportul privind Indicele economiei și societății digitale publicat de Comisia Europeană. Nivelul de interoperabilitate între serviciile administrației publice este scăzut, deoarece fiecare instituție publică s-a concentrat asupra propriului său serviciu public digital. Digitalizarea este un factor esențial pentru stimularea inovării și a competitivității. În ceea ce privește comerțul electronic la nivel de firme, conform datelor disponibile pe Eurostat, în anul 2017, 18% din totalul întreprinderilor din UE, 28 făceau vânzări online. România este mult sub această medie, și ocupă penultima poziție, cu doar 8% din totalul întreprinderilor făcând vânzări online. La nivelul rezultatelor Regiunii Nord-Est în ceea ce privește serviciile publice digitale și integrarea tehnologiilor digitale de către întreprinderi sunt mult sub media UE. Se vor finanța prioritar proiectele care asigura interoperabilitatea cu sistemul deja existent.

3	Competitivitate IMM-uri	Menținerea unui nivel scăzut de competitivitate și productivitate al companiilor din Regiunea Nord-Est la nivel european	Diversificarea bazei economice și crearea unei culturi antreprenoriale la nivelul Regiunii Nord-Est care să permită popularea întreg teritoriului regiunii cu companii competitive
---	--------------------------------	--	--

Principala nevoie privind accesarea de fonduri nerambursabile de către IMM-uri este achiziția de noi echipamente și tehnologii pentru modernizarea industrială a întreprinderilor, în condițiile în care capacitatea scăzută de inovare a economiei limitează competitivitatea.

La nivel european, peste 50% din IMM-urile care fie au investit în străinătate, fie au fost implicate în subcontractare internațională, au raportat cifre de afaceri mai mari, în timp ce media pentru IMM-uri în ansamblu a fost de aproximativ 33%.

Rata de supraviețuire a IMM-urilor nou create este mică. În Regiunea Nord-Est, din toate întreprinderile înființate în urmă cu un an, doar 58,1% mai sunt active, restul fiind inactive sau chiar desființate.

Trebuie avut în vedere îmbunătățirea nivelului productivității, prin transformarea cât mai multor idei în produse sau servicii noi sau îmbunătățite; creșterea ratei de formare și de supraviețuire a întreprinderilor și crearea unei culturi antreprenoriale începând de la școală; îmbunătățirea nivelului de investiții în sectorul serviciilor.

4	Smart city	Aglomerările urbane nu reușesc să mai facă față în maniera tradițională provocărilor curente	Stimularea dezvoltării orașelor din Regiunea Nord-Est prin utilizarea tehnologiilor inovative
---	-------------------	--	--

Conform statisticilor, până în anul 2050, două treimi din populația lumii va trăi în orașe, consumând peste 70% din energia globală și generând la fel de mult gaze cu efect de seră. Pe măsură ce populația orașului crește, cererea de servicii, dar și presiunea asupra resurselor va crește ceea ce va crea o situație de stres asupra mai multor categorii de factori, generând creșterea consumului și, implicit, a gradului de poluare a mediului înconjurător.

Această cerere crescută pune o presiune pe principalele servicii publice: energie și iluminat, apă și apă potabilă, deșeuri, mobilitate, securitate publică, educație, sănătate, cultură, turism, baze de date urbane și alte servicii care sunt esențiale pentru prosperitatea și durabilitatea unui oraș. Astfel, din ce în ce mai multe orașe se folosesc de tehnologia inovativă și digitalizare pentru îmbunătățirea situației.

În Regiunea Nord-Est nivelul general de cunoaștere cu privire la conceptul „smart city” este într-o fază incipientă, fapt ce se reflectă în gradul redus de implementare de proiecte ce utilizează pe scară largă tehnologii „smart”. În anul 2017, ARSC a lansat Harta Proiectelor Smart City, un program pilot prin care fiecare primărie din România își poate prezenta stadiul de implementare a proiectelor Smart City. Reducerea consumului general de energie și materiale prin utilizarea tehnologiilor „smart”, proiectarea inteligentă a dezvoltării localităților, sunt metode prin care orașele din regiune, sub coordonarea unei administrații „smart” pot atinge sinergia necesară pentru o dezvoltare durabilă.

5	Eficiență energetică	Poluarea zonelor urbane ca urmare a consumului de energie ridicat în clădiri	Adaptarea Regiunii Nord-Est la provocările globale privind schimbarea modului în care sunt produse și consumate energia și utilizarea resurselor europene pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră
<p>Ținta României de eficiență energetică pentru anul 2020 a fost de 43 Mtep, exprimată în consum de energie primară (30,3 Mtep exprimate în consumul final de energie).</p> <p>Pentru anul 2030 România țintește un consum primar de energie de 32,3 Mtep, respectiv un consum final de energie de 25,7 Mtep, obținând astfel economii de energie de 45,1%, raportate la consumul primar aferent anului 2030, respectiv de 40,4% pentru consumul final de energie, comparativ cu scenariul de referință PRIMES 2007.</p> <p>Sectorul clădirilor este unul dintre cei mai importanți consumatori de energie la nivel național. Conform Strategiei naționale de renovare pe termen lung, consumul final de energie în sectorul de construcții reprezintă 42% din totalul consumului final de energie, din care 34% reprezintă clădiri rezidențiale, iar restul (aproximativ 8%) clădiri comerciale și publice. De asemenea, sectorul clădirilor emite și cele mai multe emisii cu gaze de efect de seră. La nivelul unei clădiri, consumul de energie termică pentru încălzire și pentru asigurarea necesarului de apă caldă menajeră reprezintă aproximativ 70% din consumul total de resurse energetice.</p> <p>La nivelul eficienței energetice, în Regiunea Nord-Est se vor finanța intervențiile în clădiri publice și rezidențiale.</p> <p>Renovarea clădirilor în vederea creșterii eficienței energetice, investițiile în sistemele de încălzire centralizată pentru îmbunătățirea serviciilor de încălzire și dezvoltarea sistemelor de răcire centralizată vor sprijini tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Proiectele vor fi finanțate în baza Planurilor locale de Acțiune pentru Energie Durabilă sau altor strategii în care se propun măsuri pentru creșterea eficienței energetice.</p>			
6	Încălzirea centralizată	Poluarea zonelor urbane ca urmare a creșterii emisiilor din instalațiile de încălzire locale	Îmbunătățirea încălzirii la domiciliu cu accent pe combustibili alternativi
<p>Încălzirea rezidențială reprezintă 78% din consumul de energie, în vreme ce răcirea reprezintă doar circa 1%.</p> <p>Serviciul public de alimentare cu energie termică în România se realizează în sistem centralizat, prin centrale termice și centrale electrice de termoficare, care furnizează energie termică pentru un oraș, o zonă a orașului sau un cartier. Serviciul public se realizează prin intermediul infrastructurii tehnico-edilitare specifice, aparținând, de regulă, domeniului public sau privat al autorității administrației publice locale ori asociației de dezvoltare comunitară.</p> <p>Sistemul de alimentare centralizată cu energie termică (SACET) reprezintă ansamblul instalațiilor tehnologice, echipamentelor și construcțiilor, situate într-o zonă precis delimitată, legate printr-un proces tehnologic și funcțional comun, destinate producerii, transportului și distribuției energiei termice, prin rețele termice, pentru cel puțin 2 utilizatori. În ultimii 20 de ani, sistemul se confruntă cu debranșări masive ale consumatorilor, aceștia alegând soluții individuale de încălzire. Din totalul locuințelor, numai cca. 1,2 milioane sunt racordate la SACET-uri. O treime din locuințele României (aproape 2,5 mil) se încălzesc direct cu gaz natural, folosind centrale de apartament, dar și sobe cu randamente extrem de scăzute (cel puțin 250.000 de locuințe). Aproximativ 3,5 mil. locuințe folosesc combustibil solid –majoritatea lemne, dar și cărbune –arse în sobe cu randament foarte scăzut. Restul locuințelor sunt încălzite cu combustibili lichizi (păcură, motorină sau GPL) sau energie electrică.</p>			
7	Mobilitate urbană și interconectivitate regională	Poluare excesivă a zonelor urbane ca urmare a utilizării prioritare a transportului personal cu mașina, în defavoarea mijloacelor	Creșterea calității și atractivității transportului public de călători și a modurilor prietenoase cu mediul în vederea reducerii emisiilor poluante și a congestiei din orașe

		de transport ecologice	
<p>Mobilitatea urbană este slab dezvoltată în toată România, fiind afectată de subfinanțare, de organizarea și planificarea necorespunzătoare a sectorului și de slaba capacitate administrativă a autorităților publice și furnizorilor locali, precum și de calitatea slabă a planurilor de mobilitate urbană și a punerii în aplicare cu întârziere a proiectelor existente.</p> <p>Slaba planificare a mobilității urbane durabile generează poluare și congestie în orașe. Transporturile și industria sunt sectoarele cu cea mai mare pondere în consumul final de energie după cel rezidențial.</p> <p>În perioada 2014-2020 s-au făcut pași importanți în ceea ce privește mobilitatea urbană în regiune prin accesarea de fonduri prin POR 2014-2020 pentru mobilitate urbană, punându-se un accent deosebit pe dezvoltarea transportului public electric: tramvaie, troleibuze sau autobuze electrice, dar și pe transportul public alternativ – piste de biciclete și alei pietonale, pe baza planificării investițiilor din Planurile de Mobilitate Urbană Durabilă.</p> <p>În Regiunea Nord-Est calitatea transportului public rămâne problematică, aceasta neavând un sistem de transport public bine dezvoltat, cu valori limitate în termeni de linii de transport public, pasageri transportați, confort pentru călători. În Regiunea Nord-Est doar aproximativ jumătate din orașe au un sistem propriu de transport public urban de călători sau investesc în prezent pentru introducerea lui. În majoritatea orașelor, transportul public de pasageri se face cu autobuze și/sau microbuze pe combustibili tradiționali (benzină sau motorină), aflate în proprietate privată sau publică.</p> <p>În Regiunea Nord-Est infrastructura pentru biciclete este slab dezvoltată. Va fi nevoie în primul rând extinderea infrastructurii pentru biciclete (inclusiv dotări aferente: parcări, sisteme închiriat biciclete, stații „self care”, etc.). De asemenea, trebuie susținut în continuare procesul de pietonizare, mai ales a zonelor centrale, dar se resimte nevoia de a interveni și în zonele rezidențiale, pentru a crea legături cu zonele centrale și trasee integrate. Se vor finanța proiecte în baza Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă.</p> <p>Folosind o abordare bazată pe colaborarea voluntară dintre județe/municipii reședință de județ/orașe din Regiunea Nord-Est, se propune înființarea unei <i>Asociații de Dezvoltare Intercomunitară Regională de Transport</i>, cu rolul de a coordona dezvoltarea, implementarea și evaluarea politicii de transport de persoane și a mobilității la nivel regional. Un astfel de proiect vine să răspundă unei conectivități insuficiente între orașe și în zonele înconjurătoare acestora:</p> <p>Sistemul de transport public regional se va finanța în baza unui analize regionale cu privire la mobilitatea bunurilor și persoanelor. Prioritare vor fi rutele care leagă între ele aglomerările urbane în baza unei liste de proiecte.</p>			
8	Regenerare urbană	Existența a numeroase areale urbane degradate Obiectiv specific: O abordare verde pentru revitalizarea orașelor și a cartierelor lor	Regândirea planificării spațiale a orașelor pentru creșterea calității vieții locuitorilor și reducerea poluării aerului este una din direcțiile de investiții stipulate de Agenda 2030
<p>Obiectivul este: Orașe și comunități durabile, reducerea impactului negativ pe cap de locuitor al mediului înconjurător prin acordarea unei atenții speciale calității aerului, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, inclusive și accesibile.</p> <p>Viziunea Uniunii Europene consideră soluțiile verzi drept măsuri sustenabile: și este exprimată în politici și strategii promovate de Uniunea Europeană: Strategia pentru Infrastructuri Verzi, Strategia Uniunii Europene pentru Biodiversitate 2020.</p> <p>Fiecare oraș are porțiuni de teren slab utilizate/degradate/abandonate sau zone urbane neamenajate, majoritatea dintre acestea fiind adesea rezultatul schimbărilor la nivelul creșterii urbane și gradului de productivitate. Spațiile verzi fac parte din rețeaua de bază a comunității și sunt utilizate de toți cetățenii, indiferent de statutul lor economic. Refacerea acestora are ca obiectiv creșterea gradului de atractivitate, se înscrie în procesul general de regenerare urbană, și presupune renovarea, în paralel, a ansamblurilor rezidențiale vechi sau a celor istorice și refacerea infrastructurii, ca o condiție esențială a creșterii calității vieții populației.</p> <p>În ceea ce privește suprafața spațiilor verzi în interiorul orașelor, legislația în vigoare recomandă un minimum de 26 m²/locuitor de spațiu verde. În prezent, în Regiunea Vest suprafața medie a spațiilor verzi este sub media națională și mult sub media europeană. Suprafața spațiului verde în mediul</p>			

urban este încă redusă și slab amenajată.			
9	Accesibilitatea regională la rețeaua TEN-T	Infrastructura rutieră regională este încă într-o stare generală insuficient conectată la rețeaua TEN-T	Crearea unui sistem de transport modern care să răspundă nevoilor de dezvoltare economică și adecvată nevoilor unei societăți mobile, prin creșterea conectivității și accesibilității în / și din Regiunea Nord-Est
<p>O infrastructură de transport modernă și eficientă creează condiții favorabile creșterii atractivității investiționale a regiunii și permite diseminarea spațială a beneficiilor legate de dezvoltarea socio-economică continuă. În ciuda resurselor financiare considerabile alocate, rețeaua rutieră din România este una dintre cele mai puțin dezvoltate din UE.</p> <p>Conectivitatea în interiorul Regiunii Nord-Est, în special între zonele urbane, rămâne destul de scăzută. Proiectele prioritare referitoare la infrastructura de transport propuse la nivel regional vor aduce îmbunătățiri semnificative în domeniul accesibilității și deschiderii accesului inclusiv pentru zone izolate ale regiunii la centrele de dezvoltare. Investițiile strategice în reconfigurarea infrastructurii de transport, din zona marilor orașe care să contribuie semnificativ la decongestionarea traficului pe arterele principale, vor avea efect direct asupra îmbunătățirii traficului interurban, între orașe și zona lor funcțională, contribuind la creșterea accesibilității regionale.</p> <p>Un aspect important legat de proiectele de transport este siguranța circulației. Creșterea numărului persoanelor rănite și decedate în accidente rutiere este cauzată atât de expansiunea rapidă în ultimii ani a utilizării autoturismelor, dar și de calitatea drumurilor.</p> <p>În Regiunea Nord-Est, se înregistrează una din cele mai ridicate valori de la nivelul regiunilor din România cu privire la numărul de victime din accidente rutiere. O atenție deosebită se va acorda proiectelor care au rolul de a decongestiona traficul și de a reduce blocajele, precum și de a asigura conexiunile directe necesare la treceri de frontieră, aeroporturi, terminale de marfă, centre logistice, alte zone de activitate economică sau care asigură completarea rețelei prin asigurarea conectivității unor moduri diferite de transport. Se va organiza un apel necompetitiv, pe baza prioritizării la nivel de CDR și validării cu Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor, prioritare fiind proiectele pregătite cu ajutorul POAT 2014-2020.</p>			
10	Educație	Accesul la o educație de calitate este inegal, iar dobândirea competențelor de bază și digitale este încă limitată	Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate în educație și dezvoltarea în permanență la nivel regional a aptitudinilor / competențelor populației ca urmare a schimbării tiparelor economice
<p>Față de UE în România există o slabă performanță a sistemului de învățământ și de formare și cheltuielile pentru educație sunt cele mai mici din UE. Participarea redusă la învățământul preșcolar împiedică dezvoltarea competențelor cognitive și sociale. Rata de părăsire timpurie a școlii rămâne ridicată, iar nivelurile de instruire în ceea ce privește competențele de bază sunt scăzute și nu se îmbunătățesc. Calitatea învățământului superior și a educației și formării profesionale, precum și relevanța pe piața forței de muncă a acestora se confruntă cu provocări, iar accesul adulților la educație este limitat. Regiunea Nord-Est nu este economic sustenabilă cu valorile prezente ale participării în educație, în special la nivelul indicatorilor de participare în învățământul secundar superior și în învățământul terțiar.</p> <p>Se înregistrează întârzieri în ceea ce privește modernizarea rețelei de școli.</p> <p>În perioada 2011-2017 a avut loc o reducere a numărului total de unități de învățământ. O scădere semnificativă s-a înregistrat în cadrul unităților de învățământ antepreșcolar și preșcolar. La nivelul Regiunii Nord-Est se constată o distribuție inegală a școlilor la nivel județean, județul Timiș ocupând primul loc, ca infrastructura educațională, la toate categoriile de învățământ. Regiunea Nord-Est a înregistrat o scădere a unităților școlare în anul 2018 față de 2007, conform datelor disponibile pe INS. Numărul unităților de învățământ a fost redus pentru toate ciclurile de învățământ în special în învățământul preșcolar. În privința infrastructurii, se observă creșterea cu 17,01% a sălilor de clasă și cu 18% a laboratoarelor în 2018 față de 2007, respectiv scăderea</p>			

numărului de săli de gimnastică cu 8%. Evaluările de impact ale POR privind infrastructura educațională confirmă importanța investițiilor și modernizarea infrastructurii de educație pentru a asigura sustenabilitatea din perspectiva cererii reale previzionate pe termen lung. Sunt necesare noi strategii pentru a se asigura că toate persoanele considerate în deplină sănătate dobândesc până la împlinirea vârstei de 18 ani un set semnificativ de aptitudini profesionale, tehnice sau academice. Aceste investiții în infrastructură, împreună cu alte măsuri de stimulare a retenției în sistem, conduc și la reducerea abandonului școlar prin crearea unui mediu atractiv pentru copii. Cu toate că pe perioada 2014-2020, în Regiunea Nord-Est pe POR au fost depuse proiecte pentru 129 unități școlare, din care 39 de creșe și grădinițe, 59 de școli din învățământul primar și gimnazial, 25 licee și licee tehnologice și 6 universități, de care au beneficiat circa 50.000 elevi din 47 de localități ale regiunii, din care 27 situate în mediul urban, necesitatea investițiilor în infrastructură pentru asigurarea accesului la servicii de calitate este în continuare foarte mare. În cele două perioade de programare (2007-2013 și 2014-2020) numărul total al unităților de infrastructură școlară care au beneficiat/vor beneficia de sprijin nerambursabil reprezintă aproximativ o treime din numărul total al unităților din Regiunea Nord-Est.

11	Turism	Lipsa unei identități turistice regionale	Identificarea nișelor de turism și formularea unei oferte turistice agregate în Regiunea Nord-Est
-----------	---------------	---	---

Din punct de vedere al resurselor turistice și a tipurilor de turism practicate, Regiunea Nord-Est se caracterizează prin varietate și omogenitate. În Regiunea Nord-Est există un potențial de a dezvolta și susține produsele tradiționale, dintre care unele pot fi organizate și comercializate în mod integrat - una dintre nișele cu potențial mare de dezvoltare este turismul gastronomic și enologic, turismul de aventură. Oferta din Regiunea Nord-Est trebuie să se adreseze cu precădere unuia dintre cei mai importanți clienți - familia, un segment în creștere în termeni de durată a sejurului și a volumului încasărilor. Sectorul turismului trebuie să fie dezvoltat în același timp cu sectorul infrastructurii, în special, de transporturi, deoarece accesibilitatea spre anumite obiective sau zone turistice este vitală pentru atragerea fluxurilor de turiști și implicit punerea în valoare a patrimoniului natural și antropoc. Regiunea Nord-Est este puțin și slab valorificată în ceea ce privesc elementele de patrimoniu cultural sau natural, care să genereze fluxuri turistice importante. Cu toate acestea, există premise pentru dezvoltarea turistică în toate formele, prin punerea în valoare și integrarea mai multor elemente de patrimoniu cu mediul natural, dar și prin asocierea cu servicii turistice. Investițiile în patrimoniul natural, alături de cele în patrimoniul cultural antropoc cu potențial turistic și integrarea lor în circuite turistice pot aduce plus valoare regiunii din punct de vedere turistic. Pentru extinderea sejurului turistic în orașe, alături de dezvoltarea unui portofoliu de evenimente este importantă și punerea în valoare în orașe a principalelor elemente de patrimoniu cultural antropoc care pot atrage turiști, împreună cu investiții în creșterea calității spațiilor publice. Se va finanța în baza unei strategii integrate. Se are în vedere dezvoltarea unui proiect fanion la nivel regional. Se vor finanța prin apeluri necompetitive taberele și infrastructurile și serviciile de turism pregătite prin POAT 2014-2020.

12	Cultură	Slaba capacitate de a valorifica economic și social cultura	Promovarea culturii în toate domeniile din regiune și oferirea unei game largi de facilități de petrecere a timpului liber
-----------	----------------	---	--

Sunt considerate activități culturale toate tipurile de activități bazate pe valori culturale și/sau pe expresii artistice, incluzând activități orientate sau nu către piață, cu caracter comercial sau nu și realizate de orice tip de producător sau de structură (de individ, grup de amatori sau de profesioniști, organizații, societăți comerciale, instituții publice). Și în mediul urban și în cel rural există o criză de spații în care cetățenii să își poată petrece timpul liber. Fie că este vorba de parcuri, terenuri de sport, piețe, zone pietonale, spații de agrement (ștranduri, parcuri, grădină botanică, grădină zoologică, etc.), acestea au un rol important în creșterea calității vieții locuitorilor. De asemenea, există posibilități reduse în special în orașele mici de a participa la evenimente culturale. Punerea în valoare a patrimoniului cultural antropoc cu potențial turistic din regiune, poate întări identitatea regiunii, contribui la creșterea coeziunii teritoriale și poate fi o sursă importantă pentru dezvoltarea unor evenimente culturale, mai ales că Regiunea Nord-Est deține un patrimoniu cultural antropoc unic caracterizat prin diversitate. Cu toate că au fost realizate investiții pentru conservarea și punerea sa în valoare și în perioadele anterioare de finanțare, nevoia de investiții este mare, pentru că majoritatea sunt în stare de degradare și nu sunt integrate în circuite turistice. Crearea unor

muzee/centre expoziționale moderne, interactive, adresate tuturor categoriilor sociale și grupurilor de vârstă și reabilitarea celor existente ar aduce beneficii vieții culturale prin diversitate și ar contribui la întărirea rolului cultural al regiunii.		
13	Aspectele de mediu din perspectiva Programului Operațional Regional Nord-Est 2021-2027	<p>Proiectele finanțate prin POR au potențialul de a contribui la îmbunătățirea infrastructurii verzi, prin adoptarea unor soluții care să permită reducerea amprentei ecologice a componentei antropice. Adoptarea unor soluții compatibile cu principiile infrastructurii verzi contribuie totodată la îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale, prin asigurarea menținerii condițiilor ecologice optime. Aceste soluții includ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reducerea impactului asupra ariilor protejate și menținerea / refacerea conectivității coridoarelor ecologice; • Extinderea coridoarelor ecologice în mediul urban; • Măsuri de identificare și protejare a animalelor sălbatice ce se adăpostesc în clădirile supuse reabilitării; • Implementarea în mediul urban de soluții tip acoperiș verde, pereți verzi sau grădini urbane; • Îmbunătățirea condițiilor de habitat pentru speciile de faună sălbatică din mediul urban (ex: adăposturi artificiale pentru lilieci și păsări, amenajarea spațiilor verzi în scopul susținerii unor specii protejate sau polenizatori). <p>Proiectele de reabilitare / modernizare / extindere a infrastructurilor de transport finanțate prin POR vor identifica toate presiunile existente și potențialele amenințări asupra infrastructurii verzi și vor include măsuri pentru reducerea / evitarea impacturilor semnificative.</p> <p>O atenție importantă va fi acordată refacerii conectivității ecologice în zona coridoarelor ecologice. Proiectarea măsurilor de menținere/refacere a conectivității ecologice, pentru fiecare proiect finanțat prin POR, se va realiza într-o manieră integrată ținând cont de impactul cumulat cu alte presiuni și amenințări din zona de implementare a proiectelor, precum și de contribuția schimbărilor climatice. Măsurile de evitare a fragmentării și/sau de defragmentare trebuie să fie eficiente la nivelul coridorului ecologic și nu doar la nivelul zonei de proiect.</p>

Tab. 5

Strategia programului are rolul de a sprijini obiectivele de politică asumate la nivel de UE prin intermediul unor tipuri de investiții care să contribuie la competitivitatea regională, inovare și digitalizare, eficiență energetică, mobilitate și conectivitate.

4.2 Axe prioritare și obiectivele specifice ale Strategiei de dezvoltare regională

Prioritățile, obiectivele specifice și măsurile sunt corelate cu obiectivele de politică ale politicii de coeziune, respectiv politica agricolă comună, pentru perioada de programare 2021-2027.

Ca urmare a analizei parteneriale realizate la nivelul Regiunii Nord-Est, pentru perioada 2021–2027, la nivelul Programului Operațional Regional pentru Regiunea Nord-Est au fost identificate următoarele priorități, care corespund tuturor celor 5 obiective de politică:

Nr. Crt.	Obiective de politică	OP	Prioritatea	Măsuri
1	O Europă mai inteligentă (prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente) Politica agricolă comună Politica de coeziune OP 5 „O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale”	OP1 OP5	1. Dezvoltarea unei economii competitive	1.1 Stimularea capacităților de inovare-cercetare private și publice și promovarea adoptării tehnologiilor avansate. 1.2 Sprijinirea înființării de noi firme, competitive și sustenabile, în domenii de interes local și regional. 1.3 Îmbunătățirea competitivității firmelor prin creșterea productivității în domenii cu valoare adăugată. 1.4 Îmbunătățirea competitivității prin creșterea accesului la serviciile tehnologiei informației și comunicațiilor. 1.5 Creșterea competitivității și sustenabilității industriilor culturale și creative. 1.6 Creșterea competitivității economice în mediul rural. 1.7 Sprijinirea valorificării potențialului turistic existent.
2	O Europă mai socială (prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale)	OP4	2. Dezvoltarea capitalului uman	2.1 Creșterea ocupării în rândul grupurilor vulnerabile și a tinerilor. 2.2 Îmbunătățirea accesului și participării la educație și formare de calitate. 2.3 Creșterea accesului la un act și sistem medical de calitate, eficient, modern. 2.4 Combaterea săraciei și promovarea incluziunii sociale prin regenerarea zonelor rurale și urbane aflate în declin
3	O Europă mai verde (mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la	OP2	3. Protejarea mediului și optimizarea utilizării resurselor	3.1 Sprijinirea și promovarea eficienței energetice 3.2 Promovarea managementului durabil al apei 3.3 Promovarea tranziției către economia circulară 3.4 Promovarea adaptării la schimbările 3.5 Îmbunătățirea protecției și conservării biodiversității și reducerea poluării

	schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor)			
4	O Europă mai conectată (prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale) OP1+OP2+OP3+OP4+OP5 Politica agricolă comuna	OP3	4. Dezvoltarea unei infrastructuri moderne, inteligente, reziliente și durabile 5. Protejarea mediului și optimizarea utilizării resurselor	4.1 Creșterea accesibilității, conectivității și siguranței prin realizarea de investiții în infrastructura de transport. 4.2 Îmbunătățirea accesului la infrastructura de comunicații de mare viteză. 4.3 Reducerea emisiilor de carbon prin realizarea și implementarea planurilor de mobilitate urbana 4.4 Asigurarea condițiilor de dezvoltare în mediul urban, prin realizarea de investiții în infrastructura locala 4.5 Asigurarea condițiilor de dezvoltare în mediul rural, prin realizarea de investiții în infrastructura locala
	Axa prioritară 5 - Asistență tehnică , nu corespunde unui obiectiv de politică, dar are rolul de a susține sistemul de management și control instituit pentru gestionarea programului, pentru acțiuni de sprijinire a beneficiarilor pentru pregătirea portofoliului de proiecte, măsuri de informare și publicitate, analize, studii, analize, evaluări.			

Tab. 6 Măsurile OP

Conform Planului de dezvoltare regională pentru 2021-2027 a regiunii Nord-Est, cadrul instituțional propus pentru perioada de programare 2021-2027 are la bază lecțiile învățate, o descentralizare a implementării și apropierea de beneficiari, cu scopul de a crește leadership-ul în implementarea fondurilor europene.

Trebuie continuată identificarea unor instrumente de finanțare, în zona transferului tehnologic, adaptate nevoilor IMM-urilor. POR 2014-2020 a fost singurul PO care a finanțat investiții referitoare la îmbunătățirea competitivității IMM.

Beneficiarii proiectelor de eficiență energetică trebuie să se concentreze asupra operațiunilor cu valoare adăugată și să fie informați despre cele mai bune practici în domeniu.

De asemenea, asociațiile de locatari trebuie să fie implicate mai mult în inițierea, pregătirea și implementarea proiectului. Intervențiile de dezvoltare urbană integrată trebuie să urmărească componența de creștere a calității vieții locuitorilor spațiului urban.

Restaurarea obiectivelor de patrimoniu pe termen mediu și lung, cu un set de politici coerente și susținute la nivel central și local, va determina dezvoltarea și diversificarea economiilor locale.

Pentru localitățile de dimensiuni mai mici, integrarea obiectivelor finanțate prin POR în circuite turistice regionale / naționale, poate reprezenta motorul revigorării economice cu real impact asupra nivelului de trai al comunităților.

În apropierea localităților interesate de investiții în zona de turism și patrimoniu, au fost identificate ca necesare și investiții în infrastructura. Atât dezvoltarea și modernizarea drumurilor județene, inclusiv a centurilor ocolitoare, cât și accesul la coridoarele TEN-T și, implicit la orașe și municipii, au condus la beneficii economice importante și au în continuare o relevanță mare și foarte mare pentru beneficiari.

În ceea ce privește nivelul de integrare și coerență internă a investițiilor finanțate în domeniul turismului, pentru sustenabilitatea investițiilor și complementaritatea cu alte inițiative locale, se vor avea în vedere intervenții la nivel de drumuri județene sau ocolitoare ale orașelor principale din apropierea resursei turistice, reabilitarea patrimoniului cultural și investiții private în structuri de primire turistică.

Se pot identifica intervenții diferite, de la servicii de bază (servicii de sănătate adresate cetățenilor și turiștilor), la mobilitate sustenabilă, recalificarea clădirilor istorice, pe lângă investițiile operatorilor privați (pe structurile de primire, serviciile turistice, SPA și serviciile comerciale).

În domeniul educației, un anumit număr de preșcolari, elevi și studenți vor învăța în clădiri renovate, care asigură confort și stare de bine absente anterior, și vor beneficia de dotări suplimentare. Acestea vor avea efect asupra participării școlare și universitare (vor contribui la reducerea abandonului școlar/universitar), dar și asupra rezultatelor învățării. Interesul beneficiarilor față de învățământul profesional și tehnic (în general) este crescut.

Deși POR 2014-2020 a fost orientat pe domenii/sectoare distincte (eficiența energetică, educație, sănătate, competitivitate, etc), obiectivele sale de intervenție deși abordate individual au rezultate complementare.

Pentru urmărirea dezvoltării integrate a Regiunii Nord-Est, ar fi necesară corelarea rezultatelor cu celelalte programe și surse de finanțare. Axele prioritare ale POR 2014-2020 au fost fragmentate (14 axe prioritare + 1 asistență tehnică), ceea ce a însemnat o rigiditate a opțiunilor de a dezvolta proiecte. De asemenea ghidurile specifice elaborate pe fiecare prioritate de investiție/ obiectiv specific au avut caracteristici diferite și derogări de la ghidul general, aducând un risc al apariției erorilor în cadrul proiectelor pentru beneficiarii care implementează mai multe proiecte din mai multe priorități de investiție, cum sunt UAT-urile.

Implicarea timpurie a administrațiilor publice locale și a mediului de afaceri în vederea stabilirii noilor priorități, respectiv participarea acestora în pregătirea noilor ghiduri, poate crea o imagine de ansamblu din punct de vedere strategic asupra Regiunii Nord-Est.

Sistemul de management și control pentru POR Nord-Est 2021-2027

Pornind de la prevederile legislației în vigoare: Legea 315/2004 privind dezvoltarea regională în România și HG 1115/2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Regional de Dezvoltare cu completările ulterioare, principalele instituții la nivel regional sunt:

- Consiliul pentru Dezvoltare Regională (CDR) Vest cu rol de asumare și decizie, care conform Art. 7 din legea 315/2004 analizează și aprobă strategia și programele de dezvoltare regională, având competența de a asuma în numele regiunii aceste programe și de a verifica și analiza implementarea lor. CDR este format din reprezentanții administrației locale, președinții consiliilor județene, primarii municipiilor reședință de județ, câte un reprezentant al primarilor de orașe și unul al primarilor de comune din fiecare județ al regiunii.
- Agenția pentru Dezvoltare Regională (ADR) Nord-Est care conform legii este un organism non-guvernamental, nonprofit, de utilitate publică, cu personalitate juridică, care funcționează în domeniul dezvoltării regionale și care va îndeplini, în perioada 2021-2027, rolul de autoritate de management pentru Programul Operațional Regional.
- Comitetul Regional pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Regională (CRP) Nord-Est, organism consultativ care reunește și implică în procesul de planificare principalii actori cheie din regiune într-un cadru larg partenerial, și care participă la elaborarea și

avizarea Planului de Dezvoltare Regională (PDR) Nord-Est - document care fundamentează POR Vest pentru perioada 2021-2027.

- Consorțiul Regional de Inovare Regiunea Nord-Est (CRI) este structura consultativă implicată în procesul de actualizare și monitorizare a Strategiei Regionale de Specializare Inteligentă, de avizare a Documentului Cadru Regional, precum și de analiză și prioritizare a propunerilor de proiecte aferente entităților regionale de inovare și transfer tehnologic.

Acest sistem asigură implicarea și reprezentativitatea principalilor actori din regiune în procesul de elaborare, implementare și control al Programului Operațional Regional, având o îndelungată colaborare de mai bine de 20 de ani, asigurând echilibrul structurilor locale și regionale fiind un organism bine încheat. Mai mult de atât, sistemul decizional se bazează într-o măsură mai mare pe un sistem de reguli/proceduri profesionale și într-o măsură mai mică pe decizii administrative care pot fi uneori subiective.

Implementarea, monitorizarea și evaluarea POR Nord-Est 2021-2027 vor fi realizate cu sprijinul viitorului Comitet de Monitorizare al POR (CM POR) Nord-Est. Comitetul va avea 24 membri, reprezentând la paritate administrația publică locală, respectiv mediul academic, de afaceri și societatea civilă. Astfel jumătate din membri vor fi reprezentanți ai celor 4 consilii județene și a celor 4 primării ale municipiilor reședință de județ și a 4 primării de orașe, câte unul din fiecare județ. Cealaltă jumătate va fi formată din reprezentanți ai celor mai active și relevante firme din regiune, universități, ONG-uri care activează în domeniile de interes ale POR. Criteriile și procesul de selecție ale acestora vor fi realizate ulterior aprobării POR Nord-Est 2021-2027.

Având în vedere că, în conformitate cu prevederile Regulamentului comun, Comitetele de Monitorizare se pot constitui doar după aprobarea de către Comisia Europeană a Programelor Operaționale Regionale, propunem pregătirea și constituirea acestora în două etape, pentru a asigura cadrul și continuitatea funcțiilor privind programarea și monitorizarea la nivel regional. Astfel,

- ✓ într-o primă etapă, s-a propus constituirea la nivelul Regiunii Nord-Est a unui Comitet Strategic de Programare Regională, care să sprijine procesul de identificare a nevoilor de dezvoltare și de prioritizare a investițiilor care urmează a fi incluse în Programele Operaționale Regionale.
- ✓ într-o etapă ulterioară, Comitetul Strategic de Programare Regională va sta la baza formării Comitetului de Monitorizare, prin preluarea membrilor, fie în calitate de membrii cu drept de vot, fie în calitate de membrii observatori. Acestor membrii de la nivel regional, li se vor adăuga ca și membrii cu drept de vot reprezentanți ai autorităților de la nivel național, cu care Programele Operaționale Regionale trebuie să se coreleze și coordoneze.

Capacitatea administrativă

–Sunt avute în vedere atât măsuri pentru sistemul de management și control, pentru întărirea capacității administrative a Agenției pentru Dezvoltare Regională Nord-Est în calitate de autoritate de management, cât și măsuri de capacitate administrativă la nivelul principalilor beneficiari pentru creșterea capacității de implementare a proiectelor. În cadrul fiecărei axe sunt propuse acțiuni legate de creșterea capacității în ceea ce privește pregătirea și implementarea proiectelor.

Metodologia de alocare financiară la nivelul POR 2021-2027

Alocarea prevăzută pentru regiunea Nord-Est se încadrează și respectă constrângerile financiare impuse prin regulamentul privind dispozițiile comune. Cu privire la alocările financiare propuse în interiorul programului, acestea țin cont de nevoile de dezvoltare identificate la nivel de sector și axă prioritară și au în vedere criteriile de priorizare precum: populația, bugetul de investiții, capacitatea de cofinanțare, nevoia de finanțare și experiența perioadelor anterioare, portofoliul de proiecte pregătit din POAT 2014-2020.

Abordarea privind dezvoltarea urbană

Programul Operațional Regional este un program eminent adresat mediului urban, chiar dacă în anumite apeluri de proiecte orașele sunt în competiție pentru obținerea finanțării cu zone rurale.

În POR Nord-Est se va gândi un sistem adaptat specificului regiunii care să aibă în vedere translatarea principiilor coeziunii la nivel regional, date fiind actualele disparități intra-regionale. Se are în vedere construirea unui sistem care să pună în valoare următorii indicatori: nevoia de dezvoltare, capacitatea financiară reală, populația, specificitatea arealului asupra căruia se intervine. Acest mecanism de implementare va fi determinat atât de analizele bazate pe indicatori socio- economici, dar și prin consultări parteneriale ale mediului socio-economic.

Detaliile mecanismului de alocare bugetară urmează a fi stabilit și validat la nivelul regiunii.

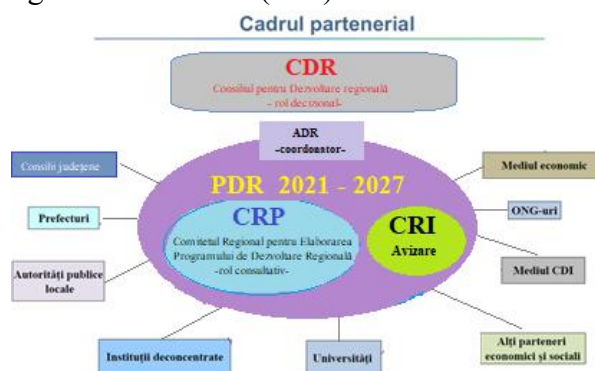
4.3 Parteneriate

În Regiunea Nord-Est structurile parteneriale sunt constituite în conformitate cu prevederile Legii 315/2004, cu modificările ulterioare. De asemenea, se iau în considerare:

- Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Dezvoltare Regională (CDR) al Regiunii de Dezvoltare Nord-Est;
- Regulamentul- cadru privind organizarea și funcționarea Comitetelor Regionale pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Regională (CRP) 2021-2027;
- Regulament privind organizarea și funcționarea Consorțiului Regional de Inovare (CRI) în Regiunea Nord-Est.

Astfel, relații parteneriale se stabilesc la nivelul:

- Consiliului pentru Dezvoltare Regională (CDR)
- Comitetului Regional pentru elaborarea PDR (CRP)
- Consorțiului Regional de Inovare (CRI)

- *Consiliul pentru Dezvoltare Regională (CDR)* - organism regional deliberativ, fără personalitate juridică, care este constituit și funcționează pe principii partenoriale la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, în scopul coordonării activităților de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională. Totodată, acesta este cu rol de asumare și decizie, inclusiv de a asuma în numele regiunii aceste programe și de a verifica și analiza implementarea lor, precum și care analizează și aprobă strategia și programele de dezvoltare regională. CDR este format din:
 - reprezentanții administrației locale,
 - președinții consiliilor județene,
 - primarii municipiilor reședință de județ,
 - câte un reprezentant al primarilor de orașe și unul al primarilor de comune din fiecare județ al regiunii.

- *Comitetul Regional pentru elaborarea PDR 2021-2027 (CRP)* are rol consultativ, reprezentând cadrul larg partenerial al CDR Nord-Est pentru elaborarea și avizarea PDR Nord-Est și are în componența sa ca membri titulari sau supleanți, reprezentanți, la nivel decizional, ai ADR, ai compartimentelor de dezvoltare rurală județene ale Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale precum și ai altor servicii deconcentrate ale instituțiilor publice centrale, reprezentanți ai instituției prefectului, consiliilor județene, consiliilor locale, ai societății civile, precum și reprezentanți ai altor organizații cu activitate relevantă la nivel regional în diverse domenii specifice. CRP este coordonat de ADR Nord-Est care asigură și secretariatul acestuia.

Componența structurilor partenoriale prevăzute în Regulamentul Cadru al Comitetelor Regionale sunt:

- Grupurile tematice regionale (GTR)
- Grupurile de lucru subregionale (GLSR)

Grupurile tematice regionale (GTR) stabilite la nivelul Regiunii Nord-Est sunt cu structura corelată cu obiectivele de politică (OP) de la nivel european pentru perioada 2021-2027:

- Competitivitate, inovare și transfer tehnologic, digitalizare (OP1);
- Mediu și schimbări climatice, eficiență energetică, mobilitate (OP2);
- Infrastructura regională de transport (OP3);
- Educație, ocuparea forței de muncă, sănătate, servicii sociale (OP4);
- Turism, cultură, patrimoniu cultural (OP5);
- Administrație și bună guvernare.

Grupurile de lucru subregionale (GLSR) sunt organizate la nivel județean, organizate în funcție de prioritățile regionale de dezvoltare. Atribuțiile grupurilor tematice regionale și grupurilor de lucru subregionale sunt de a examina analizele economice și sociale și problemele majore identificate la nivel județean, obiectivele de dezvoltare stabilite și strategia pentru realizarea acestora. Acestea contribuie la realizarea documentelor necesare elaborării PDR și formulează recomandări și propuneri care sunt transmise CRP.

- *Consortiul Regional de Inovare al Regiunii Nord-Est* (CRI Nord-Est) are rolul de a coordona elaborarea și implementarea Strategiei Regionale de Specializare Inteligentă VEST (RIS3), de a aviza rapoartele de implementare, monitorizare și evaluare și de a aviza portofoliul de proiecte prioritare.

Componența structurii parteneriale este prevăzută în Regulamentul privind organizarea și Funcționarea Consortiului Regional de Inovare în Regiunea Nord-Est și este format din reprezentanții următoarelor categorii de instituții/entități/organizații:

- Instituții de învățământ superior de stat acreditate și structuri de cercetare-dezvoltare ale acestora;
- Institute de cercetare – dezvoltare, care operează (au sediul central sau filiala cu personalitate juridică) în Regiunea Nord-Est;
- Institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare din subordinea Academiei Române sau a academiilor de ramură;
- Alte institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare, organizate ca instituții publice ori de drept public;
- Alte instituții publice sau de drept public care au ca obiect de activitate și cercetarea-dezvoltarea ori structuri ale acestora legal constituite;
- Institute sau centre de cercetare-dezvoltare fără scop patrimonial, recunoscute de utilitate publică;
- Alte institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare, organizate ca persoane juridice de drept privat, fără scop patrimonial;
- Entități de management ale clusterelor; -Entități de transfer tehnologic acreditate; - Agenți economici care au activitate de CDI.

Parteneriatul regional este compus din membrii titulari și membri supleanți, reprezentanți ai ADR Nord-Est astfel:

- Consilii județene și Primării de municipii și orașe;
- Servicii și instituții județene publice (Agenții pentru ocuparea forței de muncă, pentru protecția mediului, direcții de asistență socială, direcții de cultură);
- Inspectorate școlare, Universități, licee, institute de cercetare;
- Camere de comerț și industrie, întreprinderi mari;
- Direcții regionale de drumuri și poduri, căi ferate, aeroporturi;
- Grupuri de acțiune locală (GAL-uri), organizații de cooperare transfrontalieră, dezvoltarea turismului;
- Organizații culturale. O altă structură partenerială inițiată la nivelul Regiunii Nord-Est este Consortiul Regional de Inovare, constituit în conformitate cu prevederile din Metodologia pentru elaborarea Documentului Cadru pentru Strategia de Cercetare și Inovare Regională pentru Specializare Inteligentă, emis de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP).

Membri titulari sau supleanți, la nivel decizional, de la:

- ✓ ADR Nord-Est
- ✓ Consilii județene / prefecturi / municipii / orașe
- ✓ Direcția Regională de Statistică Regiunea Nord-Est

- ✓ Grupurilor tematice regionale (GTR)
 - ✓ Grupurilor de lucru subregionale (GLSR)
 - ✓ Universități
 - ✓ Mediului de afaceri
 - ✓ Patronate / sindicate
 - ✓ Societate civilă
 - ✓ Alte instituții și organizații cu reprezentare în Regiunea Nord-Est
- *Asociația Agențiilor pentru Dezvoltare Regională din România – ROREG* - înființată în anul 2005 ca organism neguvernamental, cu directoralitate juridică de drept privat, fără caracter politic, în conformitate cu OUG nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații și cu Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România.

ROREG
Asociația Agențiilor pentru Dezvoltare Regională din România

Conform Actului Constitutiv al Asociației Agențiilor pentru Dezvoltare Regională din România, art. 7, conducerea Asociației este exercitată de un Consiliu Director format din președinte și doi vicepreședinți aleși dintre directorii Agențiilor pentru Dezvoltare Regională, în baza unor mandate cu durata de 2 ani.

Asociația ROREG are drept membri cele 8 Agenții pentru Dezvoltare Regională din fiecare regiune de dezvoltare a României:

- **Agencia pentru Dezvoltare Regionala Nord-Est**
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Muntenia
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Vest
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru
- Agenția pentru Dezvoltare Regionala Bucuresti-Ilfov

Sediul Asociației ROREG este în Timișoara, str. Proclamația de la Timișoara, nr.5, județul Timiș.

Scopul Asociației ROREG este de a reprezenta interesele celor 8 Agenții pentru Dezvoltare Regională la nivel național, cât și la nivel internațional, în vederea sprijinirii dezvoltării lor instituționale și a promovării unei abordări comune și unitare în ceea ce privește dezvoltarea regională și implementarea programelor cu finanțare europeană.

Conform Statutului Asociației ROREG, aceasta are următoarele obiective:

- Asigurarea reprezentativității la nivel național și internațional a celor 8 Agenții pentru Dezvoltare Regională;
- Întărirea capacității administrative și instituționale a Agențiilor pentru Dezvoltare Regională;
- Îmbunătățirea legislației în domeniul dezvoltării regionale în România;

- Crearea unei atitudini favorabile dezvoltării regionale în rândul cetățenilor, administrației publice locale și centrale, a altor instituții și organizații de interes public;
- Armonizarea sistemelor de organizare, lucru și comunicare între cele 8 ADR-uri și în raport cu alte instituții naționale sau internaționale;
- Formularea unor poziții comune în raport cu diverse tematici în care sunt implicate cele 8 Agenții;
- Sensibilizarea opiniei publice asupra instrumentelor pentru dezvoltare regională.

De-a lungul anilor de funcționare, Asociația ROREG a crescut constant, reușind să susțină și să promoveze la nivel național interesele comune ale ADR-urilor și să asigure reprezentativitatea regiunilor în diverse structuri naționale. De asemenea, a acumulat o bogată experiență de colaborare și cooperare între regiuni, prin dezvoltarea unor mecanisme formale armonizate de lucru și comunicare.

Pentru viitoarea perioadă de programare 2021-2027, activitatea Asociației ROREG va fi cu atât mai importantă cu cât cele 8 ADR-uri vor fi Autorități de Management pentru Programele Operaționale Regionale. (sursa: <https://www.roreg.eu/>)

- *Agenția pentru Dezvoltare Regională (ADR) Nord-Est* funcționează ca Autoritate de Management pentru Programul Operațional Regional 2021-2027 în Regiunea Nord-Est și a elaborat prima versiune a programului, care a fost transmisă Comisiei Europene. Urmează primele negocieri.

Regiunea Nord-Est are șansa de a elabora și negocia direct cu reprezentanții Comisiei propriul program operațional regional pentru perioada 2021-2027 odată cu descentralizarea managementului fondurilor europene pentru dezvoltare regională. POR Nord-Est 2021-2027 va reprezenta *principalul instrument de finanțare din fonduri europene disponibil la nivel regional pentru zona urbană* în următoarea perioadă de programare, în care resursele financiare alocate Regiunii Nord-Est vor depăși valoarea de 1 miliard de euro.

După aprobarea finală a programului de către Comisia Europeană (care estimăm că va avea loc anul viitor), ADR Nord-Est va stabili calendarul lansărilor de apeluri de proiecte și va elabora ghidul solicitantului pentru fiecare componentă. Agenția va stabili practic la nivel regional condițiile specifice de finanțare a proiectelor.

Documentele pentru perioada de programare 2021-2027 sunt elaborate cu respectarea regulamentelor europene și a celor 5 obiective de politică prevăzute de acestea: *O Europă mai inteligentă, O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon, O Europă mai conectată, O Europă mai socială și O Europă mai aproape de cetățeni.*

La elaborarea programului s-au avut în vedere totodată și documentele strategice regionale aflate în consultare publică: *Planul pentru Dezvoltare Regională 2021-2027 al Regiunii Nord-Est și Strategia pentru Specializare Inteligentă (RIS3 Nord-Est) 2021-2027.*

În perioada de programare 2021-2027, finanțările vor fi orientate atât spre investiții cu o tipologie cunoscută, cât și spre tipologii noi de proiecte. Astfel, vor continua investițiile în *mobilitatea urbană și transportul public, amenajarea spațiilor verzi și regenerare urbană, investițiile în eficientizarea termică a clădirilor publice și rezidențiale, dezvoltarea turismului cultural și natural, realizarea unor trasee turistice, precum și în domeniul infrastructurii educaționale.* De asemenea, se vor finanța și *proiecte strategice de modernizare a drumurilor județene care asigură conectivitatea directă sau indirectă la rețeaua TEN-T.*

Un element de noutate îl reprezintă componenta "Smart City", prin care vor fi finanțate investiții privind digitalizarea administrației publice locale și a altor investiții specifice "orașelor inteligente", din varii domenii - mobilitate urbană, iluminat, clădiri publice, utilități edilitare, spații deschise, aplicații on-line etc.

Mediul de afaceri va beneficia în continuare de investiții prin Programul Operațional Regional 2021-2027, acestea fiind orientate către cele șase domenii de specializare inteligentă identificate în **Strategia pentru Specializare Inteligentă (RIS3 Nord-Est) 2021-2027 - Agricultură și industrie alimentară; Eficiență energetică și construcții (clădiri) sustenabile; Digitalizare, industrializare, inclusiv Industry 4.0; Industria manufacturieră și prelucrătoare; Industriile culturale și creative; Sănătatea și calitatea vieții.**

Vor fi sprijinite proiectele care vizează digitalizarea, cercetarea, transferul tehnologic, inovarea, precum și competitivitatea economică în aceste domenii.

În funcție de rezultatul negocierilor, dar și de propunerile venite din partea entităților interesate, Programul Operațional Regional 2021-2027 Regiunea Nord-Est poate suferi îmbunătățiri și actualizări.

În așteptarea aprobării finale a programului, colaborăm îndeaproape cu unitățile administrativ-teritoriale, pe care ne dorim să le sprijinim în identificarea și pregătirea de proiecte care să genereze un impact pozitiv real asupra dezvoltării locale și regionale.

Atenția noastră se îndreaptă totodată și către entitățile private, ale căror nevoi ne străduim să le înțelegem și să răspundem adecvat prin finanțările care vor urma.

4.4 Analiza SWOT Regională

Nr. Crt.	Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
1	Resurse Umane			
1.1	Regiunea cu mare număr de locuitori	Nivelul ridicat, continuu și în creștere al emigrației diferența dintre populația domiciliată și rezidență (2018) Scăderea populației rezidente în perioada 2012-2018	Realizarea investițiilor prevăzute în proiectele cofinanțate din POR 2014-2020/AP8 și POCU 2014-2020 Propunerea Comisiei Europene pentru cadrul financiar multianual 2021-2027 - obiectivul de politica nr. 4 - „O Europa mai socială” și alocări financiare în creștere prin FSE+ pentru educație, ocupare, incluziune, combaterea sărăciei. Asociația de Dezvoltare Intercomunitara Dezvoltare Sustenabila în Țara de Sus va face parte din Programul National Pilot de Descentralizare prin dezvoltarea teritoriala integrata ITI.	Continuarea efectelor negative economice și sociale cauzate de pandemia COVID 19, Continuarea migrației absolvenților de învățământ superior și a persoanelor calificate în alte State Membre sau în alte regiuni mai dezvoltate ale României, Accentuarea în continuare a gradului de sărăcie a populației, Șomajul deghizat existent în mediul rural – cuprinderea în populația ocupată a persoanelor care desfășoară activități economice neremunerate în/pentru familie

1.2	Mediana varstelor in regiune este mai mica fata de nivelul national si comunitar	Piramida vârstelor dezechilibrată, cu fenomenul continuu de îmbătrânire a populației și concentrarea în mediul rural, mai accentuat pentru copii, tineri și persoane vârstnice. Rata mortalității în regiune superioara nivelului mediu comunitar, iar în mediul rural superioara mediului urban, Nivelul ratei mortalității infantile în regiune este superior nivelului comunitar, cu diferențe între mediile de rezidență și județe, Dependentă demografică în creștere a persoanelor vârstnice de populația activă	Derularea inițiativei comunitare Next Generation EU – componentele digitalizare și reziliență	Continuarea procesului de îmbătrânire a populației
1.3	Densitatea medie a populației este mai mare la nivel regional comparativ cu nivelul mediu național	Rata sporului natural negativă și în continuă scădere, datorată valorilor accentuat negative, din mediul rural	Existența structurilor partenariale regionale și locale destinate dezvoltării educației – Consorțiul Regional Nord-Est pentru Educație, CLDPS-uri, etc.	
1.4	Nivel în creștere pentru rata fertilității în regiune, superior nivelului național	Speranța de viață la naștere în regiune este mai mică decât nivelul mediu comunitar, Nivelul ridicat al ratei fertilității în rândul Adolescentelor		
1.5	Rata de substituție la nivel regional este superioară nivelului național și comunitar	Disparități privind dezvoltarea umană locală între mediile de rezidență și între județe Disparități privind nivelul marginalizării între urban-rural și	Realizarea spitalului regional din Iași în perioada de programare 2021-2027 Existența și activitatea derulată de ONG-urile din regiune în domeniul ocupării, incluziunii sociale și combaterii	

		înterjudețean, Nivelul foarte scăzut al progresului social, Disparități urban-rural privind rata de substituție	sărăciei Dezvoltarea și implementarea în parteneriat a planurilor regionale și locale pentru educație	
1.6	Trend crescator pentru rata de activitate și rata de ocupare, cu nivele superioare celui național și comunitar	Ponderea ridicată a populației ocupate civile în agricultura și scăzută în industrie, Disparități intraregionale privind ponderea populației ocupate: agricultura versus servicii,	Derularea Programului de dezvoltare locală operat de FRDS, cofinanțat de SEE și fonduri norvegiene orientat pe reducerea sărăciei, incluziune socială și dezvoltare locală.	
1.7	Cresterea efectivului de salariați	Dezechilibre la nivel inter-județean privind distribuția salariilor		
1.8	Nivelul în scădere, foarte redus al ratei somajului, cu valori inferioare nivelului național și comunitar	Disparități urban-rural privind nivelul de intruire al populației ocupate, Menținerea dezechilibrelor privind rata de ocupare între bărbați și femei, Disparități intraregionale pentru rata somajului		
1.9	Existența centrelor universitare Iași, Bacău și Suceava în care funcționează 7 instituții de învățământ superior de stat și 4 particulare	Ponderea redusă a populației ocupate cu studii superioare și ponderea ridicată a populației ocupate cu studii primare/gimnaziale, Scăderea numărului de elevi înscriși în învățământul preuniversitar Disparități intraregionale privind evoluția populației școlare, pe nivele de educație, Nivel redus, în stagnare, inferior mediei naționale și comunitare pentru ponderea populației din grupa de vârstă	Existența strategiei privind modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023	

		30-34 ani cu studii superioare,		
1.10	Ponderea ridicată a populației școlare existente în regiune (in total national), Ponderea ridicată a unităților sanitare, in dinamica pozitivă Dinamica pozitivă a personalului medical	Nivele ridicate pentru rata abandonului școlar în învățământul profesional în unele județe ale regiunii, Nivel înca ridicat, in descreștere a ratei de parasire timpurie, superior nivelului național și comunitar, O serie de unitați școlare din regiune se confrunta cu lipsuri și nevoi, O serie de unitați medicale din regiune se confrunta cu lipsuri și nevoi, Disparități teritoriale urban-rural și interjudețean privind asigurarea serviciilor medicale: unitați medicale și personal medical, Numarul ridicat și în creștere al persoanelor cu dizabilitați, Cel mai ridicat nivel de sărăcie dintre regiunile Romaniei și Uniunii Europene, Nivelul foarte scazut al veniturilor gospodăriilor	Existenta planurilor regionale de servicii pentru sanatate	
2	Conectivitate, Transport, Digitalizare			
2.1	Prezenta a doua axe de bază și două axe complementare din rețeaua TEN-T rutieră	Numarul redus de localități în care este organizat transportul public în comun, Ponderea redusă a transportului public în comun electric. Numărul ridicat de accidente rutiere cu o evoluție pe un trend crescător.	Realizarea/finalizarea proiectelor pentru modernizarea/reabilitarea infrastructurii de transport rutier (drumuri județene și comunale) cu sprijinul financiar din POR 2014-2020 si PNDL II Unul dintre cele cinci obiective de politica a perioadei de programare 2021-2027 este dedicat conectivității - Obiectivul de politica 3 – „ O Europa	Grad insuficient de mentenanță pentru drumurile realizate/reabilitate Deficit bugetar ridicat care ar putea conduce la reducerea investițiilor dedicate Continuarea efectelor pandemiei COVID 19 (inclusiv percepția viitoare a pasagerilor) asupra transportului aerian
2.2	Prezenta a trei axe de baza si a	Ponderea ridicata a liniilor feroviare		

	unei axe complementare din rețeaua TEN-T feroviara	neelectrificate care determina viteze scazute pentru transportul de marfuri si pasageri, Ponderea ridicata a populatiei fara acces direct la rețeaua de cale ferata	mai conectata” Continuarea implementării mecanismului pentru interconectarea Europei în perioada de programare 2021-2027 – transporturi, energie și rețele digitale Extinderea rețelelor de comunicații electronice fixe de banda larga în „zonele albe” cu sprijinul financiar nerambursabil POC 2014-2020 (AP2/OS 2.1) Existenta Master Planului General de Transport al Romaniei pe termen scurt, mediu si lung Dezvoltarea și implementarea Programului „5G for Europe” Continuarea derularii programului WIFI4Europe. Implementarea Planului național de dezvoltare a infrastructurii Next Generation Networks	
2.3	Partea centrala a regiunii, pe directia nord-sud, impreuna cu partea mediana a judetului Iași, se afla pe traseele TEN-T de baza rutier si feroviar	Existența localităților urbane neconectate primar sau secundar la rețeaua TEN-T rutieră (1 municipiu si 5 orașe) sau feroviară (1 municipiu și 9 orase)		
2.4	Pondere ridicata a populației conectate primar sau secundar la rețeaua TEN-T rutiera. Existența în regiune a trei aeroporturi regionale in Bacău, Iași si Suceava cu un trafic aerian în continua crestere	Aproape jumătate (45,7%) din populația regiunii nu este conectata la rețeaua feroviara funcțională		
2.5	Continuarea implementării în perioada urmatoare	Descreșterea volumului de trafic de marfa pe calea ferata.		

	de programare a Planurilor de Mobilitate Urbana Durabile într-o serie de localități urbane	Nivel redus al volumului de marfuri transportate (rutier) către alte regiuni din România		
2.6	Infrastructura de internet broadband extinsă în mediul urban	Gradul redus de modernizare a drumurilor județene și comunale Disparități existente la nivel județean		
2.7	Implementarea în regiune a proiectelor aferente inițiativei WIFI4Europe (4 apeluri)	Absența variantelor ocolitoare pentru cea mai mare parte a municipiilor și orașelor regiunii – cu efecte negative asupra calității aerului, accesibilității		
2.8	Ponderea ridicată și în creștere continuă a numărului de gospodării conectate la rețele de internet (inclusiv broadband)	O serie de localități rurale/izolate sunt lipsite de rețele de comunicații electronice sau de rețele de comunicații electronice de bandă largă. Ponderea foarte redusă a celor care utilizează internetul și realizează comenzi on-line de achiziții de bunuri și/sau servicii în scopuri personale. Ponderea redusă a întreprinderilor cu website propriu în total întreprinderi active		
3	Mediu			
3.1	O serie de localități din regiune sunt semnate ale Convenției primarilor privind energia și clima	Ponderea scăzută atât a localităților, cât și a populației conectate la rețeaua de alimentare cu apă potabilă. Disparități interjudețene privind ponderea	Unul dintre cele cinci obiective de politică a perioadei de programare 2021-2027 este dedicat mediului - Obiectivul de politică 2 - O Europa cu emisii scăzute de carbon și mai ecologică – Tranzitia către o energie nepoluantă	Absența în continuare a variantelor ocolitoare pentru municipiile și orașele tranzitate în prezent de traficul greu – cu efecte negative asupra calității aerului Extinderea zonelor
3.2	Existența unui număr mare de			

	arii naturale protejate (parcuri nationale, naturale si rezervatii, situri incluse in rețeaua europeana Natura 2000)	populației deservite de rețeaua de apa potabilă. Ponderea scăzută atât a localităților, cât și a populației conectate la rețeaua de canalizare.	și echitabila, investiții verzi și albastre, economia circulara, adaptarea la schimbarile climatice și prevenirea riscurilor	predispuse la dezastre naturale (alunecari de teren, inundații, eroziune)
3.3	Existenta zonelor care detin un potential ridicat al surselor regenerabile si a proiectelor de valorificare a acestui potențial	Disparități interjudetene privind ponderea populației conectate la rețeaua de canalizare. Doar trei sferturi dintre localitățile urbane detin statii de epurare. Eficienta redusa a valorificării sistemelor de colectare selectiva puse la dispoziție de către operatori de salubritate și/sau administrații Publice. Depășiri ale concentrației în aer ale particulelor în suspensie PM10, a dioxidului de azot și a ozonului. Zone din bazinele hidrografice Siret si Prut unde unele cursuri de apa de suprafata nu au atins obiectivul de calitate. Suprafata foarte mare afectata de fenomenele de panta (eroziune de suprafata, alunecari de teren). Existenta siturilor contaminate sau potential contaminate.	Punerea în aplicare integrală și imediată de către Uniunea Europeană prevederilor Acordului de la Paris privind schimbarile climatice si a Pactului Ecologic European Derularea initiativei comunitare Next Generation EU – componentele tranziție verde și reziliența	Dezinteresul populației în colectarea și depozitarea selectivă a deșeurilor, în protejarea mediului, apetitul redus al operatorilor economici în a dezvolta investiții specifice valorificării, reciclării deșeurilor
3.4	Participarea a numeroase unitați administrative teritoriale la Programul Casa Verde	Numeroase probleme si nevoi desprinse din procesul de reabilitare termica a locuintelor / cresterea eficientei	Existența Strategiei Naționale de Management a Riscului la Inundații pe termen mediu și lung Implementarea/finalizarea proiectelor dedicate extinderii și reabilitării rețelei de apa și apa uzată, sistemele integrate de management a deșeurilor, retehnologizarea sistemelor de termoficare prevenirii și adaptării la schimbarile climatice, creșterii eficienței energetice, biodiversității, cu sprijinul financiar asigurat prin Programul Operational pentru Infrastructura Mare si Programul Operational Regional 2014-2020 (eficienta energetica) Cresterea aportului adus de economia circulara la crestere si ocupare. Strategia europeana pentru materialele plastice intr-o economie circulara. Realizarea de catre agentiile judetene de protectie a mediului a rapoartelor anuale judetene privind starea mediului. Implementarea in perioada urmatoare a Planurilor de Mobilitate Urbana Durabile	

		energetice. Prezenta efectelor schimbarilor climatice in Regiunea Nord-Est in ultimele doua decade. Existenta unor zone cu risc potential semnificativ la inundatii. Gradul foarte redus de reciclare a deseurilor Menajere.		
4	Economie			
4.1	Dinamica pozitivă a evoluției produsului intern brut	Cel mai redus nivel de dezvoltare dintre toate regiunile Romaniei: - Cea mai mica valoare a produsului intern brut regional pe locuitor - Cele mai mici valori pentru indicele de disparitate a produsului intern brut per locuitor. Aportul redus si constant al regiunii la constituirea produsului intern brut national. Disparitati intraregionale persistente privind nivelul de dezvoltare si implicit pentru contributia la formarea produsului intern brut regional. Aportul scazut al regiunii la formarea produsului intern brut national in industrie si tehnologia informatiei si comunicatiilor.	Propunerea Comisiei Europene pentru cadrul financiar multianual 2021-2027 - obiectivul de politica nr. 1 - „ O Europa mai inteligenta – transformare industrială inovatoare si inteligenta” va beneficia de o alocare de cel putin 35% din fondurile dedicate politicii de coeziune Actualizarea si implementarea Strategiei pentru Cercetare si Inovare Regională prin Specializarea Inteligenta RIS3 Nord-Est, precum și derularea de către ADR Nord-Est a mecanismului de descoperire antreprenoriala Constituirea Comitetului de Coordonare National pentru Specializare Inteligenta Actualizarea Strategiei Nationale pentru cercetare, dezvoltare tehnologica si inovare 2014-2020 Actualizarea Strategiei Nationale privind Agenda Digitala a Romaniei 2014-2020 Realizarea Strategiei Nationale pentru Cercetare, Dezvoltare Inovare 2021-2027 și	Continuarea efectelor negative economice și sociale cauzate de pandemia COVID 19 Intrarea economiei mondiale într-o perioada de decelerare economică ca urmare a disputelor comerciale dintre SUA și China Schimbari frecvente ale legislatiei fiscale cu efecte multiple negative și de durată asupra mediului de afaceri – 236 de reglementari care au modificat sau completat codul fiscal in 2018 Menținerea derapajelor bugetare pe termen mediu (deficit buget consolidat in creștere, peste limita de 3%) ceea ce implica aplicarea procedurii de deficit excesiv și a corecțiilor fiscale aferente
4.2	Contributie ridicata si constanta a agriculturii regionale la	Aportul scazut al regiunii la formarea valorii adaugate brute din agricultura versus nivel ridicat		

	formarea produsului intern brut national	al populatiei ocupate in agricultura	Strategia Natională pentru Specializare Inteligenta 2021-2027	
4.3	Aport ridicat si in crestere a serviciilor la formarea valorii adaugate brute regionale	Dificultăți întâmpinate de întreprinderile noi create	Creșterea gradului de penetrare al serviciilor de internet fix, de internet broadband și reducerea decalajelor dintre mediul urban și rural	
4.4	Dinamica pozitivă pentru întreprinderi noi create in perioada 2015-2017, cu creșterea ponderii celor amplasate în mediul rural	Distribuția neuniformă a întreprinderilor active în Regiune. Nivelul inferior si in stagnare al productivitatii muncii in regiune fata de nivelul mediu national (în perioada 2015-2018). Densitatea scăzută a numărului de întreprinderi active		
4.5	Ponderea ridicată a numărului de întreprinderi inovatoare în total întreprinderi	Nivelul redus al competitivității regionale Indexul competitivității regionale - 9,05 puncte(din 100) - 2019		
4.6	Comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare din Romania, Regiunea Nord-Est are performanțe bune la capitolele internaționalizare și investiții ale firmelor	Regiunea Nord-Est este încadrată ca inovator modest negativ cu performanțe care s-au înrăutătit de-a lungul timpului. Ponderea scăzută a investițiilor străine directe, nivel regional comparativ cu national. Disparitati in repartizarea investițiilor străine directe nivel intraregional. Disparități intraregionale privind contributia la valoarea totala a exporturilor nivel regional		

4.7	Infrastructura de sprijin a afacerilor dezvoltată, diversificată, bine distribuită teritorial	Comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare din Romania, Regiunea Nord-Est are performante modeste la capitolele antreprenariat, tehnologii noi, indicele schimbării industriale, creativitate		
4.8	Existență în regiune a 11 clustere: Domenii: textile-confecții, imagistică medicală, industria agroalimentară, turism, construcții, tehnologia informației și comunicațiilor, etc.	Ponderea foarte scăzută și în descreșterea a cheltuielilor de cercetare dezvoltare în total PIBR. Volumul redus al cheltuielilor în CD în RNE. Scăderea numărului de cercetatori, cât și a numărului total de salariați din activitatea de cercetare dezvoltare		
4.9	Existența în regiune a doua centre de transfer tehnologic	Numarul scăzut al IMM-urilor și al activităților aferente în domeniul TIC în regiune comparativ cu nivel național		
4.10	Contribuție ridicată și constantă a regiunii la valoarea totală națională a producției agricole și animale	Cea mai redusă contribuție (a întreprinderilor active) la formarea cifrei de afaceri totale nivel național (dintre toate regiunile) – constantă în perioada de analiză		
4.11	Existența în municipiul Suceava a Băncii de Resurse Genetice Vegetale – activități de explorare, colectare, evaluare și conservare resurselor	Contribuția foarte scăzută a regiunii la realizarea valorii totale a exporturilor Romaniei Balanța comercială pe deficit în perioada 2015-2019.		

	genetice vegetale			
4.12	Evoluția pozitivă a industriilor creative și culturale (ICC) în regiune.	Disparități intraregionale privind distribuția întreprinderilor active		
4.13	Potențial ridicat în creșterea și valorificarea fructelor de pădure, ciupercilor comestibile, produselor piscicole, apicole	Nivelul redus al suprafeței agricole totale amenajată cu lucrări de irigații. Agricultură de subzistență reprezintă o activitate economică predominantă în unele dintre localitățile urbane mici		
4.14	Dinamica crescută pentru evoluția sosirilor în regiune (turisti)	Nivelul redus de utilizare a capacității de cazare în funcțiune. Nivelul redus și în scădere continuă pentru durată medie de ședere	Potențial turistic ridicat și diversificat	
5	Dezvoltare teritorială			
5.1	Prezența în regiune a unui pol regional, trei poli județeni și 2 poli locali; municipiile Iași și Bacău încadrate ca orașe de rang I; municipiul Iași pol de creștere național, municipiile Bacău și Suceava poli de dezvoltare urbană	Dispersia teritorială neechilibrată a localităților urbane la nivelul regiunii.	Realizarea proiectelor de investiții finanțate din POR 2014-2020, PNDR 2014-2020 și Programul Național de Dezvoltare Locală II. Unul dintre cele cinci obiective de politică a perioadei de programare 2021-2027 este dedicat dezvoltării teritoriale - Obiectivul de politică 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale. Derularea inițiativei comunitare Next Generation EU – componentele tranziție verde, digitală și reziliență. Continuarea utilizării în perioada de programare 2021-2027 a	Continuarea efectelor negative economice și sociale cauzate de pandemia COVID 19. Continuarea migrației persoanelor cu studii superioare, cât și a persoanelor calificate către alte state membre sau regiuni din România care oferă un nivel atractiv de salarizare și o calitate a vieții superioară. Creșterea riscului de sărăcie sau excluziune socială în spațiul rural și în orașele mici și mijlocii din regiune. Continuarea declinului demografic și procesului de îmbătrânire demografică datorat emigrației și sporului natural negativ. Practicarea în
5.2	Prezența în municipiul Iași a domeniilor economice cu valoare adăugată ridicată: industria IT, tehnologia informației și comunicațiilor, industria	Migrația populației înalt calificată și calificată, în special din spațiul rural și orașele mici și mijlocii către marile zone metropolitane din România (București, Iași, Cluj Napoca) sau		

	farmaceutica, etc.	alte State Membre. Ponderea ridicata a populatiei care locuieste in zone urbane dezavantajate si marginalizate.	instrumentelor de dezvoltare teritoriala tip: dezvoltare locala plasata sub responsabilitatea comunitatii locale si investitii teritoriale Integrate	continuare a agriculturii de subzistentă ca activitate economica predominanta în localitățile urbane mici
5.3	In regiune sunt constituite asocieri sub forma zonelor metropolitane dezvoltate in jurul municipiilor resedință de județ	Disparitati teritoriale la nivel interjudețean, județean și între categorii de orașe privind comunitatile dezavantajate și marginalizate.	Actualizarea strategiilor integrate de dezvoltare urbana, a planurilor de mobilitate urbana durabile, a strategiilor de dezvoltare locală pentru perioada de programare 2021-2027 Asociația de Dezvoltare Intercomunitară	
5.4	Spatiul rural este acoperit în intregime de grupuri de actiune locala tip LEADER - Existenta a 47 de grupuri de actiune locala, active, care acopera o populație totală de peste 2 milioane de locuitori	Ponderea ridicata a populației care locuiește în zone rurale marginalizate. Disparități interjudețene privind populației care locuiește în zone rurale marginalizate.	Dezvoltare Sustenabilă în Țara de Sus va face parte din Programul Național Pilot de Descentralizare prin dezvoltarea teritorială integrată ITI. Strategia Nationale de Dezvoltare Teritoriala a Romaniei care transpune in plan teritorial obiectivele si prioritatile de dezvoltare a Romaniei pentru orizontul de timp 2035 -	
5.5	Capacitate administrativa acumulata de către administrația publica locala prin realizarea și implementarea de planuri și strategii de dezvoltare	Starea avansată de deteriorare, lipsa echipamentelor de specialitate, a dotărilor pentru unitățile de învățământ și medicale din orașele mici	existența axelor interregionale și intraregionale cu potențial de dezvoltare care traverseaza regiunea Nord-Est. Existenta Master Planului General de Transport al României pe termen scurt mediu și lung – document strategic privind	
5.6	Accesibilitate rutiera, feroviara și aeriana ridicata Pentru municipiile reședință de județ.		orientarile în domeniul transporturilor până în 2030. Derularea proiectelor care vizeaza lucrari de reabilitare / extindere / construcție / modernizare a infrastructurii tehnic-edilitara, cofinantate prin Programul Operational Infrastructura Mare 2014-2020.	
5.7	Infrastructura de broadband în mediul urban foarte bine dezvoltată	Disparitati privind accesul la rețeaua de Canalizare. Disparități privind accesul populației		

		din localitățile urbane la rețeaua națională de alimentare cu gaz metan. Disparități între zonele urbane privind asigurarea serviciilor medicale.		
5.8	Continuarea implementării în perioada următoare de programare a Planurilor de Mobilitate Urbana Durabile într-o serie de localități urbane	Disparități privind dezvoltarea umană locală între mediile de rezidență și între județe Disparități privind nivelul marginalizării între urban-rural și interjudețean. Disparități la nivel urban privind serviciul de transport public în comun.		
5.9	Infrastructura de afaceri dezvoltată, diversificată, uniform distribuită teritorial	Disparități interjudețene privind populația afectată de marginalizare. Suprafața medie a spațiilor verzi pe cap de locuitor (mediul urban) este inferioară atât mediei naționale cât și cerințelor comunitare. Disparități urbane privind nivelul înregistrat.		

Tab. 7 Analiza SWOT regională

5. Caracterizare generală a județului Suceava

Fig. 11 Județul Suceava pe harta României

Județul Suceava este situat în nordul regiunii Moldova, estul Maramureșului și nord-estul Transilvaniei din România, la granița cu Ucraina, cea mai mare parte a sa fiind constituită din Sudul Bucovinei. Se învecinează la nord cu Ucraina (frontieră de stat), la est cu județul Botoșani, la sud-est cu județul Iași, la sud cu județele Neamț, Harghita, Mureș și la vest cu județele Bistrița-Năsăud, Maramureș.

Situat în partea de nord-est a țării, cu o suprafață de 8553,0 km², județul Suceava este al doilea județ ca mărime din țară, reprezentând cca 4 % din suprafața totală a țării

Județul Suceava are în componență următoarele unități administrativ-teritoriale:

- 5 municipii: Suceava (reședință de județ), Fălticeni, Rădăuți, Câmpulung Moldovenesc și Vatra-Dornei;
- 11 orașe: Gura Humorului, Siret, Solca, Broșteni, Cajvana, Dolhasca, Frasin, Liteni, Milișăuți, Salcea și Vicovu de Sus;
- 98 comune, cu 379 sate.

Reședința județului este municipiul Suceava.

(Sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bul_Suceava)

5.1 Cadrul istoric

Prima și cea mai veche mențiune datată a numelui Sucevei este din 10 februarie 1388, descris în actul dat de Petru I Mușatinul în Cetatea Sucevei, legat de împrumutul pe care i-l ceruse regele Poloniei.

În același an, 1388, este menționat și orașul Suceava ca așezare urbană, fiind emis un act de către catolicosul armenilor, Teodoros al II-lea, în care armenii din mai multe orașe, între care și cei din Suceava (Ciciov) sunt supuși jurisdicției scaunului episcopal de Liov.

Între anii 1388 și 1390 a fost alcătuită Lista orașelor intitulată: "Așa se cunosc orașele rusești îndepărtate și apropiate", în care este menționat orașul Suceava. Despre oraș sunt indicații precise și în anul 1390, atunci când trimișii lui Mircea cel Bătrân și ai regelui Poloniei s-au întâlnit la Suceava unde au semnat convenția în orașul de reședință: "in partibus Moldavie oppidi Soczow".

Mutarea centrului politic de la Siret la Suceava a fost însoțită de extinderea localității și de creșterea numărului locuitorilor săi. Printre măsurile luate de Petru I Mușat în noua

reședință domnească a fost și aceea de adaptare a unei noi gândiri în organizarea spațiului urban. Astfel, Petru I Mușat renunță la vechea fortificație a așezării premușatine, ia măsuri de umplere a șanțului de apărare construit în preajma bisericii Mirăuților și de ridicare, pentru nevoile sale proprii și ale domniei, a unei construcții mari din lemn (19-6 m) la circa 250m vest de biserica menționată, de fapt primul nucleu al Curții Domnești din Suceava.

Petru I Mușat, de asemenea, clădește cea mai veche cetate din piatră din Suceava, Cetatea Șcheia, pe coasta dealului Zamca, în locul numit Șeptilici, de unde se puteau supraveghea drumurile dinspre nord și vest. Săpăturile arheologice au scos în evidență forma de romb a cetății, cu latura de 36 m în interior, cu ziduri de 3 m grosime, cu un turn și trei contraforturi puternice și cu șanț de apărare. Cetatea s-a distrus, probabil în urma unor alunecări de teren, în timpul domniei lui Alexandru cel Bun. Imediat după construirea cetății Șcheia sau chiar în paralel cu aceasta, Petru I Mușat a ridicat Cetatea de Scaun.

Construită la limita de răsărit a orașului, pe pîntenul terminal și abrupt al unui înalt și întins platou, Cetatea de scaun putea supraveghea direct o mare suprafață din valea Sucevei și, prin posturi de supraveghere, controla un teritoriu practic foarte mare pe toate direcțiile. având un plan rectangular (36x40 m), cu turnuri pătrate de apărare la fiecare colț, Cetatea de Scaun avea șanțuri de apărare spre platou, în care erau înfipte țăpușe și arici de metal.

Între 1774 și 1918, Suceava a fost un oraș în Imperiul Austriac (ulterior Austro-Ungaria), făcând parte din Regatul Galiției și Lodomeriei și Ducatul Bucovinei. În această perioadă, a îndeplinit rolul de localitate de frontieră austro-ungară cu Regatul României.

În secolul al XX-lea, orașul se extinde prin înglobarea localităților limitrofe Burdujeni și Ițcani, devenite cartiere.

În perioada comunistă, are loc un amplu proces de industrializare a Sucevei, a cărei populație crește de peste zece ori.

Suceava - în germană *Sedschopff*, *Sutschawa*, *Suczawa* sau *Sotschen*.

Localitatea se află în sudul regiunii istorice Bucovina (cu excepția cartierului Burdujeni). Orașul este situat în Podișul Sucevei, pe cursul râului cu același nume, la 21 km distanță de vărsarea în Siret.

Datorită diversității etnice și religioase de dinaintea celui de Al Doilea Război Mondial (în oraș locuind români, germani, evrei, armeni, polonezi, ruteni și cehi cu preoți pentru fiecare rit), Rudolf Gassauer numea Suceava „o Austrie în miniatură”.

Suceava a primit rangul de municipiu în anul 1968.

Municipiul Suceava, fiind unul dintre cele mai vechi și importante orașe ale României, este tranzitat de drumul european E85 (DN2), care asigură legătura rutieră cu București, față de care se află la 432 km. Magistrala CFR 500 străbate orașul, care este nod feroviar, de aici desprinzându-se linia ferată către Transilvania.

La recensământul din 2011, avea o populație de 92.121 de locuitori, fiind al 23-lea cel mai mare centru urban al României.

Municipiul Suceava a fost avantajat de faptul că în trecut a funcționat principala vamă a Moldovei, care deținea rolul de depozit, având privilegiul de a fi un mijlocitor pentru comerțul cu produse orientale atât către Polonia cât și către Ungaria.

Municipiul Suceava este înfrățit cu următoarele orașe:

- Sosnowiec (Polonia)
- Cernăuți (Ucraina)

- Yinchuan (China)
- Betleem (Israel)
- Laval (Franța)
- Soroca (Republica Moldova)[49]
- Karavas (Cipru)
- Mahala (Ucraina) [50]

5.2 Cadrul natural

Județul Suceava, situat în nordul României, ocupă o suprafață de 8553,5 km², fiind al doilea județ din țară ca întindere. Județul Suceava se învecinează la sud cu județele Mureș, Harghita și Neamț, la vest cu județele Maramureș și Bistrița Năsăud, la est cu județele Botoșani și Iași, iar la nord cu Republica Ucraina.

Rețeaua hidrografică a județului însumează 3092 km. Densitatea rețelei hidrografice este de 0,361 km râu/km² teritoriu, valoare superioară celei medii pe țară.

Principalele cursuri de apă ce străbat județul sunt: râul Siret (de la N la S) și afluenții săi, râurile Suceava, Șomuzu Mare, Moldova, Bistrița (curgând de la NV spre SE). Suprafața totală a luciilor de apă din județ este de 5542,63 ha, din care 5056,622 ha ape curgătoare și 486,008 ha lacuri.)

Suprafața totală a luciilor de apă din județ este de 5542,63 ha, reprezentând 0,65% din suprafața totală a județului, din care 5056,622 ha ape curgătoare și 486,008 ha lacuri.

În totalitate râurile de pe teritoriul județului Suceava sunt tributare râului Siret, datorită configurației generale a reliefului. Cantitățile cele mai mari de apă sunt transportate de râurile ale căror bazine de alimentare sunt situate în regiunea montană. Cel mai întins bazin hidrografic este cel al râului Moldova, care drenează prin intermediul afluenților săi peste 33% din suprafața județului Suceava, după care urmează Bistrița (cca. 30% din suprafață) și Suceava.

Apele stătătoare constau din lacuri naturale de dimensiuni mici și lacuri antropice amenajate în scopuri complexe: rezerve de apă industrială și potabilă, apărare împotriva inundațiilor, piscicultură etc. Cele mai numeroase acumulări antropice sunt cele 6 lacuri din lungul râului Șomuzu Mare.

Apele subterane din județ sunt cantonate în depozitele unor structuri cristalino-mezozoice, de fliș, în depozite miocene și mai ales în formațiunile aluvionare cuaternare.

Solurile de pe teritoriul județului Suceava cunosc o gamă variată de tipuri, datorită complexității condițiilor naturale, ca factori pedogenetici. La altitudinile cele mai mari, solul este slab evoluat, cuprinzând mult material scheletic. Solurile brune și brun-acide cu un orizont de humus de grosimi mici acoperă aproape în întregime zona munților flișului. Pe suprafețele calcaroase de pe masivul Rarău, precum și insular în lungul Obceinei Mestecănișului, se întâlnesc rendzine cu un orizont bogat în humus.

În regiunile de podiș, cu altitudini de 550-600 m, predomină solurile podzolice brune. Solurile cenușii, cu un orizont gros de humus, ocupă areale importante pe interfluviul Suceava - Siret și în Podișul Fălticenilor. Suprafețele structurale slab înclinate de la NV spre SE de municipiul Suceava, precum și Depresiunea Liteni, cunosc o dezvoltare importantă a solurilor cernoziomoide.

Caracteristicile solurilor extramontane favorizează îndeosebi cultura cartofului, cerealelor păioase, plantelor tehnice, porumb, etc.

Relieful județului se caracterizează printr-o mare varietate și bogăție a formelor: munți, depresiuni intramontane, dealuri, podișuri, câmpii, văi terasate, lunci, fiind format în principal din zona montană a Obcinilor Bucovinei din cuprinsul Carpaților Orientali (cca. 60% din suprafață) și Podișul Moldovei, cu o diferență de nivel între cotele extreme de 1922 m (de la 280 m în albia râului Siret, în partea sudică, la 2102 m vârful Călimani).

Fondul forestier ocupă 49,4% din suprafața județului (422.455 ha), reprezentând cca. 7% din întregul potențial silvic al României, județul Suceava ocupând din acest punct de vedere locul I pe țară. Ponderea vegetației o constituie pădurile, care reprezintă o resursă naturală importantă a județului. Suprafața împădurită totală a județului este de 411.115 ha (cca. 48,1% din suprafața totală a județului).

Pe teritoriul județului Suceava, potrivit Legii nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a, există două parcuri naționale (Rodna și Călimani) și 22 rezervații naturale, cu o suprafață totală de 4701,7 ha, reprezentând 0,55% din suprafața totală a județului, din care: 8 rezervații forestiere, 5 rezervații botanice, 5 rezervații geologice, 3 rezervații mixte, 1 rezervație paleontologică.

Rezervațiile din județul Suceava se caracterizează printr-o mare diversitate floristică, faunistică și peisagistică, determinată de răspândirea geografică a acestora din zona alpină până în cea de șes.

Clima județului este, corespunzător formelor de relief specifice județului, de trei tipuri:

- temperat-continentală, de podiș, în zonele Rădăuți-Suceava-Fălticeni
- premontană, în zonele Poiana Stampei-Câmpulung Moldovenesc
- montană în zona Rarău-Giumalău.

Structura ocupării teritoriului:

- vegetația forestieră - cca. 50,6% din teritoriu (reprezentând 7% din întreg potențialul silvic al României și ocupând locul I pe țară din acest punct de vedere)
- terenurile agricole - cca. 40,9%
- apele de suprafață - 1,6%
- drumurile și localitățile - 4,2%

Principalele cursuri de apă: Siret (între graniță și Lespezi), Suceava, Moldova (cursul superior și mijlociu), Șomuzul Mare;

Principalele lacuri: Dragomirna (lac de acumulare), Fălticeni, Horodniceni (iazuri);

Altitudinea maximă: varful Omu Suhard 1932m. vf. Pietrosul Bistriței 1791m, vf. Giumalău 1857m, vf. Rarău 1651m

În județul Suceava există 5 clase majore de habitate, astfel:

- *ecosisteme forestiere*: resursa importantă a județului, pădurile existente sunt de fag, stejar, brad, carpen, arin, sorb, arțar, molid și zambru; în compoziția pădurilor molidul reprezintă 65-70%, fagul și bradul 25-30%, iar celelalte esențe 5%. Fauna din aceste zone este reprezentată prin: ursul brun, cerbul carpatin, râsul, lupul, vulpea, mistrețul, iepurele, veverița, jderul, precum și prin numeroase specii de păsări (ciocănitoare, macaleandru, pițigoii, gaița, coțofana, cocoș de munte, uliu pasărar, cucuvea, buha, acvila tipătoare).

- *pajiști*: alpine și subalpine, habitate pentru specii rare de plante (Cephalanthera longifolia, Epipactis atrorubens, Epipactis helleborine, Festuca porcii, Festuca carpatica, Gentiana

punctata, *Gymnadenia odoratissima*, *Listera cordata*, *Listera ovata*, *Luzula pallescens*, *Filipendula ulmaria*, *Geranium sylvaticum* etc). In zona alpina întâlnim speciile cînteza alpina și cocosul de mesteacan, iar în pădurile de rasinoase pot fi întâlnite cocoșul de munte, ierunca și cojoaica. Mamiferele sunt reprezentate prin urși, lupi, răși, jderi, cerbi, parși comuni, lilieci bicolori, etc. Reptile întâlnite sunt: vipera, naparca, șarpele de alun.

- *turbarii și mlaștini*: localizate bazinul Dornelor (Poiana Stampei, Cosna) și Sarul Dornei; adapostesc o flora bogată, remarcându-se frecvent speciile din silvestru, mesteacan pufos, feriga, merișor, afin, curechi de munte, rogoz, mușchi frunzos arctic și subarctic, etc.

Fauna se compune din specii comune zonei: urs, lup, vulpe, jder, etc.

- *ecosisteme de luncă*: în sesurile Siretului, Sucevei și Moldovei. Flora acestora se compune din vegetație forestiera (stejar, frasin, carpen, tei, cires salbatic, plopul tremurator) și ierbacee (ghiocei, lacrămioare, viorele și monumentele naturii – laleaua peștrită și papucul doamnei). Fauna este bine reprezentată de mamifere (câprior, miștret, pisica salbatică, vulpe, etc), păsări (fazan, graur, stancută, etc).

- *ecosisteme acvatice*: ape curgătoare (râurile Siret, Bistrița, Moldova, Suceava) și ape statatoare (lacuri naturale mici și 6 lacuri antropice pe râul Somuzu Mare, în amonte de Fălticeni). Flora acestor ecosisteme este reprezentată de planctonul de râu (bacterioplancton, fitoplancton și zooplancton). Lacurile antropice găzduiesc peste 20.000 păsări de apă migratoare (rațe, pescăruși, buhai de baltă, erete de stof, stărc pitic, lebede, etc.)

5.3 Populația

Conform anuarului statistic din 2018, populația domiciliază în proporție de cca 44% în mediul urban (16,24 % în municipiul Suceava), județul având 16 municipii și orașe. Comunele mari din județ sunt Scheia (11.665 locuitori), Marginea (11.219 locuitori), Dumbrăveni (9.815 locuitori) și Udești (8.100 locuitori).

Analiza populației pe zone ocupaționale evidențiază că cea mai mare pondere o deține zona 1 Suceava 36,0%, urmată de zona 7 Rădăuți 21,8%, zona 2 Fălticeni 17,8%, zona 5 Câmpulung Moldovenesc 7,9%, zona 4 Vatra Dornei 6,8%, zona 6 Gura Humorului și zona 3 Siret 3,0%.

Populația județului Suceava este de 761.432 locuitori, reprezintă 19% din populația Regiunii de Dezvoltare Nord-Est și domiciliază în proporție de 43,89% în mediul urban (din care 16,24% își are domiciliul sau reședința în Polul de dezvoltare urbană Suceava).

Populația județului înregistrează o creștere ușoară și constantă în ultimii ani, bazată în special pe faptul că evoluția grupei de vârstă tânără (0-14 ani) este superioară grupei de vârstă 60 de ani și peste, în condițiile în care populația cu vârste cuprinse între 15 și 59 de ani înregistrează de asemenea un trend ușor ascendent (Sursa: Direcția Județeană de Statistică Suceava).

5.4 Învățământ și educație

Structura rețelei școlare pe tipuri de unități de învățământ, este prezentată în tabelul de mai jos (sursa: Raportul CJ Suceava-2019):

Nr. Crt	Denumire Tip de unitate Total	Nr. de unități Total
---------	-------------------------------	----------------------

1	Grădinițe cu program normal	354
2	Grădinițe cu program prelungit	24
3	Școli primare	88
4	Școli gimnaziale	220
5	Licee	37
6	Școli speciale	6
7	Cluburi sportive	3
8	Cluburi ale elevilor	7
9	Școală postliceala	1
10	C.J.R.A.E.	1
11	C.C.D.	1
	TOTAL	742
12	Grădinițe cu program normal private	2
13	Grădinițe cu program prelungit private	6
14	Școli primare private	1
15	Licee private	6
16	Școli postliceale private	9
	TOTAL PRIVATE	23
	TOTAL	765

Tab. 8

5.5 Economia și Mediul de afaceri

Județul Suceava ocupă un loc distinct în economia românească datorită diversității și, în unele cazuri, bogăției resurselor sale naturale.

Numărul total al firmelor existente în județ însumează 33.786.

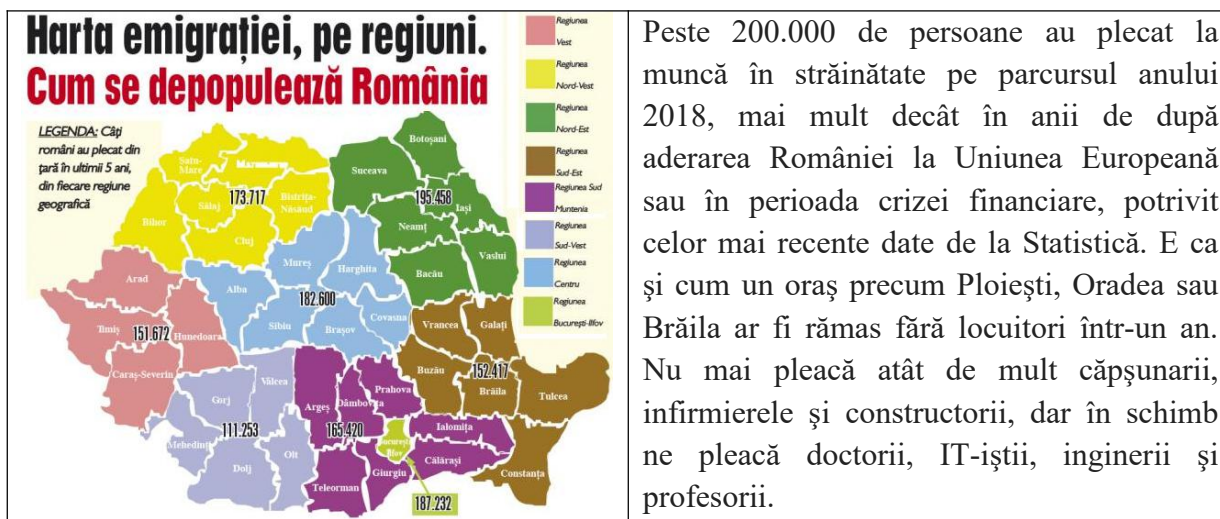
Pentru județul Suceava, ramurile industriale reprezentative sunt:

- industria lemnului, dezvoltată în corelație directă cu suprafața fondului forestier;
- industria alimentară, susținută de agricultură, se bazează, în principal, pe prelucrarea produselor animaliere, mai ales a laptelui și a cărnii;
- industria ușoară, reprezentată prin societăți de confecții și tricotaje, pielărie și încălțăminte;
- industria construcțiilor de mașini, reprezentată prin societățile comerciale care produc scule și rulmenți;
- industria extractivă, ramură economică tradițională, datorată bogatelor și variatelor resurse naturale ale județului, reprezentată prin exploatarea și prelucrarea minereurilor (minereuri cuprifere, polimetalice, de mangan, uranifere, sare).

Județul este cunoscut ca o zonă de excelență pentru cultura cartofului, pomicultură, în special măr, fiind renumit pentru murăturile din bazinul Milișăuți - Iaslovăț, dar și pentru partea zootehnică din zona montană.

Suprafața agricolă este de 354.820 ha (41,47%), structurată astfel:

- pajiști permanente - 171.456 ha, din care 93.052 ha pășuni, restul fiind fânețe;
- livezi - 3.140 ha;
- teren arabil - 180.224 ha, pe culturi: 60.230 ha plante de nutreț, 39.189 ha cereale păioase, 37.759 ha porumb, 21.053 ha cartofi, 21.993 ha alte culturi (legume, floarea-soarelui, rapiță, soia).

5.6 Transportul

Infrastructura de transport în județul Suceava se desfășoară pe mai multe cai: aerian, feroviar și rutier. În zona Bucovinei infrastructura transportului aerian este reprezentată prin Aeroportul Stefan cel Mare Suceava și cel din Bistrita Nasaud, transportul naval nu este posibil deoarece nu sunt ape practicabile (fluvii sau mare), iar cel rutier este reprezentat prin numeroase firme de transport și diverse parcuri logistice.

Căi de acces în județ:

- aeriane: Aeroportul Internațional „Ștefan cel Mare”, situat la 14 km de municipiul Suceava, cu posibilități pentru traficul internațional și asigurare, la cerere, a serviciilor de vama-graniță.
- rutiere: drumul european E 85 București - Suceava - Cernăuți și drumul european E 58 Halmeu (județul Satu Mare)- Suceava – Sculeni (județul Iași);
- feroviare: magistrala București - Suceava - Vicșani - Kiev - Varșovia - Moscova; calea ferată Cluj -Suceava - Iași.

Infrastructura rutieră

Drumurile publice asigură legătura între toate localitățile județului, precum și cu județele vecine. Se evidențiază în mod deosebit drumul european E85 – București - Bacău - Suceava – Cernăuți (Ucraina), ce traversează județul pe direcția nord-sud. Lungimea totală a drumurilor publice este de 2330 km, din care lungimea drumurilor naționale este de 483 km, lungimea drumurilor județene este de 1 037 km și a drumurilor comunale de 809 km.

Rețeaua de drumuri publice din județul Suceava are următoarele caracteristici:

- lungimea drumurilor (naționale, județene și comunale) este de 2.675,222 km, din care drumuri naționale, 632,011 km, drumuri județene, 1.136,424 km și drumuri comunale 906,787 km.
- lungimea străzilor orașenești din județ era în anul 2008 de 874 km, din care 455 km erau modernizați.

Căi ferate

Transportul feroviar se imparte în cel de călători și cel de marfă. Dacă piața transportului de calatori este naționalizată, piața transportului de marfuri este liberalizată.

Rețeaua feroviară are o lungime de 450 km, din care 203 km este electrificată. Teritoriul județului este străbătut de magistrala europeană București - Bacău - Suceava - Vicșani - Moscova.

Punctul Dornești din Județul Suceava are o importanță strategică deosebită, fiind unicul punct de trecere pentru transport feroviar de marfa cu Ucraina care deserveste zona Bucovinei și regiunea Moldova. Acesta este veriga între Regiunea Bucovina și regiunea Moldova cu o parte din Federația Rusă și Țările Baltice (Letonia, Lituania, Estonia, Finlanda) sau chiar Suedia.

Având în vedere directivele U.E. de a renunța la transportul rutier și feroviar pe baza de combustibil clasic (benzina/motorina) în următorii ani vom asista la transformări majore. Totodată, transportul feroviar este singurul sustenabil pe termen lung și cu randament economic.

Licitație completă pentru proiectarea liniei de tren Cluj Napoca – Suceava.

Calea ferată dintre care asigură legătura dintre Transilvania și Moldova dintre Ardeal și Moldova are peste 300 de kilometri. În aprilie 2021 Compania CFR Infrastructură a scos la licitație proiectarea ultimilor 106 kilometri de pe linia de tren Cluj Napoca-Suceava (secțiunea Ilva Mică-Pojorâta). Astfel, toate cele trei secțiuni ale liniei Apahida – Suceava sunt acum scoase la licitație pentru realizarea documentației tehnice - Studiul de Fezabilitate și Proiectul Tehnic. Această linie face parte din rețeaua europeană TEN – T și asigură legătura între două coridoare europene. Proiectul ar urma să permită creșterea vitezei de circulație și, implicit, reducerea duratei de călătorie pe subsecțiunea analizată și pe întreaga secțiune Apahida – Suceava, dar și îmbunătățirea condițiilor de călătorie și creșterea gradului de siguranță, gestionând în același timp impactul asupra mediului, “în conformitate cu cerințele europene”. (Sursa: <https://economedia.ro/licitatie-completa-pentru-proiectarea-linii-de-tren-cluj-napoca-suceava-calea-ferata-dintre-ardeal-si-moldova-are- peste-300-de-kilometri.html#.YIkDwrUZZ PY>).

Căi aeriene

Județul Suceava dispune, de asemenea, de un aeroport, situat în apropierea municipiului Suceava, la o distanță de 12 km, și cinci heliporturi (Putna, Sucevița, Moldovița, Voroneț, Floreni), prin care se asigură legătura permanentă cu restul României și cu alte țări, precum și servicii privind aterizarea altor aeronave din țară și străinătate.

5.7 Cultura

În domeniul culturii, județul Suceava se remarcă prin tradiții, obiceiuri, monumente de o certă originalitate bazate și pe evoluția cultural-spirituală de o reală autenticitate din zonă.

Mănăstirile Voroneț, Putna, Sucevița, Dragomirna și Humor, precum și Cetatea de Scaun a Sucevei, Hanul Domnesc impresionează prin elementele de arhitectură sau prin pictura interioară și exterioară, prin colorit. De asemenea, trebuie menționate aici cele 8 biserici pictate (cu pictura exterioară din Suceava) care au fost incluse pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO printre capodoperele de artă ale lumii:

- Biserica “Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul” de la Arbore;
- Biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” Mănăstirii Humor;

- Biserica cu hramul „Buna Vestire” a Mănăstirii Moldovița;
- Biserica “Sfânta Cruce” de la Pătrăuți;
- Biserica „Sfântul Nicolae” a Mănăstirii Probotă;
- Biserica „Sfântul Gheorghe” din municipiul Suceava;
- Biserica Sfântul Gheorghe a Mănăstirii Voroneț;
- Biserica „Învierii” a Mănăstirii Sucevița.

Un rol important în viața culturală îl au instituțiile de cultură, pe raza județului existând 29 de muzee și colecții publice. De remarcat sunt: Muzeul Național al Bucovinei, Muzeul Satului Bucovinean, Muzeul de Științele Naturii din Suceava, Galeria Oamenilor de Seamă, Muzeul de Artă „Ion Irimescu” și Muzeul Apelor „Mihai Băcescu” din Fălticeni, Muzeul de Științele Naturii și Cinegetică și Muzeul Etnografic din Vatra Dornei, Muzeul „Arta Lemnului” din Câmpulung Moldovenesc, Muzeul Etnografic „Tehnici populare bucovinene” din Rădăuți, Muzeul Obiceiurilor Populare din Bucovina Gura Humorului, Centrul de ceramică neagră de la Marginea, precum și muzeele mănăstirilor Putna, Sucevița, Moldovița și Dragomirna. Alături de acestea sunt casele memoriale Nicolae Labiș, Ciprian Porumbescu, Ion Irimescu, Simion Florea Marian, Eusebiu Camilar, acestea constituind o bogată zestre literară, etnografică și muzicală, precum și principalele atracții turistice ale județului.

5.8 Turismul

În zona Bucovinei, precum și pe tot cuprinsul județului Suceava se pot practica o multitudine de forme de turism: turismul itinerant cu valențe culturale, turismul balnear, turismul rural, ecoturismul, turismul de tranzit, turismul pentru vânătoare și pescuit, turismul pentru echitație, turismul pentru sporturile de iarnă, turismul de congrese și reuniuni, turismul de odihnă, recreere și agrement.

Bucovina este un model de toleranță etnică și religioasă, în care trăiesc mai bine de 10 grupuri etnice, fiind supranumită „Elveția Orientului” sau „Europa în miniatură”.

Denumirea de Bucovina este derivată de la termenul slav „buk”, ce înseamnă „fag”, regiunea fiind cunoscută sub denumirea de Țara Fagilor.

Bucovina din zilele noastre este împărțită între două state, sudul acesteia formând cea mai mare parte a județului Suceava (România), iar nordul său fiind inclus în regiunea Cernăuți (Ucraina).

Din punct de vedere administrativ, Bucovina este alcătuită din județul Suceava, mai puțin zona Fălticeni.

Peste 52% din suprafața județului este ocupată de păduri, acestea reprezentând peste 7% din potențialul silvic al României, Suceava ocupând din acest punct de vedere locul I pe țară.

Bucovina are cele mai multe biserici și mănăstiri aflate în patrimoniul UNESCO din România.

Există cea mai veche biserică de lemn din România, Europa și, după ultimele ipoteze, chiar din lume - Putna (1346).

Bucovina are peste 20 de rezervații naturale floristice, forestiere, geologie și mixte.

Stațiunea turistică Vatra Dornei are cel mai pur aer din România.

Animale precum ursul, lupul, cocoșul de munte și râsul încă se mai găsesc în libertate în pădurile Bucovinei.

Parcul Național Călimani, aflat pe teritoriul județului Suceava, include cel mai mare crater vulcanic din România, cu un diametru de circa 10 km, fiind unic în Europa și în lume, considerat atipic din punct de vedere al climei și reliefului, al peisajului, florei și faunei.

Unul dintre cele mai practicate meșteșuguri este încondeiatul ouălor, la Vama și Moldovița existând două muzee ale oului încondeiat.

Există peste 1000 km de trasee montane omologate și trasee de ciclism montan în județ.

De asemenea, pe teritoriul județului există peste 500 de monumente istorice.

În prezent, Cetatea de Scaun a Sucevei este singura cetate din România, și se pare că și din Europa, care găzduiește expoziții permanente amenajate pe ruine.

Muzeul de Istorie, cel mai recent renovat muzeu din țară, este unic la nivel național ca mod de prezentare și interactivitate.

5.9 Situația Socială

Pentru protecția copilului, în cadrul structurilor DGASPC Suceava beneficiază de măsuri speciale de protecție un număr total de 1.590 copii/tineri, din care:

- copii/tineri în plasament la asistenți maternali profesioniști - 557 ;
- copii/tineri în plasament în familia lărgită - 384 ;
- copii/tineri în plasament la familii/persoane fără grad de rudenie- 117 ;
- copii/tineri în plasament în servicii de tip rezidențial - 400 ;
- copii/tineri în plasament în servicii de tip rezidențial private - 132 ;
- un număr de 307 copii beneficiază de servicii de zi, astfel: 155 copii beneficiază de servicii de zi (centru de zi și centre de recuperare) și 152 copii beneficiază de serviciile echipelor mobile.

De asemenea în evidența DGASPC Suceava figurează:

- 354 asistenți maternali profesioniști care au copii în plasament;
- 851 persoane adulte sunt asistate în centre rezidențiale destinate persoanelor adulte cu handicap;
- 69 persoane adulte cu handicap beneficiază de serviciile centrelor de zi;
- 2.341 copii încadrați în grad de handicap ;
- 20.895 persoane adulte încadrate în grad de handicap.

DGASPC are în evidență un număr de 8.476 copii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate, proveniți din 6.096 familii, din care: 1.381 copii cu ambii părinți plecați la muncă în străinătate, 6.401 copii cu un părinte plecat la muncă în străinătate și 694 copii cu părinte unic susținător plecat la muncă în străinătate.

La data de 31.12.2018, DGASPC Suceava avea în evidență un număr total de 20.895 persoane adulte, încadrate în grad de handicap, din care: 8.965 gradul grav, 10.892 gradul accentuat, 990 gradul mediu 48 gradul ușor.

În cadrul concursului „100 de exemple de bune practici în serviciile sociale din România” derulat de Ministerul Muncii și Justiției Sociale, 4 servicii sociale ale Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava au fost nominalizate câștigătoare.

5.10 Valorile județului Suceava

Pe teritoriul județului Suceava există un număr de 29 de arii naturale protejate, de interes național, respectiv rezervații botanice, rezervații forestiere, rezervații geologice, rezervații paleontologice și o rezervație științifică.

Unic în lume datorită reliefului, florei, faunei și climei sale, Parcul Național Călimani are o suprafață totală de 24.041 ha, din care 10.700 ha pe teritoriul comunelor Poiana Stampei și Șarul Dornei din județul Suceava.

Subsolul județului Suceava conține rezerve mari de ape minerale, carbogazoase și necarbogazoase, renumite prin efectele lor terapeutice. Apele minerale carbogazoase formează cea mai bogată zestre de ape minerale din județ. Aria de răspândire a acestora cuprinde suprafețe întinse din zona cristalino-mezozoică de la nord și est de masivul Călimani. În Depresiunea Dornelor există peste 40 de izvoare de acest tip, dintre care cele mai cunoscute se află în Dorna Candreni, Poiana Negrii, Poiana Vinului, Poiana Coșnei, Neagra Șarului.

În domeniul culturii județul Suceava se remarcă prin tradiții, obiceiuri, monumente de o certă originalitate bazate și pe evoluția cultural-spirituală de o reală autenticitate din zonă. Mănăstirile: Voroneț, Putna, Sucevița, Dragomirna, Humor precum și Cetatea de Scaun a Sucevei, Hanul Domnesc impresionează prin elementele de arhitectură sau prin pictura interioară și exterioară, prin colorit.

În domeniul conservării și valorificării cărții, cele 302 de biblioteci din județ dispun la finele anului 2018 de un fond documentar de 4,9 mil. volume.

Un rol important în viața culturală îl au și celelalte instituții de cultură, pe raza județului existând 29 muzee și colecții publice. De remarcat este Complexul Muzeal Bucovina, Muzeul Satului Bucovinean, Muzeul de Științele Naturii din Suceava, Muzeul Etnografic din Vatra Dornei, Muzeul „Arta Lemnului” din Câmpulung Moldovenesc, Muzeul Etnografic „Tehnici populare bucovinene” din Rădăuți, Centrul de ceramică neagră de la Marginea, precum și muzeele mănăstirilor Putna, Sucevița, Moldovița, Dragomirna.

Trebuie menționate mănăstirile ortodoxe pictate care au fost incluse de UNESCO printre capodoperele de artă ale lumii: Moldovița, Sucevița, Humor, Voroneț, Arbore, Probota.

Alături de acestea sunt casele memoriale Nicolae Labiș, Ciprian Porumbescu, Ion Irimescu ce constituie o bogată zestre literară, etnografică și muzicală precum și principalele atracții turistice ale județului care au fost vizitate în anul 2018 de 806,8 mii vizitatori.

ATRAȚII SI OBIECTIVE TURISTICE DIN JUDEȚUL SUCEAVA.

Fig. 12

La fel ca și întreg județul, reședința, Suceava, este un oraș plin de obiective turistice, majoritatea istorice. Au fost găsite urme ale civilizației din Evul Mediu și ruine ale palatelor domnești. Cetatea de Scaun a Sucevei, care a fost ridicată în vremea domnitorului român Petru Mușat, este dovada vie că românii au avut nevoie de ziduri înalte înaintea cotropitorilor.

Stațiunea Vatra Dornei este foarte cunoscută pentru apele minerale și termale deosebit de benefice pentru sănătate.

Gura Humorului este o destinație recomandată pentru frumusețile naturale, mănăstirea Voroneț și o zonă de agrement pe placul tuturor. Impresionante sunt Muzeul Oului, mănăstirile bucovinene, chilia lui Daniil Sisastru și Munții Rarău și Obcinele Bucovinei.

Mănăstirea Dragomirna din comuna Mitocu Dragomirnei, județul Suceava

Mănăstirea Dragomirna este un complex mănăstiresc fortificat, ridicat între anii 1602-1609 în satul Mitocu Dragomirnei din comuna cu același nume, județul Suceava.

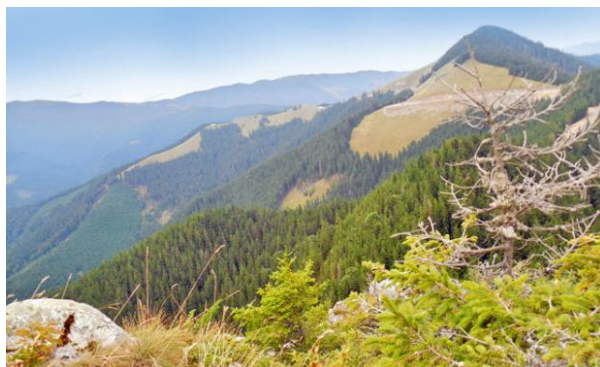
Catedrala Adormirea Maicii Domnului din orașul Câmpulung Moldovenesc, județul Suceava.

Catedrala Adormirea Maicii Domnului din Câmpulung Moldovenesc are hramul de „Adormirea Maicii Domnului”.

**Parcul Național Călimani
din județele Mureș, Suceava, Harghita și
Bistrița-Năsăud**

Munții Calimani reprezintă unul dintre cele mai înalte masive muntoase din România, făcând parte din categoria Carpaților Orientali.

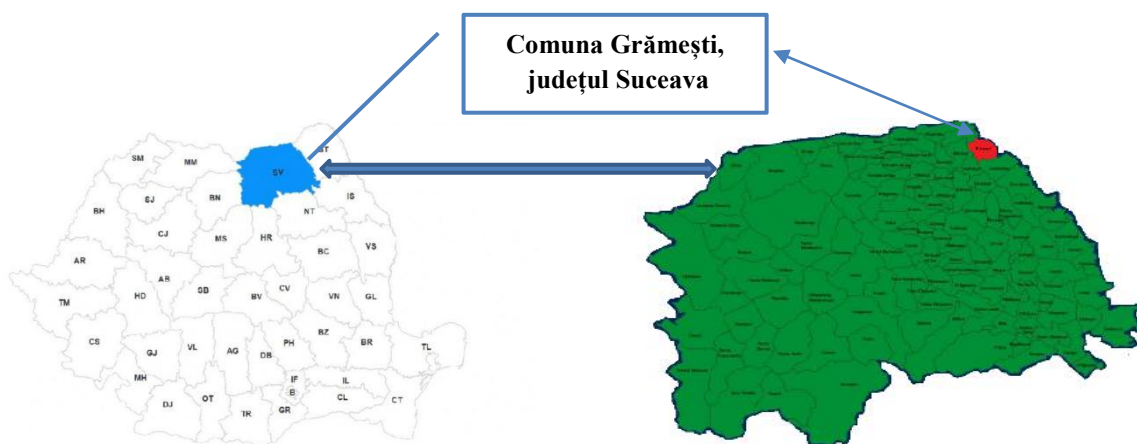
Munții Rarău din județul Suceava

Fiind situați în centrul Carpaților Orientali, Munții Rarău oferă o priveliste de vis turiștilor sau celor aflați în explorarea regiunilor abrupte ale țării.

(Sursa: <https://locuridinromania.ro/judetul-suceava/>)

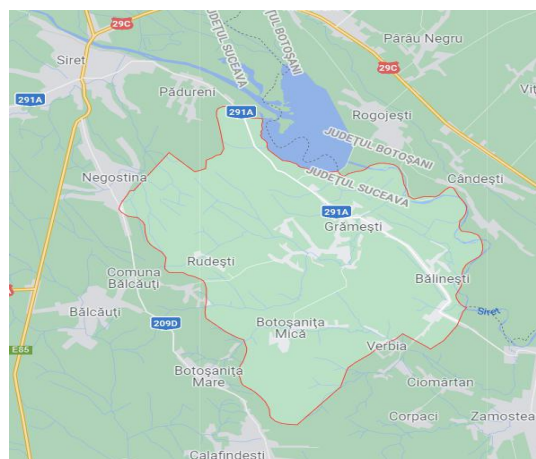
6. Prezentarea comunei Grămești județul Suceava

Grămești este o comună în județul Suceava, Moldova, România, situată în partea de est a județului Suceava. Până la reforma administrativă din 1950 a făcut parte din județul Dorohoi.

Comuna Grămești, județul Suceava:

- se întinde pe o suprafață de 3727 ha;
- este formată din satele: Grămești (reședința de comună), Bălinești, Botoșanița Mică, Rudești și Verbia.

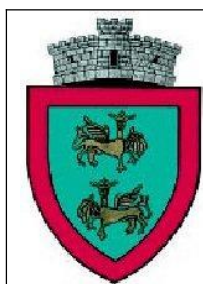

Comuna Grămești, județul Suceava se află la o distanță de cca. 60 km față de municipiul Suceava, la cca. 9 km față de orașul Siret și la cca. 35 km față de municipiul Rădăuți.

UAT Grămești, județul Suceava se învecinează la:

- nord-est cu comuna Mihaileni din județul Botoșani, peste râul Siret;
- sud-est cu comuna Zamostea;
- sud cu comuna Calafindești;
- vest cu comuna Balcauți;
- nord-vest cu orașul Siret.

Prin Hotărârea Guvernului, nr. 1290/2003 privind aprobarea stemelor comunelor din județul Suceava, Anexele 1.38, 2.38 a fost aprobată Stema UAT Grămești, județul Suceava:

Descrierea stemei:

Stema comunei Grămești, potrivit anexei nr. 1.38, se compune dintr-un scut pe fond albastru, cu bordură roșie, încărcat cu doi manticori, cel de jos conturnat, de aur. Scutul este timbrat cu o coroană murală cu un turn de argint.

Semnificațiile elementelor însumate:

Propunerea de stemă a comunei Grămești asigură concordanța elementelor acesteia cu specificul economic, social, cultural și tradiția istorică ale comunei, respectând tradiția heraldică a acestei zone și legile științei heraldicii.

Coroana murală cu un turn de argint semnifică faptul că așezarea este comună.

6.1 Reper istorice

(1) Prima mențiune a satului Grămești este în anul 1430, iulie 7, când jupânul Șteful Jumătate primește satul Căndești pe Siret, cu moară pe Siret, între Grămești și Rogojești.

(2) Denumirea satului Grămești provine de la legendarul Grama, care în 1439, fiind partizan al lui Ștefan Vodă, va disputa cu fratele său, Iliș Vodă, un ban Grama, probabil frate cu Oană Grama, proprietar de moșii pe Câmpul lui Dragoș, și cu Coste Grama, proprietar al Siminicenilor. Acest Grama a avut patru feciori, pe Stan, Sima, Bodea și Bogdan Grama, un singur urmaș fiind consemnat de mărturiile istoriei, Grama, fiul lui Stan și părintele lui Grama vameș, care se însurase cu sora nevestei lui Ștefan Centaurul. Cum satul lui Grama avea să fie împărțit, în 1430, între fiii lui Ioan Jumătate, este de presupus că Grama care a dat numele satului Grămești era ori tatăl, ori unchiul lui Ioan Jumătate, care putea moșteni sau cumpăra satul, conform dreptului valah, doar ca „neamul cel mai apropiat”, indiferent că era vorba de cumpărătură sau de moștenire.

(3) Apoi această localitate și altele din componența comunei trec prin moștenire și de la un proprietar la altul în toată perioada 1430-1785, când satul Botoșănița (Tacul), sat lângă Grămești, așezat parte pe costișă și parte pe șes, între niște gârle a fost, din vechime, a mănăstirii Putna, din Bucovina. La 1785, s-a vândut partea ce a rămas în Moldova, după luarea Bucovinei, care forma un singur trup cu partea ce se prelungește în Bucovina. Sătenii împroprietăriți au 104 hectare, iar proprietarul moșiei, 152 hectare câmp și 35 hectare pădure. Însemnate: pârâul Verichia, dealul Botoșănița, care servește de hotar dinspre Bucovina.

(4) Există mențiune despre anul 1804, când „Parohia Grămești, 400 familii, cu biserica parohială „Sfântul Nicolae”, a fost construită de locuitori, din lemn bârne, tencuită și văruiată, în locul altei biserițe, arsă. Se repară, în 1887, acoperită cu șindrilă. Parohia Verpolea, 86 familii, anexată de cătunele Rudești, 30 familii, și Botoșănița, 60 familii, toate din comuna Grămești, are biserica parohială „Sfântul Nicolai” din Verpolea, întâi construită din lemn bârne, adusă de la Sinăuți, de lângă Mihăileni, reînnoită cu pereți de cărămidă și acoperită cu șindilă de ctitorii Elena și preot V. Teodoriu, părinții preotului Ioan Vasiliu, născut la 1799, care o refăcu de piatră. Și filiala Adormirea din Rudești este construită din bârne, tencuită și văruiată, acoperită cu șindrilă, sus podeală din scânduri, jos nepodită, făcută în locul unui schit călugăresc. Vechea clopotniță, ce fusese de cărămidă, înaintea bisericii, s-a mutat la poartă, pe stâlpi de lemn.

(5) În anul 1899, în localul primăriei comunei s-a ținut ”licitațiune publică orală pentru arendarea terenurilor de arătură, de fânețe și a golurilor de munte pentru pășune, încorporate pădurilor prin perimetrarea lor, cu ocaziunea vinderii de veci a moșiilor” în Bălinești (*Monitorul Oficial*, Nr. 172, 2 noiembrie 1899, p. 5915).

(6) În anul 1900: „Grămești, comună rurală, în județul Dorohoi, plasa Berhometele, formată din satele: Botoșănița, Grămești, Rudești și Verpolea, cu reședința primăriei în Grămești. Are: 468 familii sau 2.173 suflete; 3 biserici, cu 3 preoți, 4 cântăreți și 3 pălimari; 1 școală, condusă de 1 învățător și frecventată de 58 elevi; 1.380 hectare 66 ari pământ sătesc; 1.944 hectare 93 ari câmp și 365 hectare 96 ari pădure a proprietarilor de moșii; mai multe iazuri și puțină vie. Bugetul comunei este de lei 6.214, bani 43, venituri, și de lei 6.097, la cheltueli. Vite mari cornute 620, oi 1.257, capre 10, cai 57 și porci 770. Sunt 60 stupi. Grămești, sat, pe moșia cu același nume, plasa Berhometele, județul Dorohoiu, cu 318 familii sau 1.611 suflete. Proprietatea moșiei este a dlui Bogdan V. Goilav. Are o biserică, cu hramul „Sfântul Nicolai”

cu 2 preoți, 2 cântăreți și 1 pălimar, mică, de lemn, și tencuită, făcută în 1804, de către săteni; o școală, condusă de 1 învățător și frecventată de 50 elevi, așezată într-un local bun făcut de comună. Sătenii împroprietăriți au 1.004 hectare 26 ari pământ; iar stăpânul moșiei, 1.246 hectare 1 ar câmp și 214 hectare 83 ari pădure, cu diferite eserțe de arbori; iar la malul Siretului, un frumos zăvoi, luncă de răchită și lozie. Pâraiele ce trec pe moșie sunt Marele și Verechia, ce vin din Bucovina. Drumuri principale: acel ce duce la Bălinești și acel ce duce la Botoșanița, prin Rudești și Verpolea. Hotarele moșiei sunt cu : Bălinești, Botoșanița, Rudești, Verpolea și Siretul. Însemnate aicea sunt dealul Cudrina, dealul Movila și Podișul Horaițului”. (7) În anul 1991 Victor Bobu a scris o monografie a Bălineștilor (1938) și una a comunei Grămești (1991).

De menționat că cei 144 de ani de stăpânire austriacă în Bucovina au avut un bilanț contradictoriu pentru populația românească. Pe de o parte, teritoriul scos de sub influența otomană a cunoscut o lungă perioadă de pace, chiar și în timpul războaielor napoleoniene, fiind ferit de invaziile turcilor sau ale rușilor. Mai mult: integrată în Imperiul Habsburgic, Bucovina a fost influențată direct și mai rapid de ideile moderne europene.

Conform monografiei :”Intrarea Bucovinei sub stăpânirea austriacă produce importante schimbări în viața vechii așezări Grămești. Instaurarea «Cordonului» duce la ruperea satului în două vetre: partea cea mai mare rămâne în Bucovina, sub numele de Botoșenița Mare, și partea cea mai mică în Moldova, Botoșenița Mică...”, continuând cu descrieri interesante pe baza unor vechi documente interpretate de un istoric cunoscător al epocii pentru această parte de țară. Multe date, documente, oameni și evenimente sunt aduse în paginile care evocă modernitatea și contemporaneitatea comunității Grămești. Terenul actualei comune, oferind condiții cât se poate de bune de viațuire, păstrează numeroase vestigii de interes arheologic de o mare vechime și diversitate. Principalul obiectiv este reprezentat de Biserica veche din satul Bălinești, unul din cele mai interesante monumente ale arhitecturii medievale moldovenești, ctitorie a logofătului Tăutu, construită între 1493-1499.

„Monografia comunei Grămești, județul Suceava” ediția I. a fost lansată în octombrie 2014 prin grija prof. univ. dr. Natalia Simion, sponsor al acestei lucrări, care și-a desfășurat activitatea la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, fiică a satului Grămești. Istoria comunei este adunată în 620 de pagini prin munca asiduă timp de trei ani a trei cadre didactice de la Școala Gimnazială „Pahomie C. Vasiliu” Grămești: Fevronia Jolobai, Iosif Cost și Vasile Amariei. Festivitatea de lansare a lucrării a avut loc la Căminul Cultural din localitatea Grămești. Iar în iunie 2015 a apărut un valoros volum de istorie locală ”Comuna Grămești, județul Suceava – monografie”, ediția a II-a, lucrare semnată de înv. Vasile Amariei, prof. Fevronia Jolobai și prof. Iosef Cost, iar susținerea financiară aparține magistratului Gheorghe Horodincă și regretatului ing. Dumitru Bălineanu.

6.3 Cadrul natural

Relieful

Comuna Grămești, județul Suceava este situată în zona de podiș a județului Suceava, cuprinzând o parte a podișului Dragomirnei - masiv deluros care este cea mai tipică parte a Podișului Sucevei prin toate caracterele geomorfologice proprii Podișului Moldovenesc: custe și platforme, înălțime medie 450 m și cotă maximă de 528 m. în vârful Teisoara. Podișul Dragomirna este cuprins între culoarele văilor Suceava și Siret. Afluenții acestora îl

drenează. Podișul înclină spre sud-est în pantă ușoară (sub 1°). Altitudini semnificative pe teritoriul administrativ al comunei și în vecinătăți sunt cuprinse între 397 m – satul Dealul Padureni (oras Siret), 504 m – Comuna Calafindesti și Dealul Malenchii – 475 m iar pe malul Siretului – cca. 220-225 m. Relieful prezintă, din punct de vedere al condiționărilor de ordin tehnic, potențial de construibilitate.

Solul

Conform hărții solurilor pentru județul Suceava, în zona comunei Grămești, sunt următoarele soluri de podiș: soluri cernozomoide levigate, soluri argiloiluviale cenușii, soluri argiloiluviale brune, soluri podzorice (soluri sărace în humus), soluri aluviolate și aluviuni.

Tipurile de sol podzo-luvice și brun-luvic (clasa cambisoluri) sunt în cadrul etajului fagului și de amestec și brun-roșcat luvic și cenușii (clasa luvisoluri/argilluvisoluri) - în cadrul etajului stejarului.

Clima

Comuna Grămești, județul Suceava este situată în limitele climei dealurilor și podisurilor (200-800m), districtul nordic, având climă temperat continentală. Clima comunei Grămești este determinată de mișcarea maselor de aer care vin dinspre vest, nord sau est. Masele de aer care vin dinspre vest își pierd treptat din umezeală în timpul escaladării barierei Carpatilor Orientali, încât în partea estică a județului, implicit și în zona comunei Grămești, ajung mai uscate. Aerul de origine nordică aduce ninsori, iarna și ploi reci, primăvara și toamna. Din est sosesc influente climatice continentale cu secete vara, cu cer senin, geruri și viscole iarna. Pentru zona de podiș temperatura minimă înregistrată este de -32,5°C, iar temperatura maxima +38,5°C, temperatura medie a lunii iulie este de 18° - 19°C. Temperaturile medii anuale care caracterizează climatul de podis sunt cuprinse între 7° și 8°C.

Rețeaua hidrologică

Rețeaua hidrologică este reprezentată de Râul Siret, care este principala arteră hidrografică din zonă. Acesta delimitează teritorial județul Suceava și comuna Grămești de județul Botoșani pe o lungime de circa 27 km și are ca afluenți pe partea dreaptă a cursului: Pârâul Mare, Verehia. O resursă hidrografică importantă pentru comună o reprezintă amenajarea pe râul Siret a lacului de acumulare „Rogojești” al cărui mal are vecinătate cu comuna pe o lungime de circa 4 km.

Sistemul Hidrotehnic Independent Siret în anul 2018, a desfășurat activități de întreținere și reparații cuprinse în „Programul de gospodărire a apelor pe anul 2018”, aprobat de Administrația Bazinală de Apă „Siret”- Bacău. S-au efectuat lucrări de continuare a consolidării malului drept în zona Grămești a acumulării Rogojești, pentru a opri eroziunea.

Flora

Conform hărții vegetației, flora pe raza teritorială a comunei este cea specifică subzonei pădurilor de fag și stejar. Pădurea Bălinești-Verbia-Tacu, dispusă pe terenuri cu înălțimi variate (între 300-400 de metri), este formată din specii de fag, carpen, stejar, mesteacăn, arțar, tei, cireși sălbatici. În luminișuri sunt prezenți arbuștii: alun, păducel, sânger, călin, etc.

Fauna

Fauna este cea specifică zonei podișului Sucevei și este reprezentată de mistreți, iepuri, vulpi. Se întâlnesc aici și numeroase specii de păsări (barza, rândunica, găina, coțofana, cucul, mierla, privighetoarea, bufnița, rața sălbatică, uliul, etc), reptile și amfibieni (șopârta de pădure, gusterul, brotacul, buhaiul de baltă, etc). Apele Siretului constituie mediul de viață al unui număr de specii reprezentative de pești: scobarul, cleanul, crapul, mreana, bibanul, știuca, iar în zona amenajării hidrotehnice „Rogojești” se pot întâlni rațe sălbatice, percăruși, ș.a.

Activitatea seismică

Din punct de vedere seismic, zona este în perimetrul E, comuna Grămești fiind situată, conform hărții tectonice, pe un fundament cristalin străvechi, afectat de cutari precambriene, acoperit cu o cuvertura sedimentara din cadrul plăcii tectonice est-europene. Adâncimea de înghet maxim este de 1,10 m.

6.4 Populația

Conform recensământului efectuat în 2011, populația comunei Grămești număra 3.032 de locuitori, în scădere față de recensământul anterior din 2002, când se înregistraseră 3.101 locuitori. Majoritatea locuitorilor sunt români (98,45%). Pentru 1,32% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută. Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (96,93%), cu o minoritate de penticostali (1,06%). Pentru 1,55% din populație, nu este cunoscută apartenența confesională.

Structura populației din comuna Grămești, județul Suceava în anul 2014

Satele	Grămești	Bălinești	Verbia	Botoșănița Mică	Rudești
Total Comună	1933	544	168	274	135
	3054				

6.5 Învățământ și educație

La nivelul comunei Grămești există 9 unități de învățământ, din care 3 grădinițe și 6 școli distribuite astfel:

- 2 grădinițe în satul Grămești și una în satul Bălinești,
- 2 școli în satul Grămești, o școală în satul Bălinești, o școală în satul Verbia, o școală în satul Botoșănița Mică și una în satul Rudești;

Populația școlară este formată dintr un număr de 364 elevi, repartizată astfel:

- 264 elevi în satul Grămești;
- 36 în satul Bălinești;
- 17 în satul Verbia;
- 13 în satul Botoșănița-Mică;
- 8 în Rudești.

În comuna Grămești nu sunt copii de vârstă școlară care nu frecventează cursurile.

Personalul didactic al comunei este format din 29 de cadre, repartizate după cum urmează:

- 25 cadre didactice în satul Grămești,
- 4 cadre didactice în satul Bălinești,

Din cele 29 de cadre didactice, 21 au domiciliul în comună și 28 sunt calificate.

6.6 Economia și Mediul de afaceri

Pe teritoriul comunei Grămești, județul Suceava își desfășoară activitatea mai mulți agenți economici, în majoritate cu domeniul de activitate comerț, dar există și unități de producție și servicii în domeniul agricultură, creșterea animalelor, prelucrarea laptelui, morărit, construcții, debitat lemn, prelucrare lemn, etc.

În comuna Grămești, județul Suceava sunt înregistrate un total de 36 firme, dintre care 35 firme SRL, 1 firme SOCO. Domeniile de activitate cele mai populare în Grămești sunt 4711 - Comerț cu amanuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, bauturi și tutun, 4941 - Transporturi rutiere de marfuri, 4120 - Lucrări de construcție a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale. Astfel, în comuna Grămești mulți agenți economici au ca activitate principală comerțul en-detail de produse alimentare și nealimentare, activități de producție și servicii, printre care se numără și următorii: GRAMISTEANCA COM SRL, YOLAND SRL, GASTRO GUST SRL, BENIMAR SRL, AMANO MARIUS TRANS SRL, LULU SPEED SRL, PATYMAR DINAMIC SRL, CAPANO S.R.L., precum și TUDACOS S.R.L. - cod CAEN 5630 - Baruri și alte activități de servire a bauturilor, ANECHITEI MOREX ARJUN S.R.L. - cod CAEN 1061 - Fabricarea produselor de morărit, COSMOS TECHNOLOGY RM S.R.L. - cod CAEN 6202- Activități de consultanță în tehnologia informației, etc. Principala societate reprezentativă este S.C. "Tudia" S.R.L. ce are ca domeniu de activitate colectarea și prelucrarea laptelui și produse de panificație. Se menționează faptul că această societate se implică în modernizarea procesului de prelucrare a laptelui conform standardelor europene. (sursa: site-ul primăriei).

Suprafața agricolă pe raza teritorială a comunei se întinde pe 2696 ha, reprezentând 70,2 % din suprafața totală a comunei, din care 58,4% sunt suprafețe arabile, restul fiind suprafețe ocupate de pășuni 8,2%, fânețe 2,8% și livezi 0,8%.

În raport cu structura suprafeței agricole și a solurilor, predomină culturile de grâu, secară, orz, ovaz, porumb, cartofi, sfecla, perene vechi și noi pentru fân, etc.

Producția animalieră este determinată în mare măsură de bază furajeră, creșterea animalelor depinzând direct de pășunile și fânețele naturale, acestora adăugându-se nutrețurile cultivate.

Comuna Grămești este situată în cadrul pajiștilor de dealuri, pe care producția este mai redusă decât de pe etajul alpin, datorită degradărilor prin suprapășunat sau eroziune. De asemenea, se constată o scădere a afectivelor de ovine și bovine și o creștere la efectivele de pasări și porcine.

La nivelul comunei Grămești, cea mai mare parte a populației activă a fost înregistrată în agricultură, iar din cei aproximativ 255 salariați, cei mai mulți sunt în sectorul bugetar (administrație publică, învățământ, sănătate, asistență socială, etc) cu o pondere de circa 65%, restul fiind în comerț, construcții, industria prelucrătoare a laptelui, a lemnului, etc.

În concluzie se impune sprijinirea unor programe de relansare a activităților industriale și de construcții, avându-se în vedere existența resurselor umane și tehnologice, pe de o parte și a celor materiale pe de altă parte.

6.7 Infrastructura

Căi rutiere

Comuna Grămești, județul Suceava este străbătută de drumul județean DJ 291 A (Zvorîstea – Zamostea – Siret) și de drumul comunal DC 35 (Grămești – Gropeni – Balcauti – DE 85) – drum modernizat prin Programul SAPARD, finanțat de către Uniunea Europeană. Cele mai utilizate mijloace de transport pentru sosirea în comuna Grămești sunt autoturismele proprii, vehiculele cu tractiune animală și mijloacele de transport în comun (autobuz). Transportul în comun este asigurat prin existența a două linii de autobuz care efectuează curse pe ruta Suceava – Grămești și Rădăuți – Siret – Grămești – Dorohoi.

DN 2 (Bălcăuți) - Bălcăuți - Gropeni - Grămești - DC 36 (Grămești)

DC 36 Zamostea (DJ 291A) - Grămești

DC 35 A Grămești – zona Mânigeni (com. Grămești);

DC 35 B Grămești – Botoșenița Mică;

DC 36 Bălinești – Verbia (com. Grămești)

Modernizarea drumurilor comunale face parte din proiectele prioritare ale comunei Grămești în perioada 2021-2027.

Prin PNDL a fost aprobat proiectul *Reabilitare drum comunal DC 35 și modernizare drum comunal DC 35B în comuna Grămești, județul Suceava.*

Conform Programului Național de Reformă (PNR): Dezvoltarea infrastructurii de transport reprezintă o prioritate a guvernului, obiectivul principal fiind asigurarea conectivității și accesibilității la principalele coridoare de transport. *Investițiile sunt orientate pe dezvoltarea unei infrastructuri moderne, sigure și durabile, eforturile fiind concentrate, în principal, pe îmbunătățirea pregătirii și accelerarea implementării proiectelor de investiții în infrastructura de transport pentru punerea în aplicare a priorităților stabilite prin Master Planul General de Transport al României (MPGT).*

MPGT constituie instrumentul strategic de planificare a intervențiilor majore pentru perioada 2016-2030, semnificative pentru obiectivele de transport la nivel național. Obiectivele MPGT sunt puse în aplicare în baza Strategiei de Implementare ce stabilește prioritizarea proiectelor, programul de eșalonare a proiectelor, perioada acestora de implementare și sursa de finanțare.

Căi feroviare

Se depun eforturi pentru Corelarea sistemului de transport feroviar cu cel de persoane sau de mărfuri.

Poștă și telecomunicații

Comuna Grămești, județul Suceava este deservită de Compania Națională Poșta Română, Oficiul Județean de Poștă Suceava – Ghișeul Poștal Grămești.

Comuna Grămești beneficiază de acces la telefonia fixă, telefonia mobilă, precum și acces la internet prin Romtelecom.

Utilități

În Comuna Grămești rețeaua de alimentare cu apă potabilă este în curs de realizare. În unele sate ale comunei alimentarea cu apă se realizează în sistem individual cu puțuri în incintele gospodărești. De asemenea, s-a început realizarea proiectului privind construcția rețelei de canalizare și a stației de epurare.

Pe raza comunei Grămești nu există un sistem de colectare și depozitare a deșeurilor menajere, serviciul de salubritate fiind concesionat unei societăți de salubritate SC Fritehnic SRL.

Pe teritoriul comunei Grămești nu se desfășoară activități industriale care să producă reziduri. Deșeurile zootehnice rezultate din amenajări în gospodăriile particulare nu se neutralizează în instalații și sunt folosite în proporție foarte mare ca îngrășământ natural.

Comuna Grămești nu este racordată la sistemul național de transport și distribuție a gazelor naturale.

Agentul termic necesar atât pentru locuințele populației, cât și pentru diversele instituții publice este asigurat prin arderea combustibililor solizi în sobe. Aprovizionarea cu lemne și butelii de aragaz se face din orașul Siret, având în vedere distanța mică între cele două localități.

Alimentarea cu energie electrică a comunei este realizată aproape în întregime.

6.8 Servicii publice

<p>UAT Grămești, județul Suceava:</p> <p>Localitate: Grămești, Județul: Suceava, Țara: România, Cod poștal: 727285 Telefon: 0230 569955 ; 0230 569992 Website: http://www.comunagramesti.ro E-mail: gramesti_info@yahoo.com Primar: Șuleap Vasile Viceprimar: Antonesei Adrian Secretar: Aiftincai Gheorghe</p>	
---	--

Fig. 14 Primăria Comunei Grămești

Administrația Publică

Comuna Grămești este administrată de un primar și un consiliu local compus din 11 consilieri. Primarul, Șuleap Vasile, de la Partidul Social Democrat, este în funcție din 2004. Începând cu alegerile locale din 2020, consiliul local are următoarea componență pe partide politice:

- Partidul Social Democrat - 6 consilieri,
- Partidul Național Liberal - 3 consilieri,
- Partidul Puterii Umaniste – 2 consilieri.

În cadrul primăriei se acordă următoarele servicii:

Resurse Umane

Starea civilă

- Publicații de căsătorie
- Înregistrare naștere
- Înregistrare deces
- Înregistrare căsătorie
- Eliberare certificate de stare civilă
- Certificate de stare civilă eliberate în străinătate

Registrul Agricol

Urbanism :

- Autorizații construire/desființare
- Certificate de Urbanism
- Întrebări frecvente

Cadastru și Fond Funciar

Asistență socială

- Ajutoare încălzire
- Stimulente educaționale și inserție
- Ajutor Social
- Alocații
- Indemnizații creștere copil

Administrație și Gospodărire Comunală

Poliția Rurală Grămești

6.9 Sănătate

În comuna Grămești există un dispensar medical uman, un dispensar medical veterinar și o farmacie privată.

- În cadrul dispensarului uman funcționează cabinetul de medicină de familie cu un doctor și 2 persoane reprezentând personalul mediu sanitar și un cabinet stomatologic cu un medic stomatolog.
- În cadrul dispensarului veterinar lucrează 1 medic veterinar din sectorul privat și o persoană reprezentând personalul mediu sanitar (domeniul veterinar).
- Locuitorii comunei se deplasează la spitalul din Siret, Rădăuți sau Suceava pentru situații mai delicate sau grave de sănătate.

Conform *Programului Operațional Combaterea Sărăciei 2021-2027 – Program Multifond FSE+ și FEDR* unul din obiectivele specifice este promovarea unui mediu de lucru sănătos care să reducă riscurile la adresa sănătății, a adaptării la schimbare a lucrătorilor, a întreprinderilor și a antreprenorilor și a îmbătrânirii active și în condiții bune de

sănătate. Tipurile de proiecte vor fi: Măsuri care încurajează îmbătrânirea activă, Măsuri de promovare a egalității de șanse și a participării active în societate.

De asemenea, un obiectiv specific este promovarea participării femeilor la piața muncii, a unui echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, inclusiv accesul la servicii de îngrijire a copiilor și a persoanelor dependente. Ca și tipuri de proiecte vor fi: Infrastructura socială care contribuie la incluziunea socială; Promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor; Măsuri de promovare a echilibrului între viața profesională și cea privată, inclusiv a accesului la servicii de îngrijire a copiilor și persoanelor dependente; Sprijin pentru educația adultului; Măsuri de promovare a egalității de șanse și a participării active în societate.

Ministerul Fondurilor Europene va asigura funcția de Autoritate de Management pentru Programul Operațional Reducerea Sărăciei 2021-2027, aspecte reflectate și în cadrul *Acordului de Parteneriat* negociat cu Comisia Europeană.

6.10 Asistență socială

În cadrul primăriei activează Compartimentul de Asistență Socială cu 2 inspectori de asistență socială.

Conform informațiilor primăriei în domeniul asistenței sociale se întocmesc dosare pentru:

1. Beneficiari venit minim garantat – ajutor social;
2. Beneficiari alocații compensatorii;
3. Asistenți personali;
4. Îndemnizații persoane cu handicap;
5. Tichete pentru grădiniță;
6. Alocații de stat.

6.11 Cultura

Pe raza comunei Grămești, județul Suceava activează un Cămin cultural în satul Grămești și 3 biblioteci, din care 2 sunt școlare și una publică.

De asemenea, există 5 biserici de cult ortodox. Majoritatea locuitorilor comunei Grămești sunt de credință ortodoxă. Satele componente ale comunei sunt deservite de cel puțin câte un lăcaș de cult ortodox: Biserica Ortodoxă „Sf. Petru și Pavel” și Biserica Ortodoxă „Sf. Nicolae” din Grămești, Biserica Ortodoxă „Sf. Nicolae” din Bălinești, Biserica Ortodoxă „Sf. Dumitru” din Rudești, Biserica Ortodoxă „Sf. Paraschiva” din Botoșănița Mică.

Biserica din Bălinești, ctitorie a logofătului Tăutu, construită între 1493-1499, este Monument istoric, cu valoare excepțională de integrare în patrimoniul cultural-UNESCO (selecție preliminară a Ministerului Culturii).

Cetățeni de onoare:

- Regulamentul privind acordarea Titlului de "Cetățean de Onoare al comunei Grămești, județul Suceava" a fost aprobat prin Hotărârea Consiliului Local, nr. 51/28 decembrie 2015.

- Prin Hotărârea Consiliului Local Grămești, nr. 38 din 23.10.2014, a fost conferit titlul de cetățean de onoare al comunei Grămești doamnei profesor universitar, doctor, Natalia Simion, născută Bălineanu, în satul Grămești, comuna Grămești, județul Suceava.

Evenimente locale:

Zilele comunei Grămești pe 28-29 iunie,
Piață agro-alimentară în fiecare zi de miercuri ,

Obiceiuri calendaristice:

Obiceiuri de Anul Nou

- *Crăciunul*– datina colindatului în ziua de Ajun (24 decembrie) este deschisă de copii și continuată spre seară de tineri; în seara zile de Crăciun, colindă adulții, prilej cu care se organizează petreceri între prieteni / rude;
- *Anul Nou* – urăturile (plugușorul) din seara de Ajun, practicate de copii, tineri și adulți, sunt suplimentate de jocurile cu măști (caprele, urșii, căiuții, țigani, turcii, moșii, babele etc.) și teatrul popular (benzile sau partiile formate din haiduci, ofițeri, împărați, generali, panduri etc.), acestea desfășurându-se pe tot parcursul sărbătorilor de iarnă; în dimineața zilei de Anul Nou (1 ianuarie), copiii umblă cu „semănatul” sau „sorcova”, aruncând boabe de grâu, orz sau secară prin case și adresând gazdelor urări de bine, sănătate și belșug;
- *Boboteaza* – obiceiuri precum sfințirea apelor, confecționarea crucii de gheață, stropirea gospodăriilor, livezilor, animalelor și oamenilor cu aghiasmă, strigătele și zgomotele sunt practicate și astăzi.

Obiceiuri de peste an:

- aprinderea focului primăvara, pentru asigurarea fertilității câmpului și grădinilor (de Alexii și în noaptea Învierii);
- Paștele (încondeiatul ouălor, pregătirea mesei tradiționale, participarea la slujba de Înviere, sfințirea coșului pascal, masa festivă, precum și bătutul toacelor la biserici, trasul clopotelor, ciocnitul ouălor vopsite etc.);
- punerea ramurilor verzi la poartă, la uși și la ferestre (de Florii și de Sf. Gheorghe se folosesc ramuri de răchită cu „mâțișori”, iar la Duminica Mare, crengi de tei);
- organizarea horelor în fiecare duminică și în alte zile de sărbătoare, astăzi obiceiul limitându-se de regulă la hram și doar în anumite localități;
- hramurile satelor, unde familiile, prietenii și cunoscuții se întâlnesc și organizează petreceri la casa gazdei din localitatea în care are loc hramul;

Ritualuri de trecere

- *Nașterea*– cuprinde obiceiuri destinate ocrotirii copilului de deochi și boli, obiceiuri practicate la prima scaldă, obiceiuri de botez și de cumetrie, precum și obiceiuri la scâldăciune; la șase luni după naștere, copilului i se „taie moțul” de către nași, ocazie cu care se organizează o nouă petrecere.
- *Nunta*–include obiceiuri legate de peșit, logodnă (ceremonial cu o mică petrecere)

6.12 Turismul

Comuna Grămești, județul Suceava dispune de un potential turistic, dar care în prezent este încă insuficient valorificat. Pentru dezvoltarea turismului la nivelul comunei Grămești este necesară integrarea în rețelele turistice existente la nivelul județului Suceava.

Obiective turistice

	<p>Biserica „Sfântul Nicolae” din Bălinești este o biserică ctitorită de logofătul Ioan Tăutu în perioada anilor 1494-1499 în satul Bălinești (ținutul Dorohoiului, astăzi în comuna Grămești din județul Suceava, România). Această construcție este un monument reprezentativ al epocii lui Ștefan cel Mare (1457-1504). Biserica „Sf. Nicolae” din Bălinești a fost inclusă pe Lista monumentelor istorice din județul Suceava din anul 2015.</p>
	<p>Acumulările Rogojești - Bucecea, ca parte a Rețelei Ecologice Natura 2000, a fost declarată arie de protecție specială avifaunistică, prin Hotărârea Guvernului nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, modificată și completată prin Hotărârea Guvernului nr. 971/2011.</p> <p>Acumulările Rogojești - Bucecea a fost declarată pentru conservarea speciilor de păsări de interes comunitar și a habitatelor în care acestea trăiesc. Se situează în partea nord-estică a României, zona Podișului Moldovei, fiind formată din două lacuri artificiale: Rogojești și Bucecea, construite pe Râul Siret. Această arie protejată este formată în mare parte din luciu de apă și stufărișuri, cuprinde și terenuri agricole, pajiști, mlaștini, dar și suprafețe antropice reprezentate în special prin diguri.</p>
	<p>Apropierea de rezervația naturală din comuna vecină Zamostea: Distanța dintre Zamostea și Grămești este de 9.9 km, care poate fi parcurs. Timp de parcurgere aproximativ 12 minute.</p> <p>Pădurea de luncă se află la 290 metri altitudine. Situată pe terasa inundabilă a Siretului se întinde spre est până la contactul cu zona colinară a Podișului Sucevei. Foarte bogată în taxoni este reprezentativă pentru cracterul ei de sistem relictar.</p>

7. Evaluarea SDL 2014-2020

Evaluarea strategiei de dezvoltare locală aplicată de comuna Grămești, județul Suceava în perioada 2014 - 2020 este necesară pentru identificarea și analiza rezultatelor, efectelor, mecanismelor implementării și formularea de recomandări și lecții învățate. Evaluarea rezultatelor strategiei este utilă pentru furnizarea dovezilor și informațiilor cu caracter strategic referitor la ceea ce s-a obținut și cum s-a obținut, prin implementarea strategiei, în vederea îmbunătățirii strategiei pentru perioada 2021 – 2027. Astfel, pe orizontul de timp 2014 – 2020, au fost identificate domenii prioritare, totodată, corelate cu domeniile de intervenție, prinse în prioritățile operaționale la nivel național.

7.1. Portofoliul de proiecte demarate/implementate în perioada 2014 – 2020:

Nr. Crt.	Portofoliul de proiecte	Descriere proiect	Grad de implementare*
1.	Infrastructura rutieră		
1.1	Modernizare drumuri comunale prin fonduri UE	Betonarea părții carosabile a trei drumuri comunale cu lungime totală de 7,2 km, a rigolelor de scurgere a apei pe lungime de 2,5 km și două poduri	100%
1.2	Modernizare drumuri comunale prin PNDL 1 și 2	Betonarea părții carosabile a patru drumuri comunale cu lungime totală de 9,2 km și a rigolelor de scurgere a apei pe lungime de 5,0 km	100%
1.3	Modernizare drumuri comunale prin fonduri locale	Betonarea părții carosabile a unui drum comunale cu lungime totală de 0,5 km și construirea a două podețe	100%
2	Infrastructura canalizare și alimentare cu apă		
2.1	Înființare sistem de alimentare cu apă și sistem de canalizare cu stație de epurare	Aducțiune de apă pe lungime de 9,0 km, rețea de distribuție apă pe lungime de 14 km, rețea de canalizare pe lungime de 14 km, stație de epurare cu capacitate de 200	32%
3	Infrastructura		
3.1	Construire teren de sport multifuncțional fonduri UE	Teren de sport cu gazon artificial cu suprafața de 100 mp	100%
3.2	Construire bază sportivă din fonduri proprii	Cameră tehnică, vestiare aferente stadionului de fotbal suprafața sde 110 mp	50%
4.	Cultura		
4.1	Modernizare și dotare cămin cultural cu fonduri UE	Modernizarea căminului cultural Grămești: instalație de încălzire, apă și canalizare schimbare șarpantă acoperiș și dotare cu mobilier și stem audio	60%
5	Învățământ		
5.1	Construire grădiniță cu program normal din fonduri UE și proprii.	Local de grădiniță cu trei săli de clasă	100%
5.2	Construire sală de sport	Sală de sport cu 102 locuri	Procedură de licitație
6	Sănătate		
6.1	Modernizare și dotare dispensar uman	Reparații capitale, schimbare șarpantă acoperiș, dotare cu aparatură medicală	Depus pentru finanțare

Tab. 9 Portofoliu proiecte pe perioadă precedentă

În rezultatul analizei, s-a constatat că în perioada 2014-2020 au fost derulate proiecte în domeniile infrastructură rutieră, apă și canalizare, sănătate, învățământ precum și în cultură.

În ceea ce privește relevanța strategiei anterioare, aceasta poate fi apreciată din punctul de vedere al relevanței față de nevoile socio-economice identificate în analiza contextului anterior.

Pentru analiza eficacității, respectiv a progresului înregistrat în realizarea obiectivelor propuse este necesară o evaluare a modului în care măsurile de acțiune propuse în cadrul strategiei și-au atins țintele stabilite.

Impactul Strategiei de Dezvoltare Locală 2014 – 2020 este evaluat prin prisma efectului de ansamblu al beneficiilor aduse de strategie asupra unui număr cât mai mare de persoane, justificând astfel utilitatea strategiei. Se remarcă faptul că marea parte a măsurilor implementate au vizat domeniul infrastructurii. Impactul așteptat prin implementarea acestor măsuri vizează creșterea calității vieții populației din comună și atragerea unui număr mai mare de turiști, cu efecte benefice asupra mediului de afaceri local.

Principala problemă întâmpinată în implementarea strategiei a fost legată de lipsa fondurilor, ceea ce reprezintă o provocare și pentru perioada următoare, numărul mic de proiecte, accesare de fonduri nerambursabile, precum și lipsă de personal și scrierea de proiecte. În măsura în care se dovedesc a fi în continuare necesare pentru viziunea de dezvoltare ulterioară a comunei, măsurile rămase neimplementate vor fi transpuse în strategia pentru perioada 2021 – 2027.

La planificarea dezvoltării comunei în perioada 2021-2027 se va continua implementarea proiectelor începute în perioada precedentă. Totodată, planificarea dezvoltării comunei se va face pe cele 17 Obiective de dezvoltare Durabilă din Agenda 2030, cuprinse în prioritățile operaționale la nivel național, și se va ține cont de rezultatele analizei portofoliului de proiecte demarate în perioada precedentă.

8. Planificarea strategică

8.1. Generalități

Planificarea strategică pornește, în contextul actual, luând în considerare rezultatele Analizei situației existente din punct de vedere socio-economic, al mediului și nivelului de echipare tehnică și socială, cât și direcțiile și obiectivele fixate de diversele abordări strategice regionale, naționale, județene care condiționează contextul local și elaborarea unei direcții de evoluție a dezvoltării localității.

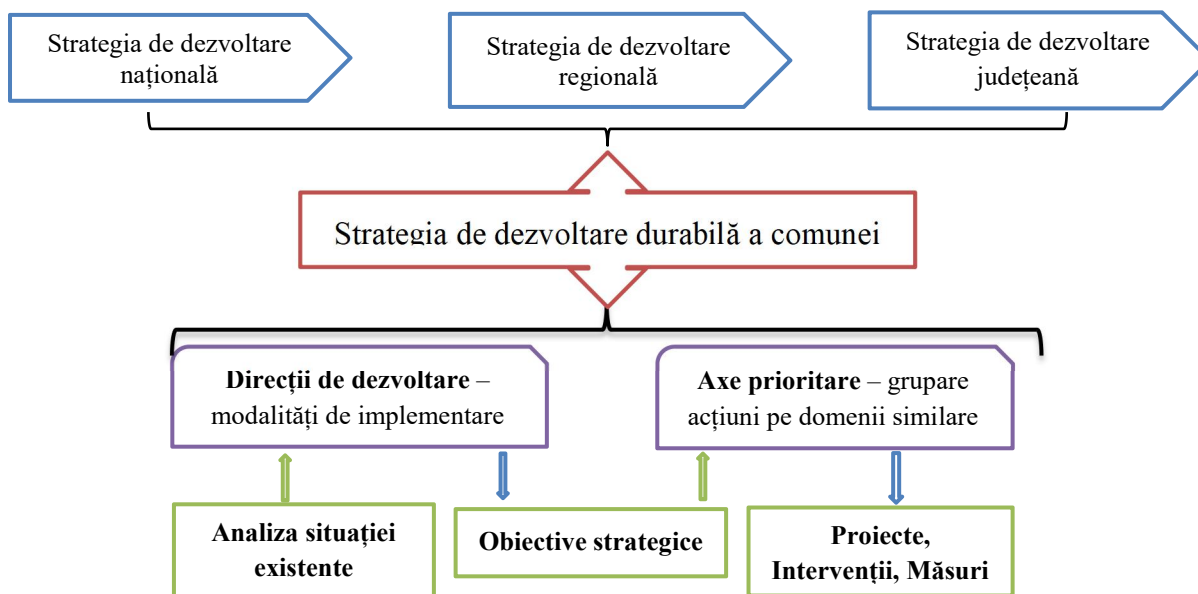

Fig. 16 Planificarea strategiei

În rezultat, luând în considerație strategiile de dezvoltare națională, județeană și regională, analiza situației existente generează direcții de dezvoltare prioritare în raport cu așteptările comunității, considerate ca fiind principalele modalități de realizare a scopului de creștere generală a nivelului de dezvoltare al acesteia. Fiecare dintre aceste direcții presupune parcurgerea obiectivelor strategice care pot fi realizate, prin măsuri și acțiuni grupate în axe prioritare specializate, care conțin proiecte, măsuri și intervenții specifice, de a căror prioritizare, planificare și mod de concretizare, depinde implementarea în condiții optime a strategiei și atingerii obiectivelor propuse.

Etapele esențiale ale unui proces de planificare strategică:

Etapa I – Pregătirea

Etapa II – Identificarea formulării optime a misiunii

Etapa III – Evaluarea situației actuale a institutiei

Etapa IV – Dezvoltarea scopurilor strategice și a obiectivelor operaționale

Etapa V – Finalizarea planului scris

Etapa VI – Implementarea planului

Activitatea de planificare strategică a Comunei are ca scop dezvoltarea unui sistem de activități, inițiat deja de actuala administrație, și promovarea competitivității teritoriale precum și crearea unei viziuni a viitorului comunei noastre. Obiectivele acestei strategii sunt:

- Identificarea cadrului socio-economic în care se găsește în prezent comuna;
- Crearea unui plan de acțiuni și a obiectivelor de urmărit pe termen mediu și lung;
- Conturarea unei metodologii pentru a identifica resurse în vederea implementării strategiei;
- Pregătirea de acțiuni concrete în acord cu planificările existente la nivel de administrație locală.

Planul Local de Acțiune (PLA) este un instrument de planificare și implementare și conține un set de politici pe domenii de activitate ce se vor aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate într-o strategie. Termenul de realizare a planului local de acțiune trebuie să corespundă termenului de 10-20 de ani, fixat pentru realizarea Strategiei Locale de Dezvoltare Durabilă.

PLA poate fi revizuit periodic, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

PLA pentru implementarea Strategiei Locale de Dezvoltare Durabilă a comunei reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea să devină punctul forte al acesteia. Totodată, PLA prezintă principalele măsuri și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării durabile, astfel: în procesul de dezvoltare să poată fi evaluat continuu complexitatea factorilor social-economic-mediu-tehnologic prin indicatorii de dezvoltare durabilă selecționați ca relevanți pentru comună.

Utilitatea unui plan de acțiune este dată de amploarea și complexitatea acțiunilor ce trebuie executate pentru atingerea obiectivelor strategice definite în Strategia de Dezvoltare Durabilă a comunei.

Pentru a realiza un management unitar sunt necesare 3 faze distincte, astfel încât procesele necesare atingerii obiectivelor să poată fi bine coordonate:

1. Planul de dezvoltare al Planului Local de Acțiune - planificare activităților;
2. Planul de executare al Planului Local de Acțiune -implementarea activităților;
3. Planul de monitorizare al Planului Local de Acțiune -evaluarea activităților.

Pentru a asigura o dezvoltare coerentă a comunei, suportul necesar trebuie să fie asigurat de către:

1. Administrația Locală (primăria) și Consiliul Local, care trebuie să-și replanifice dezvoltarea instituțională pentru acordarea unui suport logistic complex necesar Planului Local de Acțiune;
2. Comunitatea Locală - cetățeni și organizații, actorii principali ai dezvoltării locale, prin atitudine și participare activă;
3. Mediul de afaceri - firme și instituții finanțatoare, drept suport financiar și logistic (informații și tehnologii moderne).

8.2. Principii și Condiții

Pentru realizarea Planului Local de Acțiune, primăria comunei, ca autoritate publică locală, trebuie să-și întărească capacitatea instituțională la toate nivelele de decizie și execuție. Aceasta presupune atragerea și furnizarea de resurse financiare suficiente și mobilizarea resurselor umane, identificarea celor mai eficiente mecanisme de comunicare, dar și analizarea cadrului administrativ de alocare a responsabilităților.

Rezolvarea problemelor curente, cât și a celor de ce vor apare în viitor depinde în foarte mare măsură de gradul de competență al conducerii administrației publice locale.

Materializarea capacității instituționale este un proces de durată în care administrația publică trebuie să acționeze pentru schimbarea radicală a atitudinii funcționarului public față de accesul cetățenilor la activitatea administrației.

În acest sens o principală preocupare a primăriei comunei a fost de armonizare a procedurilor administrative cu cele ale Uniunii Europene.

8.3. Obiective generale

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare locală a comunei sunt:

- ✓ Asigurarea accesului neîngrădit la infrastructură (apă, distribuție gaze și canalizare) a tuturor locuitorilor și al consumatorilor economici din comună;
- ✓ Reabilitarea și modernizarea în conformitate cu necesitățile și standardele europene a școlilor;
- ✓ Optimizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport, telecomunicații și energie;
- ✓ Protejarea mediului prin conformarea progresivă cu standardele de mediu din Uniunea Europeană pe care România va trebui să le atingă în totalitate;
- ✓ Garantarea condițiilor pentru crearea unor activități rentabile în zootehnie și agricultură;
- ✓ Combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunități investiționale.

8.4. Consolidarea Capacității Instituționale a Primăriei

Condițiile care stau la baza unei dezvoltării social - economice rapide sunt susținerea și participarea activă, respectarea legilor și onorarea obligațiilor primăriei comunei, precum și implicarea cetățenilor la luarea deciziilor în ceea ce privește rezolvarea propriilor probleme.

Primăria, fiind o interfață între cetățean și instituțiile statului, trebuie să elaboreze și să dezvolte un sistem de administrare bazat pe promovarea autonomiei locale reale și consolidarea cadrului instituțional.

Activitatea publică locală va fi orientată spre:

- Sprijinirea dezvoltării comunității în scopul rezolvării tuturor problemelor comunei;
- Susținerea dezvoltării infrastructurii prioritare pentru comunitate (aprovizionarea cu apă, gaze naturale, energie electrică, etc.);
- Sporirea responsabilității persoanelor cu funcții de răspundere pentru depășirea limitelor stabilite de cheltuieli și utilizarea neeconomică a alocațiilor bugetare;
- Controlarea strictă a bugetului local și distribuirea lui în mod eficient;

- Ajustarea în continuare a cheltuielilor bugetare la posibilitățile reale de acumulare a veniturilor la buget.

Eficiențizarea gestionării mijloacelor publice, prin:

- Organizarea de licitații pentru achiziționarea de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile instituțiilor bugetare din banii publici;
- Reducerea creșterii volumului de cheltuieli, inclusiv prin reducerea numărului de personal angajat în instituțiile bugetare, acolo unde este cazul;
- Reevaluarea întregului sistem de servicii publice și transmiterea unor activități către sfera privată.

Consolidarea finanțelor publice:

- Asigurarea cu surse financiare a măsurilor pentru satisfacerea necesitatilor social-economice și culturale ale populației, pentru dezvoltarea comunei;
- Întreprinderea unor măsuri concrete pentru acumularea veniturilor proprii și menținerea echilibrului bugetar;
- Constituirea de fonduri extrabugetare pentru susținerea unor programe de interes local;
- Susținerea dezvoltării antreprenoriatului ca motor de creștere a economiei de piață.

Stabilirea și promovarea parteneriatului:

- Sprijinirea organizațiilor nonguvernamentale;
- Participarea la proiecte investiționale comune cu sectorul economic în domeniile social, cultural și de mediu.

Consolidarea managementului administrației publice locale constă în:

a. Dezvoltarea managementul resurselor umane

- Preocuparea primăriei comunei pentru pregătirea continuă a funcționarilor publici pe domeniile prioritare dezvoltării comunei.

b. Dezvoltarea nivelului de pregătire profesională

- Stabilirea necesitatilor și oportunităților de instruire;
- Corelarea necesitatilor cu potențialul uman existent;
- Stabilirea unui sistem de training adecvat.

c. Folosirea eficientă a resurselor umane

- Stabilirea regulamentului de organizare și funcționare a personalului și a regulamentului de ordine interioară;
- Personalul trebuie să lucreze în domenii de activitate bine definite.

d. Creșterea responsabilității și a independenței profesionale

- Responsabilitatea funcționarilor publici în conformitate cu prevederile legale;
- Conștientizarea importanței activității fiecărui angajat;
- Transparența funcționării sistemului instituțional pentru fiecare angajat;
- Acordarea de stimulente financiare în funcție de eficiența și competitivitatea activităților depuse.

e. Schimbarea de fond a raportului dintre administratie și cetățean

- Serviciul public trebuie să fie orientat în folosul cetățeanului;
- Eliminarea blocajelor birocratice cu care sunt confrunțați cetățenii și agenții economici;
- Întărirea și extinderea cadrului de participare a societății civile la procesul decizional;
- Crearea unei strategii de comunicare operativa cu cetățenii;
- Implementarea unui sistem de management al calității.

f. Realizarea unui sistem de monitorizare a calitatii serviciilor publice

- Administrarea eficientă a banilor publici;
- Dezvoltarea comunei prin atragerea de proiecte și programe cu finanțare nerambursabilă;
- Cheltuirea eficientă a veniturilor.

g. Dezvoltarea managementul informațiilor

- Corelarea și integrarea bazelor de date din instituție;
- Analizarea nevoilor în domeniul software.

9. Strategia de Dezvoltare Locală a Comunei Grămești, județul Suceava

9.1 Etapele metodologice principale ale elaborării strategiei

Metodologia de realizare a strategiei cuprinde 3 faze:

1. Fundamentarea necesității de elaborare a strategiei:

– necesită abordarea a 2 categorii de aspecte:

- premisele elaborării strategiei;
- modalități de fundamentare;

2. Elaborarea strategiei de dezvoltare locală:

a) *Formularea misiunii comunității locale.* Misiunea se referă la scopul pentru care a fost înființată și funcționează organizația respectivă, precum și la concepția, filosofia managementului, referitoare la modul de realizare a activităților. Specificul misiunii este faptul că reprezintă o enunțare de elemente necuantificabile. Misiunea trebuie să cuprindă:

- ce anume face comunitatea locală prin intermediul autorităților locale (exprimarea sintetică);
- care sunt deținătorii de interese și cum sunt luați în considerare (stake-holderi);
- care sunt valorile comunității locale.

b) *Precizarea obiectivelor strategiei.* Obiectivele strategice se stabilesc pe orizonturi mari de timp (3-5 ani) și se referă la ansamblul comunității și/sau la componentele majore ale acesteia. Pentru a fi *de calitate*, obiectivele strategice trebuie să îndeplinească următoarele *cerințe de raționalitate*:

- să fie *realiste* (în concordanță cu potențialul comunității respective);
- să fie *stimulatoare* (să incite la autodepașire);
- să fie *mobilizatoare* (să prezinte importanța pentru stake-holderi);
- să fie *comprehensibile* (reale).

c) *Stabilirea opțiunilor strategice și modalitățile de realizare a obiectivelor.* Opțiunile strategice se stabilesc în funcție de tipul de strategie adoptat.

d) *Dimensionarea resurselor necesare.* În strategie se stabilesc 4 categorii de resurse:

- informaționale;
- umane;
- financiare;
- materiale.

e) *Stabilirea termenelor.* Termene = limita fixată în timp printr-o dispoziție sau învoială ce reprezintă diferite momente intermediare sau finale, pentru realizarea obiectivelor și operaționalizarea opțiunilor strategice.

f) *Articularea tuturor componentelor strategiei într-o strategie globală.*

g) *Realizarea strategiilor parțiale.* Strategiile parțiale pot fi delimitate fie structural (pe compartimente), fie din punct de vedere procesual (pe funcțiuni și activități). De obicei, strategiile parțiale se delimitează *procesual pe funcțiuni*, ducând la existența mai multor strategii parțiale în funcție de specificul comunității locale:

- Strategia de mediu;
- Strategia de dezvoltare economică;
- Strategia de dezvoltare a infrastructurii;
- Strategia de cooperare teritorială;
- Strategia de resurse umane.

h) *Realizarea politicii globale și a politicilor parțiale.* Politica se deosebește de strategie prin:

- orizontul de timp (mai mic pentru politica 0,5-2 ani și mai mare în cazul strategiei 3-5 ani);
- grad de detaliere (mai mare pentru politică și mai mic pentru strategie).

3. Implementarea și evaluarea unei strategii de dezvoltare locală

3.1. *Pregătirea implementării are în vedere următoarele aspecte:*

- a) *Pregătirea climatului din cadrul comunității în vederea diminuării rezistenței la schimbare din partea societății civile și creșterii receptivității acestora față de elementele inovatoare propuse prin strategie;*
- b) *Asigurarea resurselor informaționale, umane, financiare și materiale necesare punerii în aplicare a strategiei;*
- c) *Realizarea unui program cadru de implementare;*

3.2. *Reproiectarea sistemului de management conform cerințelor realizării obiectivelor;*

3.3. *Operaționalizarea schimbărilor strategice previzionate;*

3.4. *Controlul și evaluarea strategiei.* Prin evaluare se compară obiectivele previzionate cu realizările obținute, acestea fiind măsurate într-o etapă intermediară de control.

Strategiile pe termen lung trebuie evaluate cu atenție mai ales cu privire la viitoarele rezultate. Trebuie luat în vedere și faptul ca rezultatul real nu poate fi prevăzut, deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Principiile strategiei de dezvoltare durabilă :

- ✓ *durabilitate* - conditii mai bune de trai pentru populația defavorizată precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;
- ✓ *competitivitate* - permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;
- ✓ *sprijin financiar* - facilitarea accesului la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;
- ✓ *o buna administrare* - reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

9.2 Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Durabilă

Agenda 2030 și Obiectivele de dezvoltare durabilă de la nivel național, cu ținte clare pentru 2030, se vor ține cont și de către conducerea Comunei Grămești, județul Suceava, care va asigura treptat implementarea acestora în perioada 2021-2027.

9.2.1 Obiective generale

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare locală a comunei sunt:

- Crearea condițiilor pentru începerea unor activități rentabile în agricultură și zootehnie;
- Protejarea mediului prin conformarea progresivă cu standardele de mediu din Uniunea Europeană pe care România va trebui să le atingă în totalitate;
- Reabilitarea și modernizarea sistemului de sănătate și protecție socială în comună;
- Asigurarea accesului neîngrădit al populației și al consumatorilor economici la infrastructură (apă, canalizare, distribuție gaze, căi de transport, telefonie);
- Reabilitarea și modernizarea școlilor și grădinițelor conform standardelor europene;
- Creșterea ratei de ocupare și combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunități investiționale.

9.2.2 Obiective specifice

Agricultura și dezvoltarea rurală

- Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la condițiile climatice;
- Încurajarea și organizarea de asociații ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta;
- Înființare de ferme zootehnice și puncte de prelucrare și colectare a resurselor;
- Eficientizarea practicilor agricole pentru ușurarea și productivitatea lucrării aplicate pe terenurile agricole.

Silvicultura

- Împădurirea terenurilor neproductive ale comunei;
- Întreținerea și ocrotirea capitalului silvic al comunei.

Infrastructura și Transport

Transport

- Îmbunătățirea infrastructurii rutiere, în special a drumurilor comunale care să deservească nevoile curente ale locuitorilor și activităților economice;

Utilități

- Crearea/modernizarea unor sisteme de furnizare a apei curente și de canalizare capabile să deservească toți locuitorii comunei;
- Reabilitarea/renovarea la necesitate a sediului primăriei;
- Realizarea/renovarea rețelei de alimentare cu gaz metan;
- Dotări pentru intervenții în caz de situații de urgență;

Sănătate

- Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală;
- Reabilitarea și dotarea corespunzătoare a dispensarului medical;
- Acces permanent și prompt la servicii medicale de calitate;
- Educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.

Economia și Mediul de afaceri

- Crearea unei industrii diversificate, dinamice și capabile să ofere posibilitatea de împlinire profesională și materială a locuitorilor comunei;
- Economie generatoare de venit la bugetul local;
- Crearea unei industrii nepoluante și durabile.

Comerț și Servicii

- Diversificarea de servicii oferite către cetățenii comunei, inclusiv prin mărirea numărului societăților comerciale;
- Promovarea și susținerea unor tehnici eficiente de marketing pentru atragerea turiștilor în comună.

Mediu de afaceri

Încurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora.

Mediu

- Păstrarea calității și prevenirea poluării aerului;
- Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate, asupra utilizării durabile a resurselor de apă și a prevenirii poluărilor;
- Acțiuni de promovare a practicilor de agricultură ecologică;
- Curățarea cursurilor de apă și a domeniului public;
- Crearea unor mecanisme de colectare selectivă a deșeurilor;
- Realizarea unei stații de depozitare a deșeurilor;
- Împădurirea suprafețelor degradate, inclusiv pentru prevenirea alunecărilor de teren.
- Refacerea și dezvoltarea mediului natural.

Învățământ și educație

- Accesul neîngrădit de împlinire individuală prin educație;
- Reabilitarea și modernizarea școlilor și grădinițelor din comună;
- Accesul la un sistem educațional performant, flexibil și adaptat condițiilor din mediul rural;
- Organizarea unei baze materiale capabile să mulțumească nevoile legate de actul educațional;
- Amenajarea/renovarea spațiilor de joacă și recreere pentru copiii comunei;

- Amenajare/renovare bază sportivă în comună;
- Orientarea și sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale;
- Crearea șanselor pentru reformarea persoanelor adulte;
- Construire/renovare sală de sport.

Resurse Umane

Populația

- Crearea condițiilor de viață atractive pentru tineri, atât pentru cei din localitate cât și pentru cei din exteriorul comunei pentru atragerea acestora în localitate;
- Crearea de condiții pentru familiile de tineri.

Piața muncii

- Locuri de muncă suficiente și în domenii variate de activitate pentru satisfacerea nevoilor de trai;
- Posibilitatea de a urma cursuri de reconversie profesională în domenii căutate pe piața forței de muncă.

Turism

- Utilizarea unor produse turistice variate cu oferte diversificate;
- Susținerea prin acțiuni eficiente de promovare a evenimentelor locale;
- Crearea de programe de pregătire pentru noi practicanți de agroturism;
- Încurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora;
- Promovarea evenimentelor locale, inclusiv prin acțiuni eficiente de marketing.

Cultură

- Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
- Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;
- Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
- Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comună;
- Construirea/Reabilitarea de cămine culturale;

Situația Socială

- Dezvoltarea serviciilor de asistență socială pentru persoanele aflate în dificultate (minori, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități);
- Întărirea legăturilor dintre Administrația Publică Locală și societatea civilă pentru rezolvarea problemelor de interes comunitar.

9.3 Dezvoltarea locală a comunei Grămești, județul Suceava

DIRECTII STRATEGICE DE DEZVOLTARE ÎN PERIOADA 2021-2027:

Nr. Crt.	Denumire proiect	Observatii
1	Construire	
1.1	Construire Sală de sport loc Grămești	Proiect depus la C.N.I.
1.2	Construire Cămin cultural sat Bălinești	
1.3	Construire Cămin de bătrâni	
1.4	Construire Afterschool	
1.5	Construire parcuri de joacă și agrement	
1.6	Construire Dispensar veterinar	
2	Implementare	
2.1	Modernizare, renovare și dotare Cămin cultural Grămești	Contract încheiat.
2.1	Înființare sistem de apă și canalizare cu stație de epurare	Contract încheiat.
3	Modernizare	
3.1	Modernizare drumuri comunale și de interes local	Proiect depus C.N.I.
3.2	Modernizare și dotare Dispensar uman	Proiect depus C.N.I.
4	Înființare	În curs de analiză
5	Extindere	
5.1	Extindere rețea de apă și canalizare în comuna Grămești	Faza de proiectare
5.2	Extindere rețea de iluminat public	
5.3	Extindere rețea de alimentare cu energie electrică	
6	Achiziție echipamente pentru învățământ on-line	Proiect depus la MEN.
7	Dotare cu mobilier a unităților de învățământ	.
8	Dotare Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență	
9	Dotare gospodării populație cu pubele pentru deșeuri	
10	Dotare școală cu microbuz pentru transport elevi	

Tab. 10 Proiecte de viitor

Conform prevederilor din **CENTRALIZATOR PROIECTE PRIORITARE PROPUSE LA NIVELUL UAT - JUDEȚUL SUCEAVA (CONSILIUL JUDEȚEAN SUCEAVA și INSTITUȚII SUBORDONATE)** - Lista proiectelor de investiții la nivelul Județului Suceava din SDL judet Suceava :

- Modernizare drumuri comunale și de interes local 9.800.000,00 - Buget Local, PNRR, PNS 2021-2027,
- Înființare rețea distribuție gaze naturale 10.290.000,00 - PODD 2021-2027, POR Nord-Est 2021-2027, PNRR.
- Grămești Rural - Extindere rețea de apă și canalizare 3.465.000,00 - PODD 2021-2027, POR Nord-Est 2021-2027, PNRR.
- Grămești Rural - Modernizare și dotare dispensar uman 1.237.500,00-PNRR, POIDS 2021-2027, POR Nord-Est 2021-2027, Buget local.
- Modernizare centru civic al localității Grămești 1.100.000,00, PNS 2021-2027, POR Nord-Est 2021-2027, Buget local și Grămești Rural - Modernizare centru civic al localității Grămești 840.000,00, POR Nord-Est 2021-2027, PNRR, Buget local.
- Grămești Rural - Construire sală sport 2.400.000,00 CNI.

- Modernizare rețea iluminat public Comuna Grămești 700.000,00-AFM, PODD 2021-2027, POR Nord-Est 2021-2027, Buget Local.
- Amenajare parc public de agrement cu locuri de joacă pentru copii 500.000,00, POR Nord-Est 2021-2027, PNRR, CNI, Buget local.
- Dotare Serviciu Voluntar pentru Situații de Urgență (mașina pompieri, motopompă, etc.) 500.000,00, PNS 2021-2027, Buget Local.
- Amenajare piață agroalimentară - 300.000,00, PNS 2021-2027, Buget Local.

A. Servicii de cadastrare a terenurilor publice și private

Administrația locală s-a aliniat la prevederile din Programul Național de Cadastru și Carte Funciară 2015-2023 (PNCCF), care este reglementat de Legea nr. 7/1996, cu modificările și completările ulterioare, și de HG nr. 294/2015. Programul național de cadastru și carte funciară se desfășoară în perioada 2015-2023 și are ca obiectiv înregistrarea sistematică a imobilelor în 2337 UAT- uri situate în mediul urban și rural.

B. Rețea de transport public

În comuna Grămești transportul public se poate dezvolta ca o alternativă reală la utilizarea automobilelor particulare. O utilizare crescută a transportului public poate reduce gestionarea și problemele climatice locale.

Administrația locală va pune în aplicare măsuri concrete pentru ca transportul public să devină mai practic, mai confortabil și mai accesibil. Astfel, numărul călătorilor care folosesc transportul public va crește în mod firesc, persoanele dezavantajate se pot simți mai puțin excluse din societate, iar gradul de dependență al cetățenilor de automobilele personale ar trebui să scadă, ceea ce va avea consecințe benefice pentru mediul înconjurător.

C. Sistem supraveghere video în comună

Primăria intenționează realizarea unui sistem de supraveghere video care, pe lângă faptul că a devenit foarte popular în ultima perioadă, acesta va permite supravegherea prin internet a zonelor din cadrul comunei care ar putea avea nevoie de monitorizare .

În același timp, se vor respecta prevederile *Regulamentului general privind protecția datelor cu caracter personal*, și anume:

- prezența camerelor video va fi semnalată;
- în spațiile publice nu pot fi instalate camere de supraveghere decât de firmele licențiate de Poliția Română;
- este interzisă montarea camerelor în spații unde ar putea atenta la intimitatea unei persoane, precum cabine de probă, vestiare, toalete și altele similare;
- supravegherea video a angajaților la locul de muncă se va face conform Legii nr. 190/2018; aceasta nu poate fi realizată de angajator decât dacă reușește să demonstreze că este singura soluție pentru buna funcționare a activității instituției;
- angajații și cetățenii vor fi informați în mod explicit despre camerele instalate;
- stocarea imaginilor înregistrate pe o perioadă ce nu poate depăși 30 de zile, cu excepțiile prevăzute de lege sau în cazuri temeinic justificate.

D. Digitalizarea serviciilor din primărie

Eficiențizarea activităților, simplificarea serviciilor furnizate cetățenilor, creșterea accesului digital al cetățenilor la serviciile administrației publice locale, eliminarea cozilor și reducerea birocrăției prin digitalizarea Primăriei este scopul principal al conducerii primăriei în perioada 2021-2027.

În România avem cel mai rapid internet, însă ne situăm pe locul 26 din cele 28 de state membre ale Uniunii Europene, în cadrul Indicelui economiei și societății digitale (DESI) pentru 2020.

Dezvoltarea și implementarea de măsuri de simplificare privind serviciile furnizate către cetățenii comunei reprezintă transformarea digitală a administrației publice locale a comunei Grămești.

E. Internet gratuit în comună

Internetul este astăzi un serviciu absolut necesar în tot ceea ce înseamnă tehnologia, inclusiv a informațiilor, modernă, de aceea Administrația locală continuă să implementeze, pe lângă alte facilități, acces gratuit pentru locuitorii comunei la Internet WiFi în mai multe spații publice din comună.

F. Energie regenerabilă

Energia regenerabilă este acea energie care se obține cu ajutorul resurselor naturale nelimitate ale Pământului, precum vântul și razele soarelui. Energia verde este o alternativă la cea tradițională, care se bazează pe combustibili fosili (petrol și gaze), poluează și tinde să fie mult mai dăunătoare mediului înconjurător.

Energia regenerabilă sau energia verde este obținută din surse de energie regenerabile, care nu dăunează naturii și mediului înconjurător, nu ne afectează calitatea vieții.

Folosirea Energiei regenerabile contribuie la îmbunătățirea aerului, pe care îl respirăm, prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, fiind și mai ieftină. Energia regenerabilă este derivată din surse care sunt capabile să se refacă, de exemplu Soarele, vântul, râurile, izvoarele termale, mările și biomasa.

Primăria comunei Grămești va întreprinde măsuri pentru promovarea valorificării resurselor regenerabile de energie din cadrul comunei.

G. Lucrari hidrotehnice

Administrația locală va continua în perioada următoare activitățile pentru îmbunătățirea soluțiilor tehnice de proiectare și de realizare a lucrărilor hidrotehnice de amenajare a cursului de apă, pentru atingerea obiectivelor de mediu din domeniul apelor.

9.4 Implementarea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Durabilă

Implementarea obiectivelor pentru dezvoltarea durabilă și a țintelor concrete ale Strategiei de Dezvoltare Durabilă de către conducerea Primăriei va contribui, de fapt, la

implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. De menționat, că dezvoltarea durabilă poate fi asigurată doar prin implicarea tuturor cetățenilor:

Nr. Crt.	17 obiective de dezvoltare durabilă	Ținte
1.	Fără sărăcie - Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context. - Reducerea numărului celor care au risc ridicat de sărăcie și promovarea incluziunii sociale - Sărăcia este o problemă atât la nivel local cât și la nivel regional, respectiv global. - Globalizarea a contribuit la eradicarea sărăciei absolute, însă este necesară continuarea eforturilor pentru a reduce și sărăcia relativă și pentru a asigura o viață demnă pentru toți.	
1.1	<i>Eradicarea sărăciei extreme</i>	Până în 2030, eradicarea sărăciei extreme pentru toți oamenii de pretutindeni, măsurată în prezent ca număr de persoane care trăiesc cu mai puțin de 1,25 \$ pe zi.
1.2	<i>Reducerea sărăciei la jumătate</i>	Până în 2030, reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile acesteia potrivit definițiilor naționale.
1.3	<i>Implementarea unor proiecte de protecție socială</i>	Implementarea unor sisteme de protecție socială adecvate la nivel național și a măsurilor necesare, inclusiv implementarea venitului minim garantat, pentru o acoperire substanțială a celor săraci și vulnerabili până în 2030.
1.4	<i>Drepturi egale și acces la resurse economice și servicii de bază</i>	Până în 2030, asigurarea faptului că toți bărbații și toate femeile, în special cei săraci și vulnerabili, au drepturi egale la resursele economice, precum și acces la serviciile de bază, dreptul la proprietate și control asupra terenurilor și a altor forme de proprietate, moștenire, resurse naturale, tehnologii noi potrivite și servicii financiare, inclusiv de microfinanțare.
1.5	<i>Reziliența celor săraci împotriva dezastrelor economice, de mediu și sociale</i>	Până în 2030, crearea rezilienței celor săraci și aflați în situații vulnerabile și reducerea expunerii și vulnerabilității acestora la evenimente extreme legate de climă și alte șocuri și dezastre economice, sociale și de mediu.
2.	Foamete „zero” - Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile. - Agricultura este importantă pentru întreaga societate, dacă dorim o societate mai sănătoasă. România deține locul al șaselea în Europa din perspectiva dimensiunii terenurilor agricole. - Pentru această țară este o prioritate eficiența agricolă și limitarea deșeurilor alimentare. - Agenda 2030 țintește eradicarea foametei și securitatea alimentară prin creșterea productivității agricole și prin reducerea deșeurilor alimentare.	
2.1	<i>Eradicarea foametei</i>	Până în 2030, eradicarea foametei și asigurarea accesului tuturor, în special al celor săraci și în situații vulnerabile, inclusiv sugari, la produse alimentare sigure, nutritive și suficiente pe tot parcursul anului.
2.2	<i>Eradicarea tuturor formelor de malnutriție</i>	Până în 2030, eradicarea tuturor formelor de malnutriție, inclusiv atingerea până în 2025 a țintelor convenite la nivel internațional cu privire la greutatea și talia joasă la copiii sub vârsta de 5 ani, și abordarea necesităților nutriționale ale adolescentelor, femeilor însărcinate și celor care alăptează, cât și a persoanelor în vârstă.
2.3	<i>Dublarea productivității agricole și veniturilor micilor producători</i>	Până în 2030, dublarea productivității agricole și veniturilor micilor producători agricoli, în special femei, populațiile indigene, fermieri, păstori și pescari, inclusiv prin accesul sigur și egal la terenuri, alte resurse și factori de producție, cunoștințe, servicii financiare, piețe și oportunități pentru crearea valorii adăugate și angajarea în activități non-agricole.

2.4	<i>Asigurarea unor sisteme de producție alimentară drabilă</i>	Până în 2030, asigurarea unor sisteme de producție alimentară durabile și implementarea unor practici agricole reziliente, care sporesc productivitatea și producția, contribuie la menținerea ecosistemelor, consolidează capacitățile de adaptare la schimbări climatice, condiții meteorologice extreme, secetă, inundații și alte dezastre și care îmbunătățesc în mod progresiv calitatea terenurilor și solului
2.5	<i>Menținerea diversității genetice</i>	Până în 2030, menținerea diversității genetice a semințelor, plantelor cultivate și animalelor de fermă și domestice și a speciilor lor sălbatice înrudite, inclusiv prin bănci de semințe și plante gestionate corect și diversificate la nivel național, regional și internațional, precum și promovarea accesului și un schimb corect și echitabil al beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și cunoștințelor tradiționale asociate, conform acordurilor internaționale
3.	Sănătate și bunăstare	Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.
3.1	<i>Reducerea ratei mortalității materne</i>	Până în 2030, reducerea ratei globale a mortalității materne la mai puțin de 70 de cazuri la 100.000 de nașcuți-vii
3.2	<i>Eliminarea deceselor ce pot fi prevenite în rândul copiilor până la 5 ani</i>	Până în 2030, eliminarea deceselor care pot fi prevenite în rândul nou-născuților și copiilor până la 5 ani, toate țările având scopul de a reduce mortalitatea neonatală la cel mult 12 decese la 1.000 nașcuți-vii și mortalitatea copiilor până la 5 ani la cel mult 25 decese la 1000 nașcuți-vii.
3.3	<i>Lupta împotriva bolilor transmisibile</i>	Până în 2030, eliminarea epidemiilor de SIDA, tuberculoză, malarie și boli tropicale neglijate, precum și combaterea hepatitei, bolilor condiționate de apă și a altor boli transmisibile
3.4	<i>Reducerea mortalității premature cauzate de boli netransmisibile și promovarea sănătății mintale</i>	Până în 2030, reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de boli netransmisibile prin prevenire, tratare și promovarea sănătății mintale și a bunăstării
3.5	<i>Prevenirea și tratamentul abuzului de substanțe</i>	Intărirea prevenirii și tratamentului abuzului de substanțe, inclusiv abuzul de droguri și substanțe narcotice și a consumului excesiv de alcool
3.6	<i>Reducerea numărului de decese și răniri cauzate de accidente rutiere</i>	Până în 2030, înjumătățirea numărul global de decese și raniri cauzate de accidente rutiere
3.7	<i>Acces universal la servicii de sănătate sexuală și reproductivă și pentru planificarea familiei</i>	Până în 2030, asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă, inclusiv pentru planificarea familiei, informare și educație, precum și integrarea sănătății reproductivă în strategiile și programele naționale
3.8	<i>Realizarea acoperirii universale în domeniul sănătății</i>	Realizarea acoperirii universale în domeniul sănătății, inclusiv protecția riscurilor financiare, accesul la servicii esențiale de sănătate calitative și accesul la medicamente de bază
3.9	<i>Reducerea numărului de decese și al bolilor provocate de produse chimice periculoase și poluare</i>	Până în 2030, reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase, de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului.
4.	Educație de calitate	Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți. <i>Educația reprezintă fundamentul îmbunătățirii vieții oamenilor și al dezvoltării sustenabile.</i>

4.1	<i>Educație primară și secundară gratuită</i>	Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții absolvă învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente pe planul învățării
4.2	<i>Acces egal la educație timpurie de calitate</i>	Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții au acces la dezvoltarea timpurie de calitate, îngrijire și educația preșcolară, astfel încât să fie pregătiți pentru învățământul primar.
4.3	<i>Acces la învățământ tehnic, vocațional și superior</i>	Până în 2030, asigurarea accesului egal pentru toate femeile și toți bărbații la educație tehnică, vocațională și terțiară, inclusiv universitară, accesibilă și calitativă.
4.4	<i>Creșterea numărului de persoane cu studii</i>	Până în 2030, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care detin competențe relevante, inclusiv competențe tehnice și vocaționale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul.
4.5	<i>Eliminarea tuturor formelor de discriminare din educație</i>	Până în 2030, eliminarea disparităților între sexe în educație și asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități, a populațiilor indigene și a copiilor aflați în situații vulnerabile
4.6	<i>Alfabetizare și cunoștințe de aritmetică elementară pentru toți</i>	Până în 2030, asigurarea faptului ca toți tinerii și o proporție substanțială a adulților, atât bărbați, cât și femei, dispun de competențe elementare, precum alfabetizarea și aritmetica elementară.
4.7	<i>Educație pentru viață sustenabilă și civică</i>	Până în 2030, asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv, printre altele, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă
5.	Egalitate de gen -Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor. -Populația globală include peste 50% femei, însă există numeroase inegalități între persoanele de sex masculin și cele de sex feminin. -În prezent, 49 de state nu dispun de legi care să protejeze femeile împotriva violenței domestice.	
5.1	<i>Eliminarea discriminării împotriva femeilor și fetelor</i>	Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva tuturor femeilor și fetelor de pretutindeni
5.2	<i>Eliminarea tuturor formelor de violență și a exploatării împotriva femeilor și fetelor</i>	Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferile publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare.
5.3	<i>Eliminarea căsătoriilor forțate și mutilarea genitală a femeilor</i>	Eliminarea tuturor practicilor dăunătoare, precum căsătoriile cu copii, timpurii și forțate, cât și mutilarea genitală a femeilor
5.4	<i>Recunoașterea și aprecierea îngrijirii neremunerate și promovarea responsabilității partajate în gospodărie</i>	Recunoașterea și aprecierea îngrijirii neremunerate și a muncii casnice prin furnizarea de servicii publice, infrastructură și politici de protecție socială și promovarea responsabilității partajate în gospodărie și familie, după caz la nivel național
5.5	<i>Asigurarea participării depline la posturi de conducere</i>	Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea de posturi de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și

		publică
5.6	<i>Acces universal la sănătatea sexuală și reproductivă</i>	Asigurarea accesului universal la sănătatea sexuală și reproductivă și a drepturilor reproductive, în conformitate cu prevederile Programului de acțiuni al Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare și ale Platformei de acțiune de la Beijing și a documentelor finale ale conferințelor de revizuire ale acestora
6.	Apă curată și sanitație -Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți. -Cea mai mare provocare a lumii este lipsa de apă. -Aceasta afectează peste 40% din populația lumii	
6.1	<i>Apă potabilă sigură la prețuri accesibile</i>	Până în 2030, realizarea accesului universal și echitabil la apă potabilă sigură și la prețuri accesibile pentru toți
6.2	<i>Eliminarea defecării în aer liber și oferirea accesului la condiții sanitare și igienă</i>	Până în 2030, realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți și eliminarea defecării în aer liber, acordând o atenție specială nevoilor femeilor și fetelor și celor în situații vulnerabile
6.3	<i>Îmbunătățirea calității apei, tratarea apelor uzate și reutilizarea sigură</i>	Până în 2030, îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, înjumătățind proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură la nivel global.
6.4	<i>Creșterea eficienței de utilizare a apei și asigurarea rezervelor de apă potabilă</i>	Până în 2030, creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă și pentru a reduce substanțial numărul de persoane care suferă de deficit de apă
6.5	<i>Implementarea managementului integrat al resurselor de apă</i>	Până în 2030, implementarea managementului integrat al resurselor de apă la toate nivelurile, inclusiv, dacă este cazul, prin cooperarea transfrontalieră
6.6	<i>Protejarea și restabilirea ecosistemelor legate de apă</i>	Până în 2030, protejarea și restabilirea ecosistemelor legate de apă, inclusiv munți, păduri, zone umede, râuri, rezervoare acvifere și lacuri
7.	Energie curată și la prețuri accesibile Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern. <i>Energia este esențială pentru orice provocări și oportunități majore.</i>	
7.1	<i>Acces universal la energie modernă</i>	Până în 2030, asigurarea accesului universal la servicii energetice accesibile, sigure și moderne
7.2	<i>Creșterea procentului global de energie regenerabilă</i>	Până în 2030, creșterea semnificativă a ponderii energiei din surse regenerabile în mixul energetic global
7.3	<i>Dublarea ratei globale de îmbunătățire a eficienței energetice</i>	Până în 2030, dublarea ratei globale de îmbunătățire a eficienței energetice
8.	Muncă decentă și creștere economică Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți. <i>Creșterea economică sustenabilă va conduce la locuri de muncă decente.</i>	
8.1	<i>Creștere economică sustenabilă</i>	Susținerea creșterii economice pe cap de locuitor în conformitate cu situația națională și, în special, creșterea

		Produsul Intern Brut cu cel puțin 7 la sută pe an în țările cel mai puțin dezvoltate
8.2	<i>Diversificarea, inovarea și modernizarea productivității economice</i>	Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă
8.3	<i>Promovarea politicilor care susțin crearea locurilor de muncă și creșterea întreprinderilor</i>	Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare
8.4	<i>Îmbunătățirea eficienței resurselor în consum și producție</i>	Îmbunătățirea progresivă, până în 2030, a eficienței resurselor globale pentru consum și producție, și decuplarea creșterii economice de degradarea mediului, în conformitate cu Cadrul pentru 10 ani al programelor privind consumul și producția durabilă, în frunte cu țările dezvoltate.
8.5	<i>Angajarea completă și muncă decentă cu remunerare egală</i>	Până în 2030, angajarea completă și productivă și muncă decentă pentru toate femeile și toți bărbații, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, precum și remunerarea egală pentru munca de valoare egală.
8.6	<i>Promovarea angajării, educării și pregătirii tinerilor</i>	Până în 2030, reducerea substanțială a proporției tinerilor fără un loc de muncă, fără educație sau formare.
8.7	<i>Eliminarea sclaviei moderne, a traficului de ființe umane și a muncii copiilor</i>	Măsuri imediate și eficiente pentru eradicarea muncii forțate, eliminarea sclaviei moderne și a traficului de ființe umane, și asigurarea interzicerii și eliminării celor mai grave forme ale muncii copiilor, inclusiv recrutarea și utilizarea copiilor soldați, iar până în 2025, eliminarea muncii copiilor în toate formele sale.
8.8	<i>Protecția dreptului la muncă și promovarea mediilor de lucru sigure</i>	Protecția dreptului la muncă și promovarea mediilor de lucru sigure și securizate pentru toți lucrătorii, inclusiv lucrătorii migranți, în special femeile migrante, și cei în locuri de muncă precare.
8.9	<i>Promovarea turismului durabil și benefic</i>	Până în 2030, elaborarea și implementarea politicilor pentru promovarea unui turism durabil care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale.
8.10	<i>Acces universal la servicii bancare, de asigurări și financiare</i>	Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți.
9.	Industrie, inovație și infrastructură Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației. <i>Investitiile în infrastructură sunt necesare pentru realizarea unei dezvoltări sustenabile</i>	
9.1	<i>Dezvoltarea unei infrastructuri sustenabile, durabile și incluzive</i>	Dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți
9.2	<i>Promovarea industrializării incluzive și durabile</i>	Promovarea industrializării incluzive și durabile și, până în 2030, sporirea semnificativă a ratei de ocupare și a Produsului Intern Brut în industrie, în conformitate cu circumstanțele naționale, și dublarea acestei cote în țările cel mai puțin dezvoltate
9.3	<i>Creșterea accesului la servicii financiare și piețe externe</i>	Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură, în special din țările în curs de dezvoltare, la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe.

9.4	<i>Modernizarea tuturor industriilor și a infrastructurii pentru sustenabilitate</i>	Până în 2030, modernizarea infrastructurii și reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora.
9.5	<i>Consolidarea cercetării științifice și modernizarea tehnologiilor industriale</i>	Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale în toate țările, în special țările în curs de dezvoltare, până în 2030; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare la 1 milion de locuitori și a cheltuielilor publice și private de cercetare și dezvoltare.
10.	Inegalități reduse Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta. <i>Pentru a reduce inegalitățile este necesară asigurarea oportunităților egale, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii.</i>	
10.1	<i>Reducerea inegalității veniturilor</i>	Până în 2030, realizarea și susținerea în mod progresiv a creșterii veniturilor pentru 40 la sută din limita de jos a populației, la o rată mai mare decât media națională.
10.2	<i>Promovarea incluziunii sociale, economice și politice</i>	Până în 2030, abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de altă natură.
10.3	<i>Asigurarea oportunităților egale și eliminarea discriminării</i>	Asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității rezultatelor, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii, și promovarea legislației, politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens.
10.4	<i>Adoptarea politicilor fiscale și sociale ce promovează egalitatea</i>	Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul realizării progresive a unei egalități sporite.
10.5	<i>Îmbunătățirea reglementărilor piețelor financiare globale și a instituțiilor</i>	Perfecționarea reglementării și monitorizării piețelor și instituțiilor financiare globale și consolidarea implementării acestor reglementări.
10.6	<i>Creșterea reprezentării pentru țările în curs de dezvoltare</i>	Asigurarea reprezentării și vocii puternice pentru țările în curs de dezvoltare în procesele decizionale din cadrul instituțiilor economice și financiare internaționale globale, pentru a oferi instituții mai eficiente, credibile, responsabile și legitime.
10.7	<i>Politici de migrație responsabile și bine gestionate</i>	Facilitarea migrației și mobilității ordonate, sigure, reglementate și responsabile a persoanelor, inclusiv prin implementarea unor politici de migrație planificate și bine gestionate.
11.	Orașe și comunități durabile Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile. <i>3,5 miliarde de oameni trăiesc în prezent în orașe.</i>	
11.1	<i>Locuințe sigure la prețuri accesibile</i>	Până în 2030, accesul tuturor la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile și modernizarea cartierelor sărace.
11.2	<i>Sisteme de transport sustenabile la prețuri accesibile</i>	Până în 2030, asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, îmbunătățirea siguranței rutiere, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate.
11.3	<i>Urbanizare incluzivă și sustenabilă</i>	Până în 2030, consolidarea urbanizării incluzive și durabile și a capacității pentru planificarea și gestionarea participativă, integrată și durabilă a așezărilor umane în toate țările.

11.4	<i>Protejarea patrimoniului cultural și natural</i>	Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural mondial.
11.5	<i>Reducerea efectelor adverse ale dezastrelor naturale</i>	Până în 2030, reducerea semnificativă a numărului de decese și a numărului de persoane afectate și scăderea substanțială a pierderilor economice directe în raport cu Produsul Intern Brut la nivel global, cauzate de dezastre, inclusiv dezastrele legate de apă, cu un accent pe protecția celor săraci și a persoanelor aflate în situații vulnerabile.
11.6	<i>Reducerea impactului orașelor asupra mediului</i>	Până în 2030, reducerea pe cap de locuitor a impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și gestionării deșeurilor municipale și de alt tip.
11.7	<i>Asigurarea accesului la spații verzi și publice sigure și incluzive</i>	Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane în etate și cele cu dizabilități
12.	Consum și producție responsabile Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile. <i>Pentru a susține stilul de viață curent am avea nevoie de resursele a trei planete.</i>	
12.1	<i>Implementarea cadrului de 10 ani de programe pentru modele de consum și producție durabile</i>	Implementarea Cadrului de 10 ani de programe pentru modelele de consum și producție durabile, toate țările luând măsuri, în frunte cu țările dezvoltate, ținând cont de dezvoltarea și capacitățile țărilor în curs de dezvoltare
12.2	<i>Gestionarea durabilă și utilizarea eficientă a resurselor naturale</i>	Până în 2030, realizarea gestionării durabile și utilizării eficiente a resurselor naturale
12.3	<i>Înjumătățirea, la nivel global, a risipei de alimente pe cap de locuitor</i>	Până în 2030, înjumătățirea pe cap de locuitor la nivel mondial a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare.
12.4	<i>Management responsabil al substanțelor chimice și deșeurilor</i>	Până în 2030, realizarea managementului ecologic al substanțelor chimice și a tuturor deșeurilor pe parcursul ciclului de viață al acestora, în conformitate cu cadrele convenite la nivel internațional, și reducerea semnificativă a emisiilor acestora în aer, apă și sol, în scopul de a reduce la minimum efectele adverse ale acestora asupra sănătății umane și a mediului.
12.5	<i>Reducerea semnificativă a generării de deșeuri</i>	Până în 2030, reducerea semnificativă a generării de deșeuri, prin prevenire, reducere, reciclare și reutilizare.
12.6	<i>Încurajarea companiilor să adopte practici durabile și raportări de sustenabilitate</i>	Încurajarea companiilor, în special a companiilor mari și transnaționale, să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea în ciclul de raportare.
12.7	<i>Promovarea practicilor durabile de achiziții publice</i>	Promovarea practicilor durabile de achiziții publice, în conformitate cu politicile și prioritățile naționale.
12.8	<i>Promovarea cunoașterii universale a stilurilor de viață sustenabile</i>	Până în 2030, oamenii de pretutindeni trebuie să dețină informații relevante și să fie sensibilizați pe tema dezvoltării durabile și a unui stil de viață în armonie cu natura.

13.	Acțiune climatică Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor. <i>Emisiile de CO2 au crescut cu 50% din 1990</i>	
13.1	<i>Adaptare la riscurile legate de climă</i>	Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare la riscurile legate de climă și dezastrele naturale în toate țările.
13.2	<i>Politici, strategii și planuri integrate</i>	Integrarea măsurilor privind schimbările climatice în politici, strategii și planuri naționale.
13.3	<i>Reacție la schimbările climatice</i>	Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacităților umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie.
14.	Viața acvatică Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă. <i>Oceanele absorb aproximativ 30% din dioxidul de carbon produs de oameni, diminuând efectele încălzirii globale</i>	
14.1	<i>Reducerea poluării marine</i>	Până în 2025, prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți.
14.2	<i>Protejarea și restaurarea ecosistemelor</i>	Până în 2030, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine și costale, pentru a evita impactele negative semnificative, inclusiv prin consolidarea rezistenței acestora, și luarea de măsuri pentru restaurarea acestora, pentru a avea oceane sănătoase și productive
14.3	<i>Reducerea acidificării oceanelor</i>	Minimizarea și gestionarea impactului acidificării oceanelor, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile
14.4	<i>Pescuit sustenabil</i>	Până în 2030, reglementarea eficientă a pescuitului și eliminarea pescuitului excesiv, ilegal, nedeclarat și nereglementat și a practicilor de pescuit distructive, și implementarea planurilor de management bazate pe știință, pentru a restabili stocurile de pește în cel mai scurt timp posibil, cel puțin la nivelurile care ar asigura un randament maxim durabil, după cum este determinat de caracteristicile biologice ale acestora
14.5	<i>Conservarea zonelor costale și marine</i>	Până în 2030, conservarea a cel puțin 10 la sută din zonele costale și marine, în conformitate cu legislația națională și internațională și în baza celor mai bune evidențe științifice disponibile
14.6	<i>Interzicerea subvențiilor ce duc la pescuitul excesiv</i>	Până în 2030, interzicerea formelor de subvenționare a pescuitului care contribuie la capacitatea excedentară și pescuitul excesiv, eliminarea subvențiilor care contribuie la pescuitul ilegal, nedeclarat și nereglementat și abținerea de la introducerea unor subvenții noi de acest tip, recunoscând că tratamentul adecvat și eficient, special și diferențiat pentru țările cel mai puțin dezvoltate ar trebui să fie o parte integrantă a negocierii subvențiilor pentru pescuit în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului
14.7	<i>Creșterea beneficiilor economice din utilizarea sustenabilă a resurselor marine</i>	Până în 2030, creșterea beneficiilor economice pentru statele insulare mici și țările cel mai puțin dezvoltate, din utilizarea durabilă a resurselor marine, inclusiv prin gestionarea durabilă a pescuitului, acvaculturii și turismului
15.	Viața terestră Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate <i>Pădurile sunt esențiale pentru combaterea schimbărilor climatice, protejarea biodiversității și pentru asigurarea securității alimentare și a adăpostului.</i>	

15.1	<i>Conservarea și restabilirea ecosistemelor terestre și de apă dulce</i>	Până în 2030, asigurarea conservării, restabilirii și utilizării durabile a ecosistemelor de apă dulce terestre și interioare și a serviciilor acestora, în special păduri, zone umede, munți și terenuri aride, în conformitate cu obligațiile prevăzute de acordurile internaționale
15.2	<i>Stoparea defrișării și restabilirea pădurilor degradate</i>	Până în 2030, promovarea implementării managementului durabil al tuturor tipurilor de păduri, stoparea defrișării, restabilirea pădurilor degradate și creșterea semnificativă a împăduririi și reîmpăduririi la nivel global
15.3	<i>Stoparea desertificării și restaurarea solurilor degradate</i>	Până în 2030, combaterea desertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de desertificare, secetă și inundații și depunerea de eforturi pentru a atinge o lume neutra din punct de vedere al degradării solului
15.4	<i>Asigurarea conservării ecosistemelor montane</i>	Până în 2030, asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă
15.5	<i>Protejarea biodiversității și a habitatelor naturale</i>	Luarea unor măsuri urgente și semnificative pentru a reduce degradarea habitatelor naturale, a stopa pierderea biodiversității și, până în 2030, a proteja și preveni extincția speciilor amenințate
15.6	<i>Promovarea accesului la resurse genetice și distribuirea echitabilă a beneficiilor</i>	Promovarea distribuției corecte și echitabile a beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și promovarea accesului corespunzător la aceste resurse, după cum este convenit la nivel internațional
15.7	<i>Eliminarea braconajului și a traficului de specii protejate</i>	Luarea unor măsuri urgente pentru a stopa braconajul și traficul de specii de floră și faună protejate și abordarea cererii și ofertei de produse ilegale de specii sălbatice
15.8	<i>Prevenirea speciilor invazive în ecosistemele terestre și acvatice</i>	Până în 2030, introducerea măsurilor pentru a preveni introducerea și a reduce semnificativ impactul speciilor invazive asupra ecosistemelor terestre și acvatice și pentru a controla și eradica speciile prioritare
15.9	<i>Integrarea ecosistemelor și biodiversității în strategiile guvernamentale</i>	Până în 2030, integrarea valorilor biodiversității și ecosistemelor în planificarea națională și locală, procesele de dezvoltare, strategii și planurile de reducere a sărăciei
16.	Pace, justiție și instituții eficiente Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.	
16.1	<i>Reducerea violenței pretutindeni</i>	Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe, pretutindeni
16.2	<i>Protejarea copiilor de abuz, exploatare, trafic și violență</i>	Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor
16.3	<i>Promovarea respectării legii și asigurarea accesului egal la justiție</i>	Promovarea statului de drept la nivel național și internațional și asigurarea accesului egal la justiție pentru toți
16.4	<i>Combaterea crimei organizate, a fluxurilor ilicite de bani și armament</i>	Până în 2030, reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată
16.5	<i>Reducerea corupției</i>	Reducerea semnificativă a corupției și dării de mită în toate formele sale

16.6	<i>Creșterea gradului de transparență a instituțiilor</i>	Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile
16.7	<i>Asigurarea unui proces decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ</i>	Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile
16.8	<i>Consolidarea participării la guvernarea globală</i>	Extinderea și consolidarea participării țărilor în curs de dezvoltare în instituțiile de guvernare globală
16.9	<i>Acte de identitate pentru toți</i>	Până în 2030, asigurarea identității legale tuturor, inclusiv înregistrarea nașterii
16.10	<i>Acces public la informații și protejarea libertăților fundamentale</i>	Asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale
17.	Parteneriate pentru realizarea obiectivelor	
	Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.	
17.1	<i>Mobilizarea resurselor pentru a îmbunătăți capacitatea națională de colectare a taxelor și impozitelor</i>	Consolidarea mobilizării resurselor interne, inclusiv prin suportul internațional pentru țările în curs de dezvoltare, pentru a îmbunătăți capacitatea națională de impozitare și colectarea altor venituri
17.2	<i>Implementarea angajamentelor privind asistența oficială de dezvoltare</i>	Țările dezvoltate își vor implementa pe deplin angajamentele privind asistența oficială de dezvoltare, inclusiv angajamentul mai multor țări dezvoltate de a atinge ținta de 0,7 la sută din AOD/PNB pentru țările în curs de dezvoltare și între 0,15 și 0,20 la sută din AOD/PNB pentru țările cele mai puțin dezvoltate; furnizorii AOD sunt încurajați să ia în considerare stabilirea unei ținte constând în asigurarea a cel puțin 0,20 la sută din AOD/PNB pentru țările cele mai puțin dezvoltate
17.3	<i>Mobilizarea resurselor financiare pentru țările în curs de dezvoltare</i>	Mobilizarea resurselor financiare suplimentare pentru țările în curs de dezvoltare din surse multiple
17.4	<i>Susținerea țărilor în curs de dezvoltare în atingerea sustenabilității datoriiilor</i>	Susținerea țărilor în curs de dezvoltare în atingerea sustenabilității datoriiilor pe termen lung prin intermediul unor politici coordonate, care vizează stimularea finanțării datoriiilor, reducerea datoriiilor și restructurarea datoriiilor, după caz, și abordarea datoriei externe a țărilor sărace puternic îndatorate, pentru a reduce povara datoriei
17.5	<i>Investirea în țările cel mai puțin dezvoltate</i>	Adoptarea și implementarea regimurilor de promovare a investițiilor pentru țările cel mai puțin dezvoltate
17.6	<i>Schimb de cunoștințe și cooperare pentru accesul la știință, tehnologie și inovație</i>	Consolidarea cooperării regionale și internaționale nord-sud, sud-sud și triumphiulare privind accesul la știință, tehnologie și inovații și îmbunătățirea schimbului de cunoștințe în condiții agreeate de comun acord, inclusiv printr-o mai bună coordonare între mecanismele existente, în special la nivelul Organizației Națiunilor Unite, și printr-un mecanism global de facilitare a tehnologiei
17.7	<i>Promovarea tehnologiilor sustenabile în țările în curs de dezvoltare</i>	Promovarea dezvoltării, transferului, diseminării și difuzării tehnologiilor prietenoase mediului pentru țările în curs de dezvoltare în condiții favorabile, inclusiv în termeni concesionali și preferențiali, în condiții agreeate de comun acord
17.8	<i>Consolidarea capacităților în știință, tehnologie și inovare</i>	Operaționalizarea completă a băncii de tehnologii, a mecanismului de consolidare a capacităților în știință, tehnologie și inovare pentru țările cele mai puțin dezvoltate,

	<i>pentru țările cel mai puțin dezvoltate</i>	până în 2030, și sporirea utilizării tehnologiei generice, în special a tehnologiei informației și comunicațiilor
17.9	<i>Creșterea capacității obiectivelor de dezvoltare durabilă în țările în curs de dezvoltare</i>	Consolidarea suportului internațional pentru implementarea eficientă și țintită a activităților de consolidare a capacităților în țările în curs de dezvoltare pentru a sprijini planurile naționale în implementarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, inclusiv prin cooperarea nord-sud, sud-sud și triumphiulară
17.10	<i>Promovarea unui sistem de comerț universal sub egida OMC</i>	Promovarea sistemului de comerț multilateral universal, bazat pe reguli, deschis, nediscriminatoriu și echitabil în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului, inclusiv prin încheierea negocierilor în cadrul Agendei de dezvoltare de la Doha
17.11	<i>Creșterea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare</i>	Creșterea semnificativă a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, în special în vederea dublării cotei exporturilor la nivel mondial pentru țările cel mai puțin dezvoltate până în 2030
17.12	<i>Eliminarea barierelor comerciale pentru statele cel mai puțin dezvoltate</i>	Implementarea în timp util a accesului pe piață fără taxe vamale și fără cote pe o bază durabilă pentru toate țările cel mai puțin dezvoltate, în concordanță cu deciziile Organizației Mondiale a Comerțului, inclusiv prin asigurarea că normele preferențiale de origine aplicabile importurilor din țările cele mai puțin dezvoltate sunt transparente și simple, și contribuie la facilitarea accesului la piață
17.13	<i>Creșterea stabilității macroeconomice globale</i>	Sporirea stabilității macroeconomice globale, inclusiv prin coordonarea politicilor și coerența politicilor
17.14	<i>Sporirea coerenței politicilor pentru dezvoltare sustenabilă</i>	Sporirea coerenței politicilor pentru dezvoltare durabilă
17.15	<i>Respectarea Autorității Naționale în implementarea politicilor pentru obiectivele de dezvoltare durabilă</i>	Respectarea spațiului de politici și a autorității fiecărei țări în a stabili și implementa politici de eradicare a sărăciei și dezvoltare durabilă
17.16	<i>Sporirea parteneriatului global pentru dezvoltare sustenabilă</i>	Sporirea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă, complementat de parteneriate cu multiple părți interesate care mobilizează și distribuie cunoștințele, expertiza, tehnologiile și resursele financiare, pentru a sprijini realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă în toate țările, în special în țările în curs de dezvoltare
17.17	<i>Încurajarea parteneriatelor eficiente</i>	Încurajarea și promovarea parteneriatelor publice, publice-private și cu societatea civilă eficiente, în baza experienței și strategiilor de resurse ale parteneriatelor
17.18	<i>Sporirea disponibilității datelor calitative</i>	Până în 2030, sporirea suportului de consolidare a capacităților pentru țările în curs de dezvoltare, inclusiv pentru țările cel mai puțin dezvoltate și statele insulare mici în curs de dezvoltare, pentru a crește în mod semnificativ disponibilitatea datelor calitative, în timp util și fiabile, desegregate după venit, sex, vârstă, rasă, etnie, statut migrațional, dizabilități, localizare geografică și alte caracteristici relevante în contexte naționale
17.19	<i>Continuarea măsurătorilor progresului privind</i>	Până în 2030, dezvoltarea, în baza inițiativelor existente, a măsurătorilor progresului privind dezvoltarea durabilă care completează produsul intern brut, și oferă suport pentru

	<i>dezvoltarea durabilă</i>	dezvoltarea capacităților statistice în țările în curs de dezvoltare
--	-----------------------------	--

Tab 11 Planificare dezvoltare durabilă

9.4.1. Metode de implementare a Strategiei de Dezvoltare Locală în perioada 2021-2027

Strategia de Dezvoltare Locala a Comunei Grămești 2021-2027 se va implementa de către autoritațile locale în urma aprobării documentului de către Consiliul Local Grămești.

Implementarea efectivă a strategiei este condiționată de capacitatea administrației locale de a asigura fondurile locale și de capacitatea acesteia de atragere a fondurilor europene necesare pentru susținerea proiectelor propuse.

Acțiunile și proiectele propuse în Planul Local de Dezvoltare țin cont de nevoile de dezvoltare ale comunității și respectă documentele cadru de referință de la nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Est.

Etaple cheie ale implementării Strategiei de Dezvoltare Locală a Comunei Grămești sunt:

- Adoptarea Strategiei de Dezvoltare prin hotărâre a Consiliului Local;
- Implementarea acțiunilor propuse în Planul Local de Dezvoltare;
- Monitorizarea strategiei de către grupul de lucru desemnat;
- Evaluarea implementării strategiei prin analiza indicatorilor propuși.

Adoptarea Strategiei de Dezvoltare prin hotărâre a Consiliului Local reprezintă etapa de însușire a documentului de referință ce va sta la baza dezvoltării socio-economice a comunei Grămești în perioada 2021-2027. Documentul este dezbătut în ședința de Consiliul Local și se adoptă de către membrii acestuia.

Implementarea acțiunilor propuse în Planul Local de Dezvoltare presupune realizarea proiectelor prevăzute în strategie în funcție de resursele financiare existente, finanțările disponibile, prioritatea de dezvoltare a unui domeniu de interes. Această etapă presupune lucrul în echipă și desemnarea unui grup de lucru care să urmărească îndeplinirea acțiunilor propuse a fi realizate în perioada 2021-2027.

Pentru eficientizarea procedurii se va elabora un plan anual de implementare în care se menționează care sunt proiectele ce urmează a fi implementate în anul respectiv, bugetul necesar, sursa de finanțare și responsabilii cu derularea acțiunii.

Evaluarea implementării strategiei constă în analiza indicatorilor de realizare propuși în documentul de referință. Se recomandă ca evaluarea să fie realizată anual, prin întocmirea unui raport de evaluare în care se menționează concret care au fost indicatorii obținuți pentru anul respectiv aferenți unei acțiuni.

10. Alocarea financiară

Oricât de interesantă și de inovatoare este realizarea unui proiect, un manager este interesat, în cele din urmă, de aspectele financiare ale proiectului în care se implică. Din acest motiv, trebuie acordată toată atenția documentelor referitoare la aspectele financiare ale proiectului prezentate prin intermediul studiului de fezabilitate și proiectului tehnic (evoluția estimată a veniturilor și cheltuielilor pentru următoarea perioadă de timp - de regula următorii câțiva ani, indicatori de rentabilitate etc.).

Un element cheie al oricărui proiect îl reprezintă modul de satisfacere al nevoilor comunității locale.

Volumul cheltuielilor trebuie previzionat cu atenție și monitorizat pe tot parcursul derulării proiectului.

Cheltuielile pe care urmează să se efectueze în vederea realizării proiectului nu vor avea o structură omogenă și, din acest motiv, trebuie să se facă distincția între diferitele destinații ale resurselor de care dispune primăria.

O primă distincție importantă este cea dintre cheltuielile inițiale – care vor fi efectuate pentru a pune în mișcare noul proiect – și cele aferente realizării efective a proiectului. Primele trebuie efectuate de regulă o singură dată, în perioada inițială. Cea de-a doua categorie de cheltuieli va avea un nivel mai stabil în timp, dar este și mai îndepărtată în timp față de momentul întocmirii studiului de fezabilitate și/sau proiectului tehnic.

Este foarte important să existe un grafic al celor două categorii de cheltuieli și să se determine cu precizie momentul în care proiectul să se realizeze. În cazul în care acest moment este mai îndepărtat în realitate decât s-a presupus inițial, s-ar putea ca rentabilitatea proiectului să nu mai fie cea scontată. Atunci când se previzionează cheltuielile cu activitatea curentă, va trebui să se determine și mărimea resurselor necesare.

Un volum prea mare va ține resurse imobilizate în mod inutil, în timp ce un volum prea redus creează riscul unor întreruperi forțate ale realizării proiectului. Va trebui să se poată justifica nivelul pentru care s-a optat.

Datele referitoare la veniturile și cheltuielile previzionate vor da o imagine asupra rentabilității proiectului. În aprecierea acestei rentabilități este bine să se evalueze cum vor arăta rezultatele în cazul în care apar evenimente neprevăzute.

De aceea s-a stabilit că planificarea strategică din punct de vedere financiar este greu de realizat datorită schimbărilor legislației. Din aceeași cauză, bugetul local pe următorii 6 ani nu se poate exprima exact.

Repartizarea veniturilor arată gradul mare de dependență față de bugetul de stat și necesitatea alocării unor sume care să permită macar asigurarea unui buget minim de funcționare.

11. Parteneriatul în cadrul Strategiei de Dezvoltare Locală

11.1 Grupurile de Acțiune Locală (GAL-urile)

Grupurile de Acțiune Locală (GAL-urile) sunt entități ce reprezintă parteneriate public – private, constituite din reprezentanți ai sectorului public, privat și civil, care sunt desemnați dintr-un teritoriu rural omogen, care îndeplinesc o serie de cerințe privind componența, teritoriul acoperit și care vor implementa o strategie integrată pentru dezvoltarea teritoriului.

Prin crearea acestor Grupuri de Acțiune Locală se dorește să ajute la dezvoltarea durabilă a comunităților locale și:

- a) să sprijine construcția instituțională la nivel local;
- b) să asigure resursele umane, financiare și tehnice pentru susținerea activității Grupurilor de Acțiune Locală;
- c) să instruiască personalul Grupurilor de Acțiune Locală în vederea elaborării și implementării strategiilor de dezvoltare locală;
- d) animarea teritoriului.

1. Programul LEADER.

Programul LEADER reprezintă o abordare care oferă noi oportunități de dezvoltare rurală punând bazele identificării nevoilor locale, întăririi capacității de dezvoltare și implementării strategiilor locale de dezvoltare în vederea conservării patrimoniului rural și cultural, dezvoltării mediului economic și îmbunătățirii abilităților organizatorice ale comunităților locale.

2. Avantajele utilizării Programului LEADER.

- Răspunde nevoilor locale specifice;
- Valorifică resursele locale;
- Mobilizează actorii locali, reprezentanți ai populației rurale, de a se preocupa și de a prelua controlul dezvoltării zonelor rurale prin întocmirea de strategii axate pe problemele identificate în comunitățile lor;
- Oferă zonelor rurale posibilitatea de colaborare cu alte teritorii pentru schimb și transfer de experiență prin crearea de rețele;
- Prin caracterul său descentralizat, integrat și de jos în sus este esențial pentru dezvoltarea echilibrată teritorială.

3. Elaborarea și promovarea strategiilor locale.

Grupurile de Acțiune Locală vor elabora și promova strategiile de dezvoltare locală.

4. Grupurile de Acțiune Locală.

Grupurile de Acțiune Locală reprezintă parteneriate public-private constituite din diverși reprezentanți ai sectoarelor public, privat și societății civile din teritoriul respectiv. La nivel de decizie, partenerii economici și reprezentanții societății civile, precum agricultorii, femeile, tinerii din spațiul rural și asociațiile acestora trebuie să reprezinte cel puțin 50% din parteneriatul local.

5. Teritoriile eligibile pentru Programul LEADER.

Teritoriile eligibile sunt acele teritorii care, în conformitate cu definiția OECD, sunt clasificate drept rurale. Definiția OECD are la bază acea parte a populației care locuiește în comune (cu mai puțin de 150 locuitori/km²). Această definiție este unica recunoscută pe plan internațional referitor la spațiul rural.

6. Beneficiarii Programului LEADER.

Beneficiarii Programului LEADER sunt Grupurile de Acțiune Locală (GAL) care își desfășoară activitatea pe un teritoriu rural, cu o populație cuprinsă între 10.000 – 100.000 locuitori și densitatea de maximum 150 de locuitori pe km².

7. Etapele pentru pregătirea implementării Programului LEADER.

- Formarea animatorilor reprezentanți ai anumitor teritorii (zone) subregionale
- Constituirea Grupurilor de Acțiune Locală
- Elaborarea strategiei de dezvoltare locală de către GAL-uri
- Selectarea proiectelor
- Implementarea strategiilor de dezvoltare rurală

8. Rolul Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale (MAPDR) și Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit (APDRP) în implementarea Programului LEADER.

Direcția Generală Dezvoltare Rurală din cadrul MAPDR exercită rolul de Autoritate de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală din România.

APDRP va fi autoritatea națională responsabilă de implementarea financiară și tehnică a măsurilor din Programul LEADER.

9. Animatorii și rolul lor.

Animatorii sunt persoane cu pregătire specifică (care poate fi dobândită prin participarea la cursurile de formare susținute de Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale) cu rolul de a identifica problemele care îngreunează sau frânează dezvoltarea locală și în același timp propune / inițiază concepte, măsuri și proiecte capabile să soluționeze problemele locale.

10. Finanțarea Programului LEADER?

Programul LEADER se finanțează prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, în conformitate cu Regulamentul Consiliului Uniunii Europene nr. 1698/2005 din 20 septembrie 2005.

În județul Suceava sunt constituite un număr de 11 Grupuri de Acțiune Locală, care au în componență 109 localități. Acestea sunt:

1. GAL Sucevița-Putna cu sediul în satul Marginea, are în componență un număr de 16 localități;
2. GAL Confluente Nordice cu sediul în orașul Gura Humorului, are în componență un număr de 11 localități;
3. **GAL Ținutul Bucovinei** cu sediul în comuna Frătăuții Vechi, are în componență un număr de 14 localități;
4. GAL Valea Siretului de Jos cu sediul în comuna Dumbrăveni, are în componență un număr de 9 localități;
5. GAL Bucovina de Munte cu sediul în comuna Pojorâta, are în componență un număr de 10 localități;
6. GAL Bazinul Dornelor cu sediul în comuna Panaci, are în componență un număr de 11 localități;
7. GAL Codrii Herței cu sediul în mun. Botoșani, are în componență o localitate;
8. GAL Valea Șomuzului cu sediul în comuna Rădășeni, are în componență un număr de 9 localități;

9. GAL Codrii Bucovinei cu sediul în comuna Zvoriștea, are în componență un număr de 8 localități;
10. GAL Cetatea Bucovinei cu sediul în comuna Scheia, are în componență un număr de 12 localități;
11. GAL Fălticeni cu sediul în comuna Vadu Moldovei, are în componență un număr de 8 localități;
12. GAL Suceva Sud-Est cu sediul în localitatea Vadu Moldovei.

11.2 Federația Națională a Grupurilor de Acțiune Locală (FNGAL) LEADER, de 10 ani în România

Fig. 17 La Conferința din februarie 2020

Federația Națională a Grupurilor de Acțiune Locală (FNGAL) a semnat un acord de parteneriat cu Asociația Comunelor din România (ACoR).

„Acordul vizează atât colaborarea în dezvoltarea politicilor publice cu impact asupra dezvoltării locale, cât și susținerea în comun a Declarației ”, a precizat președintele FNGAL, Alexandru Potor.

La începutul lunii februarie 2020, s-a desfășurat Conferința „Implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală LEADER și Grupurile de Acțiune Locală după 2020”, organizată de Federația GAL-urilor. Atunci a fost adoptată Declarația „10 Ani LEADER în România”. „La zece ani de la începerea programului LEADER, comunitatea GAL-urilor împreună cu membrii asociați și cu ceilalți actori locali relevanți, face apel către toți factorii decidenți administrativi și politici pentru a susține în continuare funcționarea și dezvoltarea Grupurilor de Acțiune Locală, precum și finanțarea superioară a Strategiilor de Dezvoltare Locală după 2020”, a punctat președintele FNGAL.

Federația Grupurilor de Acțiune Locală solicită autorităților să analizeze și să accepte următoarele propuneri:

- Acoperirea teritoriului național până la 100% cu parteneriatele GAL. Rezultatele foarte bune au fost obținute deoarece GAL-urile au avut posibilitatea să implementeze proiecte în toate comunele și orașele mici.
- Continuarea funcționării GAL-urilor actuale și în perioada 2021-2027, utilizând formula actuală a organizațiilor și echipelor constituite în perioada de programare 2014-2020. „Este

foarte important să valorificăm cunoștințele și rezultatele pozitive obținute până în prezent”.

- Alocarea unor resurse financiare suficiente pentru comunitățile LEADER, gestionate prin GAL-uri, în viitorul Plan Național Strategic 2021-2027. Se solicită 15% din sumele alocate dezvoltării rurale (Pilonul II).
- Finanțarea multi-fond a viitoarelor Strategii de Dezvoltare Locală. Sume din Fondul European pentru Dezvoltare Rurală, Fondul Social European și Fondul pentru Dezvoltare Regională ar trebui utilizate de GAL-uri pentru a răspunde mai bine nevoilor comunităților.
- În aplicarea Regulamentului de stabilire a dispozițiilor tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) în anul 2021, FNGAL solicită ca în măsurile dedicate Grupurilor de Acțiune Locală să fie alocate finanțări pentru anul 2021.
- Alocare specifică de sume pentru investiții nonagricole pentru GAL-uri și din Fondul Social European în perioada 2021-2027.
- Susținerea dezvoltării tuturor inițiativelor CLLD/DLRC (GAL-uri rurale, GAL-uri urbane, FLAG-uri).

GAL-urile, mâna de ajutor dată spațiului rural. Acoperire teritorială de 93%

Grupurile de Acțiune Locală sunt parteneriate public-private între fermieri, autorități publice, organizații non-guvernamentale implicate în dezvoltarea locală, antreprenori din sectorul non-agricol.

În prezent, în România sunt 239 de GAL-uri care acoperă 93% din localitățile rurale și orașele sub 20.000 de locuitori.

Programul LEADER finanțează Strategiile de Dezvoltare Locală propuse de GAL-uri, cu implicarea comunităților unde sunt instituite. În aceste strategii sunt propuse investiții în dezvoltarea fermelor, instalarea tinerilor fermieri, furnizarea serviciilor sociale, noi afaceri non-agricole, instituirea de cooperative și grupuri de producători, procesarea producției agricole și sprijinirea fermierilor pentru a ajunge pe piață, proiectele de cooperare, transfer de cunoștințe etc.

Activitatea GAL-urilor a condus la selectarea și finanțarea a peste 10.000 de proiecte, cu o valoare totală de aproximativ 950 milioane de euro, în zonele cele mai defavorizate ale României. „Sursa acestor bani este Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală prin intermediul Programului Național de Dezvoltare Rurală.

Federația Grupurilor de Acțiune Locală este organizația care a susținut permanent funcționarea GAL-urilor și a reușit să reunească cei mai bine pregătiți experți dedicați conceptului de Dezvoltare Locală plasată sub responsabilitatea comunității”, arată Alexandru Potor, președinte FNGAL.

11.3 Asociația Grupul de Acțiune Locală "Ținutul Bucovinei" Frătăuții Vechi

	<p>Teritoriul Asociației „GAL Ținutul Bucovinei” Frătăuții Vechi este situat în regiunea de Nord-Est a României fiind situat în partea central-nordică a județului Suceava!</p> <p>Suprafața totală a teritoriului este de 481,49 km², acoperind 5,63% din suprafața județului Suceava.</p>
---	--

Din punct de vedere administrativ, teritoriul GAL cuprinde 14 UAT-uri (Unități Administrativ Teritoriale): 13 comune și 1 oraș. Membrii Asociației sunt:

MEMBRII	
PUBLICI	PRIVAȚI
CONSILIUL JUDEȚEAN SUCEAVA	I. F. IRIMESCU ANGELICA CRISTINA
Orașul VICOVU DE SUS	I. F. HORODNIC ADRIAN LIVIU
Comuna BĂLCĂUȚI	II. IONESI VIRGINIA
Comuna BILCA	S. C. ANEL SRL
Comuna CALAFINDEȘTI	S. C. ILY STRAJANU SRL
Comuna DORNEȘTI	S. C. ELPIDEX SRL
Comuna FRĂȚĂUȚII-NOI	S. C. GREEN ENERGY SRL
Comuna FRĂȚĂUȚII-VECHI	S. C. BUMERANG SRL
Comuna GĂLĂNEȘTI	S. C. DIGITAL IDEA SRL
Comuna GRĂMEȘTI	S. C. BUNA DIMINEATA SRL
Comuna GRĂNICEȘTI	S. C. DIGITO CONSTRUCTII SRL
Comuna MUȘENIȚA	S. C. VIRAGI SRL
Comuna SATU MARE	S. C. NICOLAESCU COM SRL
Comuna VICOVU DE JOS	S. C. ANIVOS SRL
Comuna VOITINEL	S. C. HIDROTERA SA
	COMUNITATEA RUȘILOR LIPOVENI (ONG)
	ASOCIAȚIA CRESCATORILOR DE OVINE ȘI BOVINE „FRATELE UTEI” FRĂȚĂUȚII VECHI
	PAROHIA NAȘTERII MAICII DOMNULUI FRĂȚĂUȚII NOI
	PAROHIA SFINȚII ARHANGHELI MIHAIL ȘI GRAVRIL FRĂȚĂUȚII NOI

Notă MADR privind implementarea strategiei de dezvoltare locală

În decembrie 2020 toate GAL-urile din România au primit o *Notă privind implementarea strategiei de dezvoltare locală* de la Direcția Generală Dezvoltare Dezvoltare Rurală-Autoritatea de Management pentru PNDR al MADR:

Pentru a menține capacitatea de funcționare a celor 239 Grupuri de Acțiune Locală (GAL) autorizate de MADR și pentru o implementare eficientă a SDL conform prevederilor

regulamentelor europene și legislației naționale specifice, având în vedere timpul scurt rămas pentru absorbția completă a fondurilor și, mai ales, în condițiile dificile generate de respectarea măsurilor de prevenire și control a reducerii riscurilor răspândirii coronavirusului SARS-COV-2, atragem atenția GAL-urilor asupra următoarelor aspecte:

- ❖ stabilirea calendarului de lansare a apelurilor de selecție trebuie să aibă în vedere posibilitatea implementării și finalizării proiectelor contractate până la finalul lunii decembrie 2023, cu precizarea că ultima cerere de plată a beneficiarilor trebuie depusă cel târziu la data de 30.09.2023.
- ❖ acordarea unei atenții deosebite măsurilor dedicate beneficiarilor autorității publice care trebuie să respecte legislația și procedurile aferente achizițiilor publice pentru a căror derulare este necesară o perioadă mai mare de timp.
- ❖ includerea în documentația de accesare a măsurilor din SDL care urmează a fi lansate, atât a termenului maxim de finalizare a proiectelor – 31.12.2023, cât și a termenului de depunere a ultimei cereri de plată – 30.09.2023.
- ❖ justificarea temeinică a lansării apelurilor de selecție cu o alocare disponibilă foarte mică (5.000 euro).
- ❖ asigurarea implementării proiectelor aferente măsurilor pentru care GAL a primit punctaj la selecția SDL (asociere, infrastructură socială, broadband/acțiuni de e-guvernare, acțiuni adresate minorităților sau activități premergătoare aderării la o schemă de calitate europeană sau națională), așa cum este prevăzut în Ghidul Grupurilor de Acțiune Locală pentru implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală.

„GAL are obligația de a lansa apeluri de selecție adresate entităților interesate și de a întreprinde toate demersurile pentru a asigura implementarea până la finalul anului 2023, inclusiv depunerea și efectuarea ultimei plăți, a cel puțin un proiect pentru fiecare din aceste măsuri.”

Vă informăm că activitatea GAL-urilor, în ceea ce privește lansarea unor noi sesiuni de depunere a proiectelor, întrunirile Comitetelor de selecție, desfășurarea activităților de animare/instruire, se va face în mod obligatoriu cu respectarea măsurilor de prevenire și control a reducerii riscurilor răspândirii coronavirusului, care sunt/vor fi în vigoare.

Director general adjunct,
Bogdan Alecu

11.4 Parteneriatul comunei Grămești în cadrul GAL ”Ținutul Bucovinei Frătăuții Vechi”

Prin Hotărârea Consiliului Local Grămești, nr. 18 din 30.05.2013 a fost aprobată participarea Comunei Grămești, județul Suceava la ASOCIAȚIA „GAL ȚINUTUL BUCOVINEI FRĂȚĂUȚII VECHI”.

BIBLIOGRAFIE:

- Ghid metodologic de elaborare a unei strategii de dezvoltare locală - proiectului Strategia Nord-Est - rezultatele proiectului “Strategii locale pentru oportunități globale și pentru un viitor european al comunităților locale din Nord-Estul României: întărirea capacității de elaborare și implementare a strategiilor de dezvoltare socio-economică la nivel local în Regiunea Nord-Est”.
- Planul pentru dezvoltarea regională a regiunii vest - 2021-2027.
- Ghid pentru planificarea și fundamentarea procesului decizional din APL-2018.
- Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării durabile – economic, social și de mediu.
- „Obiectivele Europa 2030”, www.ec.europa.eu
- „Strategia Europa 2030” .
- Performanța UE în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD).
- Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, aprobată de Guvernul României în ședința din 9 noiembrie 2018, prin HG nr. 877/2018, a fost elaborată sub directa coordonare a Departamentului pentru dezvoltare durabilă, cu aportul Comitetului de redactare, Secretariatului general al guvernului, ministerelor și altor instituții publice centrale, autorităților locale, agențiilor de dezvoltare regională, forurilor academice și universitare, institutelor naționale de cercetare-dezvoltare, asociațiilor patronale și sindicatelor, sectorului privat, organizațiilor neguvernamentale și altor formațiuni ale societății civile și a cetățenilor interesați.
- „Recensământul Populației și al Locuințelor” din 2011, Institutul Național de Statistică, www.insse.ro
- „Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013 – 2020 - 2030” ;
- Strategia Regională pentru dezvoltarea durabilă a regiunii Nord-Est – 2021-2027;
- OUG nr. 88/2020 din 27 mai 2020 privind instituirea unor măsuri, precum și acordarea unui sprijin financiar pentru pregătirea portofoliului de proiecte în domeniile strategice considerate prioritare pentru perioada de programare 2021 - 2027, destinat finanțării prin Programul Operațional Asistență Tehnică 2014 - 2020 (POAT 2014 - 2020) și Programul Operațional Infrastructură Mare 2014 - 2020 (POIM)
- Ghica Constantin, Infrastructura teritorială și dezvoltare urbană, Ed. Uranus, București, 2004;
- Manual de simplificări. 80 măsuri de simplificare în politica de coeziune 2021-2027;
- Informații de pe site-ul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice: www.mdrt.ro
- Informații de pe site-ul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale : www.madr.ro
- Enciclopedia liberă Wikipedia;
- Raport de activitate al Casei de Asigurări de Sănătate Suceava aferent anului ..
- <https://sgg.gov.ro/new/wp-content/uploads/2019/12/MEMO-4.pdf>
- Comuna Grămești, județul Suceava – monografie”, ediția a II-a, lucrare semnată de înv. Vasile Amariei, prof. Fevronia Jolobai și prof. Iosef Cost,

Eficacitatea acțiunilor puse în practică prin Strategia Locală de Dezvoltare Durabilă este reprezentată de stabilirea unor direcții generale de dezvoltare ale comunității, precum și identificarea unor proiecte de dezvoltare de interes strategic la nivelul întregii comunități care să poată fi realizate în exercițiul financiar european 2021-2027.

Consiliul Local va avea grijă să furnizeze asistență tehnică pentru punerea în practică a măsurilor necesare îmbunătățirii legăturilor cu participanții din teritoriu (și anume cei economici și sociali, autoritățile locale și alte organizații competente interesate) și să informeze opinia publică despre rezultatele obținute în urma intervențiilor prevăzute de Strategia Locală de Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027 a Comunei Grămești, județul Suceava.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ 2021-2027

Comuna Grămești, Județul Suceava
